

รายงานการวิจัย

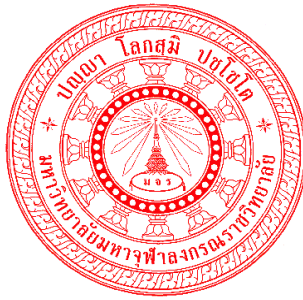
เรื่อง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ตามการรับรู้ของประชาชน
The Political Participation in Democratic Governance as Perceived
by the People

โดย

ดร.ณัฐภณ ลิ้มปิเจอร์ญ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา
MCU RS 800765131

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ตามการรับรู้ของประชาชน
The Political Participation in Democratic Governance as Perceived
by the People

โดย

ดร.ณัฐภณ ลิ้มปิไจริญ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา
MCU RS 800765131
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

The Political Participation in Democratic Governance as Perceived
by the People

BY

Dr.Natthaphon Limpicharoen

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Nakhon Ratchasima Campus

B.E. 2565

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Nakhon Ratchasima Campus

MCU RS 800765131

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน
ผู้วิจัย:	ดร.ณัฐภณ ลิ้มปิเจริญ
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตราชสีมา
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๕
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ๒) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ๓) นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ผู้มีส่วนได้เสียจากพื้นที่บ้านเกาะราชภรณ์สามัคคี ม.๖ ตำบลบ้านเกาะ ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๒ คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น จำนวน ๒ คน ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน ๔ คน และ ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน ๔ คน รวมจำนวน ๑๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนบ้านเกาะราชภรณ์สามัคคี ติดตามรับฟังความเคลื่อนไหวความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปและความคิดเห็นสมาชิกชุมชนทางการเมือง ทำกิจกรรมในชุมชนเพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของสมาชิกชุมชน และตั้งใจให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง การแสดงบทบาทภาคประชาชน ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองตามการแจ้งข่าวสารฝ่ายปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยฝ่ายปกครอง ผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน แสดงบทบาทการเมืองส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ประชาชนบ้านเกาะราชภรณ์สามัคคี

๒. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน มีติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ ข่าวสารพรรคการเมืองที่ไม่ชื่นชอบ ยังติดตามรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวความคิดเห็นของประชาชนในสังคม ความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองที่สามารถตั้งใจให้ประชาชนและสมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง การแสดงบทบาทภาคประชาชน ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในชุมชน โดยรับรู้จากสื่อสารมวลชน รับรู้และติดตามข่าวสารจากผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน

๓. นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สร้างการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นโดยเลือกตั้งนักการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น ภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าใจถึงกิจกรรมการเลือกตั้งในรูปแบบของประชาธิปไตย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้ตรวจสอบนโยบายวิเคราะห์นโยบายถึงความเป็นไปได้ที่จะนำมาปฏิบัติ กลุ่มการเมืองภาคประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเชื่อมโยงและใกล้ชิดกับนักการเมืองในท้องถิ่นทุกระดับ ช่วยให้เกิดการสนับสนุน การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ผู้ที่มีความจริงจังดำเนินงานการเมืองตามนโยบายที่ประกาศต่อประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชน การแก้ปัญหาประชาชนมุ่งบริหารงานเพื่อประชาชนเป็นหลัก

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(๓)
กิตติกรรมประกาศ.....	(๕)
สารบัญ.....	(๖)
สารบัญตาราง.....	(๘)
สารบัญแผนภาพ.....	(๙)
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๕
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด.....	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย.....	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๒๑
๒.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย.....	๓๕
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง.....	๓๗
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๗
๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๕๕
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย.....	๕๗
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๕๗
๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๕๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๕๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๖๐
๓.๕ แผนดำเนินการวิจัย.....	๖๐
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๑
๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย.....	๖๒

บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๖๓
๔.๑ ศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย...	๖๓
๔.๒ ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน.....	๘๑
๔.๓ นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน.....	๑๑๕
๔.๔ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๒๑
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๒๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๒๕
๕.๒ อภิปรายผล.....	๑๓๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๓๔
บรรณานุกรม.....	๑๓๖
ภาคผนวก.....	๑๓๙
แบบสัมภาษณ์.....	๑๔๐
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	๑๔๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญพุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดบทบาทของประชาชนเกี่ยวกับการเมืองซึ่งสะท้อนเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างชัดเจนที่ว่า มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๗๘ รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน^๑ กล่าวได้ว่าประชาชนสามารถร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้หลายรูปแบบตามวิถีชีวิตความเป็นพลเมือง

การพัฒนาประเทศอาศัยพลเมืองมารวมกันช่วยขับเคลื่อนงานพัฒนา ร่วมปฏิรูปประเทศไม่ใช่แค่มาแต่เพียงประชุมเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือปรึกษาหารือกันเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน สร้างพลังทางการเมืองเพื่อแสดงเจตจำนงของประชาชน การแสดงพฤติกรรมทางการเมืองแบบพรรคพวกที่เป็นมืออาชีพต้องเติมแต่งด้วยการเจรจาในที่สาธารณะของกลุ่มพลเมืองที่หลากหลาย^๒ เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของประชาชนในรูปแบบขององค์กรชุมชนสู่การเป็นสมัชชาและพยายามรวมกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนภาคประชาชนในการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพการเมืองภาคประชาชน ถึงแม้ในปัจจุบันนี้กฎหมายจะกำหนดบทบาทของประชาชนไว้อย่างชัดเจนแล้วก็ตามหาใช่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะเข้าใจอย่างถ่องแท้ในบทบาทของตนเองที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น ๆ การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจะมากหรือน้อยนั้น ย่อมสะท้อนถึงผู้นำประเทศผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถานศึกษายังขาดการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องให้กับประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนประชาชนนั้น สภาพปัจจุบันลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะแสดงออกด้วยการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นส่วนมาก นอกนั้นไม่แน่ใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายประการ แต่แนวคิดในการผูกการเมืองติดกับ

---

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, ๖ เมษายน ๒๕๖๐, หน้า ๗-๒๐.

^๒ Mathews, Forrest David. *Politics for People : Finding a Responsible Public Voice*. 2nd edition, University of Illinois Press, 1999. Chapter 7

ทุนนิยมเอาวัตถุดิบของเพียงเล็กน้อย เพื่อแลกผลประโยชน์ของประชาชนทั้งชาติอยู่เช่นเดิมจะเห็นได้อย่างชัดเจนก่อนการเลือกตั้งแทบทุกครั้ง นั่นก็คือการซื้อเสียง จนกลายเป็นค่านิยมที่ผิดๆ ของประชาชนไปโดยปริยาย ซึ่งก่อนการเลือกตั้งมักจะได้ยินคำพูดที่ว่า “เงินไม่มา กาไม่เป็น” และพรรคการเมือง ในปัจจุบันพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรที่อ่อนแอมากและยังขาดความเป็นสถาบัน ทั้งนี้การรวมตัวของสมาชิกเพื่อสนับสนุนผู้นำทางการเมืองคนใดคนหนึ่งเท่านั้น พรรคการเมืองทุกพรรคไม่ว่าเล็กหรือใหญ่มีสาขาพรรคน้อย สาขาพรรคบางแห่งมีแต่รูปแบบเท่านั้นไม่มีบทบาทอะไร อีกประการคือ ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย คนไทยไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการเมืองหรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จึงมักปฏิบัติตามโดยไม่ได้แย่งซึ่งไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรมการศุนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองเป็นผลมาจากการเข้าร่วมในการคิดและตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับชุมชนอยู่เสมอ โดยมีการให้ความร่วมมือ และช่วยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านต่างๆ ส่งผลให้ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานทั้งในทางตรง เช่น มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และในทางอ้อม โดยการทำให้เกิดกลไกการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งมีการร่วมเพื่อติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง^๓

การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาพลักษณ์ประชาชนจังหวัดนครราชสีมา ส่วนมากอยู่ภายใต้พรรคการเมืองสนับสนุน โดยเฉพาะการแสดงออกทางการเมืองและร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดนครราชสีมาช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปี ๒๕๕๗ ถึง ปี ๒๕๖๔ มีการแบ่งฝ่ายทางการเมืองชัดเจน ผ่านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเฉพาะกลุ่ม แม้ว่าจะแสดงออกว่า “ร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย” “กลุ่ม “Korat Movement” ร่วมกับกลุ่ม “Korat No เผด็จการ” ได้ร่วมกันจัดแห่ขบวนคาร์ม็อบขับไล่ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โดยมีการรวมตัวกันกว่า ๑,๕๐๐ คน ที่บริเวณลานจอดรถหน้าร้านตะวันแดงโคราช ซึ่งมีทั้งขบวนรถยนต์ ประมาณ ๓๐ คัน และรถจักรยานยนต์กว่า ๓๐๐ คัน เคลื่อนขบวนไปตามถนนสายต่างๆ ในเขตเทศบาลนครราชสีมา และผ่านบริเวณหน้าลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี”

การจัดกิจกรรมทางการเมืองได้สร้างความลำบากให้แก่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่ง พบว่า ยิ่งเพิ่มความขัดแย้งในสังคม ชุมชนจังหวัดนครราชสีมา การเมืองที่ควรจะเป็น คือ การเมืองเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดการอยู่ร่วมกัน ร่วมพัฒนาเมือง พัฒนาชุมชน ตรวจสอบ หาทางออกพร้อมสร้างสรรค์สิ่งดีงามตามวิถีพุทธ ส่งผลต่อการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากการสื่อสารทางการเมือง และการศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะการสื่อสารการเมืองและความคาดหวังทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้พบว่า ลักษณะการ

^๓ รัชดา คำเสมานันท์, “การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรมการศุนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย”, วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๓) : ๓๙๗.

สื่อสารการเมืองจากสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดมหาสารคาม รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสารทางการเมือง และวารสารอื่นๆ^๔ ทั้งนี้บทความวิชาการระบุว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : แนวคิด หลักการและการส่งเสริม เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องอาศัยข้อมูล การแสดงความคิดเห็น การให้คำแนะนำปรึกษา การร่วมวางแผนและการร่วมดำเนินการ รวมถึงการควบคุมโดยตรงจากประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญเสมือนหัวใจในระบอบประชาธิปไตย^๕ ดังนั้น การรับรู้กิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องมีการแสดงความคิดเห็นร่วมด้วยเสมอ

การรับรู้คำว่า “การเมือง” ประชาชนส่วนมากจะปฏิบัติไม่แสดงความคิดเห็น เนื่องจากวิเคราะห์คำว่า “การเมือง” เป็นเรื่อง ผลประโยชน์ ความขัดแย้ง การแบ่งสีเสื้อ กิจกรรมของบุคคลบางกลุ่มที่ต้องการมีอำนาจทางการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มต้องการผลประโยชน์แอบแฝง เป็นต้น การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง การให้ข้อมูลทางการเมืองหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงไม่เป็นที่นิยมและแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การวิเคราะห์คำว่า “การเมือง” ตามหลักการวิเคราะห์ศัพท์และอธิบายความหมายตามธรรมชาติที่เกิดขึ้น แบ่งรากฐานคำศัพท์ออกเป็น ๒ ศัพท์ กร ธาตุ หมายถึง ทำ, การทำ, พฤติกรรมของบุคคลแสดงการกระทำทางกาย วาจา ใจ (พราหมณ์ รุกขตจ อหริตวา ปุตตสส เกสชช กโรติ. อ.พรหมณ์ นำมาแล้ว ซึ่งเปลือกของต้นไม้ ย่อมทำ ซึ่งยา แก่บุตร. จกขุपालตเถโร อดตทาน โววทิตวา สมณธมม อกาลิ อ.พระจักขุบาล กล่าวสอนแล้ว ซึ่งตน ได้ทำแล้ว ซึ่งสมณธรรม.) และ เมือง คำศัพท์เดิม คือ นคร แปลว่า เมือง มีความหมายหลายประการขึ้นอยู่กับคำนิยามศัพท์ของการนำคำศัพท์ไปใช้ ในที่นี้หมายถึง พื้นที่หรืออาณาบริเวณมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นรวมกันของคนมีกิจกรรมหรือภารกิจร่วมกันหรือแยกจากกัน อันเกิดจากการกระทำของคนที่อยู่ในเมือง ดังนั้น “การเมือง” จึงหมายถึง การกระทำของคนอาศัยอยู่ในพื้นที่แสดงพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา ทางใจ มีกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลกระทบต่อถึงกันทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม

ผลการวิเคราะห์คำศัพท์การเมือง เห็นได้ว่า กิจกรรมที่คนในเมืองกระทำทุกอย่างเกี่ยวข้องส่งผลถึงกันและ เช่น นักการเมืองทำกิจกรรมจะส่งผลถึงคนในเมือง คนในเมืองทำกิจกรรมส่งผลถึงนักการเมือง นโยบาย การจัดการทรัพยากร เศรษฐกิจ ชุมชน เป็นต้น การรับรู้และมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีลักษณะเข้าร่วมโดยตรงในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในเมืองหรือการมีส่วนร่วมโดยอ้อมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในเมือง ทั้งกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมไม่สร้างสรรค์ก่อให้เกิดความขัดแย้งในเมืองทุกคนล้วนต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง

^๔ สุวีพร คลังพระศรี, “ลักษณะการสื่อสารการเมืองและความคาดหวังทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม”, วารสารวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๖๓.

^๕ ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน:แนวคิด หลักการและการส่งเสริม”, วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๓๘๕.

การรับรู้ของประชาชน ทางการเมืองช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปี ๒๕๕๗ ถึง ๒๕๖๔ นั้น ประชาชนยอมรับว่ามีผลต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมาก และมีบางชุมชนประยุกต์ใช้ข่าวสารทางการเมืองจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เรียกร้องให้ผู้มีอำนาจได้ใช้อำนาจเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาชุมชน มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้ระดับการรับรู้อาจรับรู้บางอย่างอยู่ในระดับเดียวกันแต่พฤติกรรมการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองอาจเหมือนหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนการรับรู้ทางการเมือง

ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองไทยมีหลายประการไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการครอบงำสื่อ ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองในแง่ของจริยธรรมของผู้ใช้สื่อ และปัญหาด้าน บุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อมวลชน เนื่องจากปัจจุบันประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่ง ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้โอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาเป็นนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทางทั้ง อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูล ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย และเป็น การเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ซึ่งมีสาเหตุมาจากการสื่อสารทางการเมืองที่ไม่สมบูรณ์ในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) ช่องสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ^๖

กล่าวได้ว่า พฤติกรรมการรับรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงออกไม่สร้างสรรค์หรือการแสดงออกแบบสร้างสรรค์ทางการเมือง เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้พัฒนาการเมืองในสังคมไทยควรนำเสนอต่อสาธารณะเพื่อความตระหนักรู้พร้อมปรับใช้กับการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน”ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองการเป็นตัวแทนร่วมส่งเสริมความเข้มแข็งทางการเมืองให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองสภาพและปัญหาอุปสรรคการเมืองประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนและ นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งการเมืองและพัฒนากิจกรรมทางการเมืองส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยต่อไป

^๖ พรทิพย์ อริยเดช, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลพังเทียม อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔).

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน
- ๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

- ๑.๓.๑ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจวางหลักในการศึกษาไว้ ดังนี้

๑. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ๑. ผู้ส่งสาร ๒. ข้อมูลข่าวสาร ๓. ช่องทางในการส่งสาร ๔. ผู้รับสาร
๒. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสนทนาเรื่องการเมือง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรค การเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ การติดต่อกับนักการเมือง และการชุมนุมทางการเมือง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ บ้านเกาะราชภูร์สามัคคี ม.๖ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองนครราชสีมา

๑.๔.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้มีส่วนได้เสียจากพื้นที่บ้านเกาะราชภูร์สามัคคี ม.๖ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองนครราชสีมา รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน ๑๒ คน ดังต่อไปนี้

- กลุ่มที่ ๑ นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๒ คน
- กลุ่มที่ ๒ เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น จำนวน ๒ คน
- กลุ่มที่ ๓ ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน ๔ คน
- กลุ่มที่ ๔ ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน ๔ คน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมืองและร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดนครราชสีมาช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งแสดงการรับรู้การร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสนทนาเรื่องการเมือง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรค การเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ การติดต่อกับนักการเมือง และการชุมนุมทางการเมือง

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ผู้ส่งสารทำหน้าที่ในการส่งข่าวสาร ข้อมูลสัญลักษณ์ ตลอดจนความรู้สึกไปยังผู้รับสาร ข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร ช่องทางในการสื่อสาร รูปแบบที่ใช้ในการสื่อสารที่เหมาะสม และผู้รับสาร ผู้ที่ทำหน้าที่ในการรับข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้ของประชาชน หมายถึง ประชาชนจังหวัดนครราชสีมารับรู้ทางการเมืองที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปี ๒๕๕๗ ถึง ปี ๒๕๖๔ และการรับรู้กิจกรรมและข่าวสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้าไปร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๑.๖.๒ ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

๑.๖.๓ ได้องค์ความรู้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

๑.๖.๔ องค์ความรู้ที่เป็นผลการวิจัยซึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ๒.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยได้ทบทวนเกี่ยวกับความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีผู้รู้และนักวิชาการหลากหลาย ได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน

“การมีส่วนร่วม” ได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย และความแตกต่างกันไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งอาจจะมองทั้งในแง่ของแนวคิด หลักการกระบวนการและวิธีการปฏิบัติ มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่การวิจัย การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชน (public participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารซึ่งเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนควบคุมโดยตรงจากประชาชน การมีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายแขนงทั้งทางด้านจิตวิทยาสังคมซึ่งได้อธิบายถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคล

หนึ่งในสถานการณ์กลุ่มการเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสังคม ทางด้านการเมืองให้ทัศนะว่าการมีส่วนร่วมเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้แก่สมาชิกในสังคม สร้างความเท่าเทียมกัน และเพิ่มพลังอำนาจให้แก่สมาชิกทุกคนทางด้านการพัฒนายังให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการพัฒนาด้วยตัวเอง พร้อมทั้งมีส่วนรับผลประโยชน์และผลเสียที่เกี่ยวข้องจากการพัฒนา^๑

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลตามนโยบาย แผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น^๒

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นครบถ้วนทุกขั้นตอนในการดำเนินงานข้างต้นนั้นย่อมเรียกได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) เป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย^๓

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอาจจำแนกเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในระดับเบื้องต้น เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง, ร่วมพูดคุยอภิปรายเรื่องราวทางการเมืองและสถานการณ์ปัจจุบัน, ร่วมลงชื่อเพื่อเสนอเรื่องราวหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในทางการเมือง, รวมกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง, เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๒. การมีส่วนร่วมในระดับกลาง เช่น ร่วมเดินขบวนเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม, ร่วมปราศรัยในการชุมนุมเรียกร้องเรื่องราว, ร่วมลงชื่อเพื่อเสนอให้ฝ่ายที่มีอำนาจตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง, ร่วมอดข้าวประท้วงหรือร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเรียกร้อง

^๑เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, “การวิจัยการมีส่วนร่วมทางส่งเสริมการเกษตร”, **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรหน่วยที่ ๙**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๔), หน้า ๑๕๐.

^๒ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ”, **รายงานการศึกษา**, (นนทบุรี: มูลนิธิเอเชีย สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๒), หน้า ๑๘ .

^๓อรทัย ก๊กผล และฉัตรระวี ปรีสุทธิญาณ, **บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า ๕๒ ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๓), หน้า ๙.

๓. การมีส่วนร่วมในระดับสูง เช่น ร่วมลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา, ร่วมก่อตั้งพรรคการเมือง, ร่วมก่อตั้งรัฐบาล

การมีส่วนร่วมทั้ง ๓ ระดับจะมีลักษณะที่เป็นกระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจมิใช่เข้ามาพร้อมเพราะการหวังรางวัลตอบแทนและที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องไม่สอดคล้องกับชีวิตความจำเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย^๔ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา และยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้น^๕ กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรมสมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน^๖ โดยการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค^๗

นอกจากนี้ทางด้านอาจารย์นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ได้พยายามที่จะอธิบายประเด็นการมีส่วนร่วมไว้ว่า Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility การมีส่วนร่วม=ความร่วมมือร่วมใจ+การประสานงาน +ความรับผิดชอบความร่วมมือร่วมใจ หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มตามห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมหรือการงาน ความรับผิดชอบหมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการทำงานและในการทำให้เชื่อถือไว้วางใจ^๘ ด้านวรจกณา วัฒนโย^๙ ได้กล่าวว่า การพัฒนาที่จะเป็นผลดีและเป็นธรรมนั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา นับตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการกำหนดเป้าหมายและแนวทางของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวย่อมต้องอ่อนอ่อนต่อความแตกต่างของท้องถิ่น ตลอดจนแนวทางการพัฒนาย่อมต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและตัดสินใจของประชาชนเจ้าของท้องถิ่นอย่างมาก

^๔ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน: ประชาชนข้าราชการและผู้นำรัฐบาล, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๖๑.

^๕ นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา, แนวทางแนวการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๓๘), หน้า ๑๙.

^๖ ไพรัตน์ เดชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๖ - ๗.

^๗ United Nation, Department of Internation Economic and Social Affair. Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and Nation Development. Report of The Meeting for The Adhoc Group of Expert. (New York :United Nation , 1981), p. 5.

^๘ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๑๘๕.

^๙ วรจกณา วัฒนโย, การจัดการองค์กรท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : พัทธอักษร, ๒๕๔๐), หน้า ๘๐.

ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและทบวงมหาวิทยาลัย^{๑๐} ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามี ๒ ลักษณะ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในกระบวนการของการพัฒนา ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การบริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

๒. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือ ชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านต่าง ๆ คือการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมการปฏิบัติตามโครงการ การติดตามและประเมินผลตามนโยบายแผนงาน กล่าวได้ว่าเป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครบถ้วน ทุกขั้นตอนตั้งแต่ในระดับเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง เพื่อสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาความร่วมมือ ร่วมใจ การประสานงาน ความรับผิดชอบความร่วมมือร่วมใจ รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

๒.๑.๒ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ความสำคัญไปที่มุมมองต่อประเด็นปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างการยอมรับ และเปิดใจกว้างของผู้มีอำนาจทางการตัดสินใจในต่อผลได้ผลเสียที่เกิดขึ้น หากประชาชนในพื้นที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย รวมทั้งการบริหารจัดการสมัยใหม่ต่างก็มุ่งไปสู่การยอมรับความคิดเห็นจากประชาชนแทบทั้งสิ้น และนักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งทางผู้วิจัยจะได้นำเสนอต่อไป

พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงเลือกตั้ง การบิบบังคับ หรือ ชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ หรือการดำเนินการอย่างเป็นทางการโดยเริ่มเสนอกฎหมาย

^{๑๐} สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๔.

ก็ดี การแสวงหาประชามติที่ดี หรือการเพิกถอนบุคคลออกจากตำแหน่งก็ดี หากเป็นพฤติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับอุดมการณ์ทางประชาธิปไตยแล้ว ผู้เข้ามีส่วนร่วมในพฤติกรรมเหล่านั้นจะต้องมีความสนใจความเข้าใจถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมนั้นๆตลอดจนมีทัศนคติความรู้สึกนึกคิดมีคุณสมบัติของพลเมืองที่ดีของสังคมประชาธิปไตยในระดับที่ดีพอควร การมีส่วนร่วมนั้นมีอยู่หลากหลายประเภท ได้แก่

๑. ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการให้ประชาชนส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนการออกกฎ คำสั่งหรือการตัดสินใจของฝ่ายบริหารที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลต่างๆ เป็นกระบวนการที่นิยมใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา

๒. การสอบถามสาธารณะ (Public inquiry) เป็นคำศัพท์ที่ใช้อยู่ในกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยที่แตกต่างกัน เช่น “การไต่สวนสาธารณะ” “การสอบสวนโดยเปิดเผย” และ “การรับฟังทางมหาชน” เป็นต้น ซึ่งหมายถึง มาตรการทางปกครองที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือความเสียหายในเรื่องนั้นๆ ได้แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้ง คัดค้านก่อนที่ฝ่ายบริหารออกกฎหรือมีคำสั่งในเรื่องนั้นๆ โดยให้องค์กรหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระเป็นผู้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

๓. การออกเสียงประชามติ (Referendum) เป็นกระบวนการของการจัดทำกฎหมายที่ขอให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมติวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งในต่างประเทศมีหลายประเทศที่นำระบบนี้ไปใช้ เช่น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี ฝรั่งเศส และ สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

๔. การลงชื่อ (Public Registries) หรือ ลงทะเบียน ตัวอย่างปรากฏในกฎหมายของประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการประเมินผลสิ่งแวดล้อม กำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในกฎหมาย ซึ่งเป็นการกำหนดให้มีการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ การประเมินผลสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยมีเครื่องมือหนึ่งที่ใช้คือการลงชื่อ (Public Registries) เป็นการลงชื่อของประชาชนที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประเมินผลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นรายงานและข้อมูลที่จะใช้ในการประเมินผล^{๑๑}

นอกจากนี้สิทธิพันธ์ พุทธahun ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองการปกครอง ๓ ประการ คือ

๑. การลงคะแนนเลือกตั้ง (Voting) การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จำแนกออกเป็น ๒ แบบ คือ การปกครองซึ่งประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง ปละปกครองซึ่งประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางสภาผู้แทน การลงคะแนนเลือกตั้งนี้เป็นการแสดงออกของเจตนาของประชาชนต่อวิธีกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ การแสดงเจตจำนงดังกล่าวนี้จะมีความหมายจริงๆ หรือ มีผลตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจของประชาชนอย่างจริงจังและการมี

^{๑๑} ประณต นันทิยะกุล, การปฏิรูปการเมือง, (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑๕-๑๑๖.

ส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดด้วย หากประชาชนสำนึกถึงคุณค่าของความร่วมมือมากย่อมจะทำให้ประชาชนสามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้แทนได้มาก

๒. การใช้วิธีบังคับหรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ (Informal method of pressure and Persuasion) เมื่อประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนในสภาแล้วมิใช่ว่าจะหมดหน้าที่เพียงเท่านั้น ประชาชนควรจะต้องติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรด้วยว่า ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติหรือไม่เมื่อมีเหตุอันทำให้ ผู้แทนราษฎรบางคนไม่มีความสามารถหรือปฏิบัติตนไม่ถูกต้องและเหมาะสมประชาชนก็สามารถตรวจสอบและแสดงให้ผู้เจตนาของตน เพื่อควบคุมและทำให้ผู้ชนะการเลือกตั้ง จำเป็นต้องติดตามรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของประชาชนให้ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสันติวิธีโดยการรวมกลุ่มทางการเมืองที่เรียกว่ากลุ่มผลประโยชน์เพื่อใช้ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรับฟังและถ่ายทอดความคิดเห็นของประชาชนโดยรวมเป็นพรรคการเมืองก็ได้ซึ่งตามแบบแผนการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้งยอมรับว่าพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์สามารถ มีอิทธิพลหรือวิธีบังคับหรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการแบบหนึ่งที่ดีกว่าปล่อยให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือมีการกระทำแบบกระจัดกระจาย

๓. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ (Formal action) ในรูปแบบนี้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการแสดงสิทธิที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญ การแสดงซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนซึ่งมิได้จำกัดเฉพาะในการเลือกตั้งเท่านั้นแต่ยังมีส่วนร่วมโดยการใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรงด้วย^{๑๒}

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้นำทุกอย่างไม่ใช่ที่เรากำหนดไปแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมาได้แบ่ง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนออกเป็น ๑. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข ๒. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา ๓. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน และ ๔. การประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา^{๑๓} ซึ่งไม่แตกต่างกับอนุกรมสำรวจธรณีวิทยา มากนัก ได้กล่าวว่า ๑. ร่วมคิด คือร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนโครงการ วิธีการดำเนินดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์ ๒. ร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการปรึกษาหารือแล้ว จะต้องร่วมกันในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุด หรือเหมาะสมที่สุด ๓. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ เช่นร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น และ ๔. ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ คือ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ได้มีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแล รักษา และ

^{๑๒} สิทธิพันธ์ พุทธหุน, **ทฤษฎีการพัฒนาการเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๖), หน้า ๑๕๕-๑๕๖.

^{๑๓} อकिन รพีพัฒน์, **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗), หน้า ๔๙.

ประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ^{๑๔} และวันชัย วัฒนศัพท์ ได้มองว่าโดยแท้จริงนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุก ๆ ประเด็นดังนั้นก็ยังมีแนวทางต่างๆ ไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนประเด็นต่างๆ ที่ต้องการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ ๑. การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ ๒. การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น ๓. การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มบางคนที่มีอยู่เดิม ๔. การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้วและ ๕. ความจำเป็นเพื่อต้องการให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ^{๑๕}

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายในเวลาเดียวกัน Davis & Newstrom ได้อธิบายว่า “การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคนที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่มหรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกัน ด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (involvement) ช่วยเหลือ (contribution) และร่วมรับผิดชอบ (responsibility)”^{๑๖} Putti ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทุกกิจกรรม กระบวนการตัดสินใจของกลุ่มจะเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ซึ่งปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมมี ๔ ประการ คือ

๑. เป็นความพยายามที่เกี่ยวข้องกันทางด้านจิตใจและความรู้สึก

๒. เป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ

๓. เป็นการให้บุคลากรรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน

๔. เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วม ซึ่งคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมอย่างไม่แท้จริงกับการมีส่วนร่วมมากเกินไป”^{๑๗}

ส่วน Koontz & others ได้กล่าวว่า “การให้มีส่วนร่วมเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารต้องการให้ได้รับการสนับสนุนที่เข้มแข็ง อันมีผลมาจากการวิจัยและทฤษฎีด้านการสร้างแรงจูงใจที่ตระหนักถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมและการสร้างการยอมรับนับถือ^{๑๘} สำหรับ Erwin ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของ

^{๑๔} อนุภรณ์ สุวรรณศิริ, ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา, ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาชนบท, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, ๒๕๓๐), หน้า ๒๕.

^{๑๕} วันชัย วัฒนศัพท์, อ้างอิงใน สถาบันพระปกเกล้า, แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ : ปัญหา อุปสรรค และทางออก, (นนทบุรี: บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓-๑๔.

^{๑๖} Davis Keith & John Newstrom W., *Human Behavior*, 8th ed., (New York : Mc Graw-Hill, 1989), p. 232.

^{๑๗} Putti Joseph M, *Management : A Functional*, (Singapore : Mc Graw-Hill, 1987), p. 305.

^{๑๘} Koontz & others, *Essential of management*, (New York : Mc Graw-Hill, 1986), p. 385.

ประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการ^{๑๙} ส่วน White ได้ระบุเรื่องการมีส่วนร่วมว่า คือ การที่ผู้ได้รับผลประโยชน์หรือมีส่วนได้เสียในการพัฒนาได้ใช้ความพยายามร่วมกันในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการพัฒนา ด้วยความรู้สึกผูกพันในความเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วน เพื่อทำงานหรือโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน^{๒๐} ทั้งนี้ Gustavo ได้ชี้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อบางสิ่งบางอย่างต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมชัดเจนและลึกลงไปมากกว่าการรับผิดชอบ เพราะเมื่อการมีส่วนร่วมเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นภาพรวม ซึ่งก้าวไกลออกไปมากกว่าการมีส่วนร่วมเท่านั้น การมีส่วนร่วมจึงหมายถึงการเป็นส่วนหนึ่งในระบบ การเป็นส่วนหนึ่งก็คือการบรรจุเข้าอยู่ในกระบวนการ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่ง^{๒๑} ส่วน Delen ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วม คือ การแบ่งอำนาจในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในการกำหนดหรือจัดสรรทรัพยากร ซึ่งจะไม่สามารถทำได้โดยขาดความเข้าใจร่วมกัน ภายใต้จิตสำนึกและการประสานงานกัน โดยการร่วมมือกันของบุคคลส่วนใหญ่ที่แสดงออกโดยผ่านกลุ่มตัวแทนในการกำหนด และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งจะทำให้บุคคลและกลุ่มบุคคลสามารถตัดสินใจในสิ่งที่กระทบต่อชีวิตเขา โดยเฉพาะผลประโยชน์ที่เขาควรได้รับจากบริการต่าง ๆ^{๒๒} ส่วนทางด้านปาริชาติ วัลย์เสถียร, พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น, สหทยา วิเศษ, จันทนา เบญจทรัพย์ และชลกาญจน์ ฮาชันนารี^{๒๓} ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ใน ๒ ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ ๑ การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีที่ท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

^{๑๙} Erwin, Williams, **Participation Management : Concept, Theory and Implementation**, (Atlanta, Ga : Georgia State University Press, 1976), p. 138.

^{๒๐} White, Alastair T, **The community A Discussion of the Agreement Community Participation**, Current issue and Lesson Learned, (USA. : The United Nations Children,s Fund, 1982), p. 18.

^{๒๑} Wilches-Chaux, Gustavo, **Community Participation: Proceeding**, Third International Seminar, (Columbia: Habinet, 1992), p. 4.

^{๒๒} Delen, Corazan Alma G, **People Participation**, (Philippine Encyclopedia of Social Works, 1977), pp. 230-236.

^{๒๓} ปาริชาติ วัลย์เสถียร, พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น, สหทยา วิเศษ, จันทนา เบญจทรัพย์ และ ชลกาญจน์ ฮาชันนารี, “รายงานการวิจัยกระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา”, (กรุงเทพมหานคร, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๘-๑๓๙.

ลักษณะที่ ๒ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นสองประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง และการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ โดยการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา และมีการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหารมีอำนาจต่อการจัดการทรัพยากรโดยอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาบางอย่างทำให้บุคคลที่มีส่วนร่วมนั้นเกิดความรู้สึกว่า ตนเองมีการลงทุนในการให้ความคิด การให้การตัดสินใจ ได้ปรับเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้เกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ลงรอยกับการตัดสินใจและอุทิศพลังงานทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา Erwin William ระบุว่าการมีส่วนร่วมจะต้องมีส่วนร่วมประกอบด้วย ๓ มิติ คือ มิติที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่ ๒ มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่ ๓ มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน^{๒๔} จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการที่ประชาชนหรือสมาชิกเพื่อหวังผลในกิจกรรมร่วมกัน โดยอาศัยสมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ มีวัตถุประสงค์และการดำเนินงานร่วมกัน ได้แสดงเจตนาทั้งด้วยการแสดงออกโดยการให้ความคิดเห็นและการลงมือกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาและหรือดำเนินการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลในที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่กลุ่มชอบอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง กลุ่มชนและสังคมโดยรวม จากผลของการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นเป็นความตั้งใจที่แท้จริงของประชาชนซึ่งทำให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

๑. เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง ช่วยให้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของเขาจะทำให้ทันคน มีอำนาจต่อรองกันมากขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งช่วยพัฒนาประชาธิปไตยโดยสร้างสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด^{๒๕}

๒. เป็นการเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ก้าวหน้าและสมบูรณ์แบบนั้นกลไกที่สำคัญคือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายของประชาชนได้แก่การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เข้าไปสร้างกฎหมายและการบริหารราชการแผ่นดิน หากกลไกนี้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีกลไกนอกระบบเข้ามาแต่ถ้าหากมีการเรียกร้องเกิดขึ้นแสดงว่าระบบไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและยังกลไกในระบบเป็นกลไกที่รวมอำนาจ

^{๒๔}Erwin William, *Participation Management : Concept Theory and Implementation* , (Atlanta G. Georgia State University, 1987). p. 18.

^{๒๕} สมยศ พุ่มพัว, *สังคมชนบทกับการพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๑๙.

จากเบื้องต้นหรือหรือรวมศูนย์และอยู่ห่างจากปัญหา ทำให้กลไกระบบไม่สามารถเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง การเรียกร้องอาจรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ^{๒๖}

นอกจากความสำคัญของการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการต่าง ๆ พยายามที่จะมุ่งไปสู่ความใส่ใจต่อประเด็นปัญหาและการพัฒนาชุมชนร่วมกันแล้วยังมีลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะเข้ามามีบทบาทหรือแสดงตัวตนในทางสังคมให้มีพลังทางความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น ได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจและปราศจากการสนับสนุนจากภายนอกการมีส่วนร่วมแบบอุดมคติ

๒. การมีส่วนร่วมโดยคนภายนอก พบมากในประเทศกำลังพัฒนาโดยรัฐมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการริเริ่มให้เกิดการมีส่วนร่วม

๓. การมีส่วนร่วมโดยการบังคับแบบนี้ไม่ต่างจากแบบที่ ๒ มากนักในแง่ผลลัพธ์ออกมาทันที^{๒๗}

๔. การปรากฏตัว (Presence) หมายถึง การเข้าร่วมในโครงการที่องค์การสถาบันหรือหน่วยงานจัดให้ การมีส่วนร่วมจึงมีความหมายเพียงการปรากฏตัวหรือเข้าร่วมในโครงการนั้นๆ ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและองค์ประกอบทางสังคมอื่นๆ

๕. การเกี่ยวข้อ (Involvement) หมายถึง การมีส่วนร่วมในโครงการอย่างแข็งของผู้เข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสมกับการนำไปใช้โดยเน้นที่ตัวผู้เข้าร่วมไม่เน้นสถาบันองค์การ

๖. การควบคุม (control) หมายถึง การมีบุคคลหรือกลุ่มผู้กำหนดหรือควบคุมกระบวนการศึกษาเอง เช่น ควบคุมองค์ประกอบ (เนื้อหา เป้าหมาย ผลที่ต้องการ และควบคุมกระบวนการเรียนรู้ (จะเรียนอย่างไร)^{๒๘}

๗. เป็นการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสรรค์ความดีงามให้แก่ทุกด้านของชีวิตของประชาชนและชุมชน (Inclusiveness)

๘. เป็นการมีส่วนร่วมเพื่อความเท่าเทียมกัน (Equity) ของปัจเจกชนและกลุ่มคนในการมีส่วนให้ (Give) และมีส่วนได้รับประโยชน์ (Take) จากการกระจายทรัพยากรสาธารณะ

^{๒๖} มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, กติกา เครื่องมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อรักษาสีงแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, ๒๕๓๘), หน้า ๓.

^{๒๗} ปิยะนุช เงินคล้าย, “ภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน การศึกษาสำรวจปัจจัยและผลกระทบนโยบายสาธารณสุขมูลฐานในเขต ๑ ของสาธารณสุขสุข”, วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบันวิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต, ๒๕๓๖).

^{๒๘} นำชัย ทนุผล, หลักการและยุทธวิธีการพัฒนาชุมชน, (เชียงใหม่: สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, ๒๕๓๑), หน้า ๓๑.

๙. เป็นการมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดความเป็นธรรม (Justice) แก่ปัจเจกชนและกลุ่มคนที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันได้มีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะของการแบ่งปัน เกื้อกูลกัน อุ่มชูกันและเรียนรู้ร่วมกัน^{๒๙}

๑๐. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชน ของตน

๑๑. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น การร่วมรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์เพื่อจะเป็นแนวทางตัดสินใจให้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับตนนั้น ตนเองอาจไม่รู้

๑๒. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Co-decision) โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้เสียด้วย โดยแบ่งเป็น ๓ กรณีแล้วแต่กิจกรรมนั้นอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้

๑) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการเช่น ก่อนเริ่มที่โครงการจะตัดสินใจว่าโครงการควรทำขนาดใด ทำกิจกรรมอะไรบ้างเป็นต้น ผู้อื่นมีส่วนร่วมด้วยน้อย

๒) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ เช่นเมื่อเปิดหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันและจะตัดสินใจว่าจะเริ่มโครงการนั้นหรือไม่

๓) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ เช่นเมื่อเป็นผู้รับประโยชน์จากน้ำที่ได้รับจากอ่าง กลุ่มที่ได้รับประทานควรเป็นผู้มีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

๑๓. การมีส่วนร่วมนี้ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น ร่วมสร้างถนนในชนบท

๑๔. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ ไม่มีโอกาสส่วนร่วมช่วยเหลือหลายด้าน^{๓๐}

๑๕. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาตนเอง ร่วมให้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๑๖. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

๑๗. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปของบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ^{๓๑}

ลักษณะทั้ง ๑๗ ประการย่อมทำให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศหรือใช้การแก้ไขปัญหาที่ประเทศที่เจริญไปด้วยสติปัญญาและความรู้ของคนในชาติที่ต้องการ

^{๒๙} ชาตชาย ญ เชียงใหม่, การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่สมดุล, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๕๙.

^{๓๐} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง, (เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗-๑๘.

^{๓๑} ทนงค์ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, หลักการพัฒนาร่วมชุมชน, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐), หน้า ๙๓ .

ยกระดับความเป็นเจ้าของพื้นที่หรือการมองเห็นศักยภาพของประชาชนในการร่วมมือกันจัดการกับสิ่งที่ไม่ตอบสนองต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งหมดซึ่งสุวรรณ พิณตานนท์^{๓๒} ได้เสนอวิธีการจำแนกพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาออกเป็น ๑๐ แนวทาง ได้แก่

๑. จำแนกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ๕ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ

ขั้นตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนโครงการ

ขั้นตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ

ขั้นตอนที่ ๔ การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการ

ขั้นตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ

๒. การจำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมมี ๓ ระดับ คือ การมีส่วนร่วมเทียม การมีส่วนร่วมบางส่วน และการมีส่วนร่วมแท้จริง

๓. การจำแนกตามประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม ซึ่งประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมนั้น พิจารณาจากความพยายามที่บุคคลทุ่มเทให้แก่การทำงานในโครงการจนโครงการนั้นประสบผลสำเร็จ โดยวัดจากการรับรู้ของสังคมอื่น ๆ ในลักษณะของสังคมมิติ ว่าการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอน มีบุคคลใดบ้างที่ทุ่มเทความพยายาม จนการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอนประสบผลสำเร็จ

๔. การจำแนกตามระดับความถี่ของการมีส่วนร่วม ความถี่ของการมีส่วนร่วมมี ๒ ระดับ คือ ระดับบุคคล พิจารณาจากจำนวนครั้งที่บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และระดับชุมชนพิจารณาจากจำนวนของผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วม

๕. การจำแนกตามพิสัยของกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วม กล่าวคือ พิจารณาว่าการมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมมีตลอดช่วงระยะเวลาที่กิจกรรมดำเนินอยู่หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ภาพของการมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมชัดเจน มากกว่าการพิจารณาเฉพาะความถี่ของการมีส่วนร่วมแต่เพียงอย่างเดียว

๖. การจำแนกตามระดับความสมัครใจในการเข้าไปมีส่วนร่วม มี ๓ ระดับ คือ การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ การมีส่วนร่วมโดยการชักนำ และการมีส่วนร่วมโดยการบังคับ

๗. การจำแนกตามระดับขององค์การที่เข้าไปมีส่วนร่วม มี ๓ ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในระดับล่างขององค์การ การมีส่วนร่วมในระดับกลางขององค์การ และการมีส่วนร่วมในระดับสูงขององค์การ

๘. การจำแนกตามประเภทของผู้เข้าไปมีส่วนร่วม พิจารณาจากคุณลักษณะของผู้เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว การศึกษา ชนชั้นทางสังคม ระดับรายได้ ระยะเวลาอยู่อาศัย ฯลฯ

^{๓๒} สุวรรณ พิณตานนท์, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : อสารศึกษาดินแดน, ๒๕๔๖.), หน้า ๔๖ - ๔๗.

๙. การจำแนกตามรูปแบบของการวางแผน มี ๒ ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ ๑ การวางแผนแบบบนลงล่าง (Top-Down Planning) การมีส่วนร่วมจะน้อย เพราะอำนาจตัดสินใจจะอยู่ที่ชนชั้นนำระดับสูง

ลักษณะที่ ๒ การวางแผนแบบล่างขึ้นบน (Bottom-Up Planning) การมีส่วนร่วมจะมาก เพราะอำนาจในการตัดสินใจจะอยู่ในระดับล่าง

๑๐. การจำแนกตามรูปแบบของการมีส่วนร่วม มี ๒ รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม

กล่าวได้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถจะนำไปสู่สังคมแห่งความพร้อมเพรียง ความร่วมมือ ความเข้าใจ การตัดสินใจในความเป็นเจ้าของท้องถิ่นโดยมีวิธีการ ลักษณะ ขั้นตอนต่าง ๆ มากมายรวมทั้งพฤติกรรมของประชาชนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องกับระบอบประชาธิปไตยของคนในชาติทั้งการร่วมการวางแผนหรือร่วมกันตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การร่วมกันปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองให้ความเห็นหรือเป็นข้อตกลงร่วมกัน ร่วมกันรับประโยชน์ที่เกิดจากการตัดสินใจในการกระทำของชุมชน ร่วมกันตรวจสอบประเมินผลภายหลังการกระทำ และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นอย่างชัดเจนเป็นรูปตามที่กฎหมายกำหนดให้กระทำได้ ซึ่งหากจะกล่าวโดยรวมจะพบว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องสอดคล้องจากจุดเริ่มต้นของสิ่งที่จะกระทำไปจนถึงสิ้นสุดในสิ่งที่กระทำร่วมกันมาอย่างยาวนานหรือจบโครงการพัฒนาท้องถิ่นนั้น และเกิดการยอมรับร่วมกันอย่างไม่มีข้อโต้แย้งเพราะมาจากจุดเริ่มต้นที่อาศัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างแท้จริง

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยได้ทบทวนเกี่ยวกับ ซึ่งมีผู้รู้และนักวิชาการหลากหลาย ได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำกล่าวที่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกคนและทุกคนก็ไม่สามารถปฏิเสธผลกระทบทางการเมืองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนได้” คำกล่าวนี้ได้สะท้อนให้นักวิชาการหลายท่านได้หันมาให้ความสนใจและศึกษาไว้อย่างมากมายจนสามารถสะท้อนแนวคิดต่างๆออกมาตามบริบททางสังคมการเมืองและวัฒนธรรมของตนเองโดยเฉพาะประเด็นความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผู้ให้แนวคิดไว้อย่างหลากหลายเช่นไมรอนวีเนอร์ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายลักษณะต่างๆ ใน ๑๐ ประการ ได้แก่

๑) การเข้าร่วมทางการเมืองคือการกระทำในรูปแบบการสนับสนุนหรือเป็นการกระทำเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาล (support and demand)

๒) การเข้าร่วมทางการเมืองคือพยายามเพื่อก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลการในการใช้อิทธิพล (influence) ต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือการเลือกสรรผู้นำรัฐบาล

๓) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายของพลเมือง (legitimate)

๔) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีตัวแทนทางการเมือง (representation)

๕) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ สภาพที่บุคคลไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (alienation) เพราะเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับตัวเองซึ่งแตกต่างจากการเฉยเมยทางการเมือง (apathy) เป็นการขาดความสนใจต่อการเมืองทั้งสิ้น

๖) ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองจะหมายถึงผู้กระตือรือร้น (active) หรือผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นพิเศษ (activists) เช่นผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองการประชุมทางการเมือง และการให้ความสนใจต่อปัญหาสาธารณะ นอกจากนี้ยังรวมถึงการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับต้น ๆ ได้แก่ การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ซึ่งถือเป็นการกระทำที่มีแรงจูงใจน้อยมาก) หรือการไม่ได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง แต่มีการพูดคุยกับเพื่อนบ้านในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การแสดงความคิดเห็นและการแสดงประชามติทางการเมือง รวมทั้งการให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

๗) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา (persistence continuum) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความเป็นสถาบัน (institutionalized) และมีการจัดตั้ง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการกระทำที่เป็นครั้งคราว ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างทันทีทันใด และบีบคั้นความรุนแรง เช่น การจลาจล การยกพวกตีกัน การรวมกลุ่ม และการลอบฆ่านักการเมือง

๘) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่เป็นความพยายามในการที่จะเข้ามามีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติการของราชการ (bureaucratic actions) และนโยบายสาธารณะ (public policy)

๙) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีผลต่อการเมืองในระดับชาติ (national politics) และการเมืองในระดับท้องถิ่น

๑๐) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำทางการเมือง (political action) แต่ในขณะเดียวกัน แต่ละสังคมมีการกระทำทางการเมืองแตกต่างกันออกไป ตามบริบทของสังคม นั้น ๆ เช่นว่า ในสังคมหนึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำที่เกิดจากความสมัครใจไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม หรืออาจเกิดขึ้นเพียงบางครั้งคราวหรือต่อเนื่อง อาจถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้ ซึ่งการกระทำเหล่านี้เพื่อการมีอิทธิพลในการจัดสรรนโยบายสาธารณะและบริหารนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น^{๓๓}

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการไทยอีกหลายท่านได้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้อย่างหลากหลาย เช่นเดียวกัน ดังเช่นความหมายที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบาย เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การ

^{๓๓}Myron Wiener, "Political Participation: Crisis of the Political Process", in *Crisis on Sequences in Political Development*, (Princeton: Princeton University, 1971), pp. 161-163.

มีอิทธิพลต่อรัฐบาลการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง^{๓๔} ยังหมายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๓๕} สอดคล้องกับแนวคิดของ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ที่ได้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในสังคมการเมืองที่จะกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการทำงานของรัฐบาลไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ รวมถึงกิจกรรมง่าย ๆ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การถกเถียงปัญหาการเมือง หรือการสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นต้น^{๓๖} ซึ่งการกระทำอาจจะถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย อาจใช้ความรุนแรงหรือไม่ใช้ความรุนแรง การกระทำต่าง ๆ อาจโดยสันนิษฐานทางการเมืองหรือถูกชักจูงระดมพลังก็ได้เช่นกัน และต้องสะท้อนการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยตนเอง” (Autonomous Participation) การมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายโดยอ้อม เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยการถูกระดม” Mobilization Participation)^{๓๗} ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ ที่ได้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าบุคคลที่สนใจทางการเมือง มีความเข้าใจการเมือง เชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง มีความศรัทธาในกระบวนการทางการเมือง ตัวนักการเมือง และคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตนซึ่งเป็นคนที่มีความสามารถในการเข้าสังคมและเป็นคนที่มีความหวังในชีวิต^{๓๘} รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสนทนาเรื่องการเมือง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ การติดต่อกับนักการเมือง การชุมนุมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมที่เป็นพฤติกรรมในการกำหนดตัวผู้ปกครอง การถอดถอนผู้ปกครอง การตัดสินใจในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐโดยการร่วมทบทวนพิจารณา การร่วมผลักดันการกำหนดนโยบายของรัฐ การวิพากษ์วิจารณ์และการเคลื่อนไหวชุมนุมทางการเมือง^{๓๙} นอกจากนี้ สิทธิพันธ์ พุทธหุณ ได้สรุปความหมายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า กิจกรรมของประชาชนที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อ

^{๓๔} จรูญ สุภาพ, **หลักรัฐศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๗), หน้า ๓๑๐.

^{๓๕} จันทนา สุทธิจารี, **การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วิ.เจ. พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๔), หน้า ๔๑๐.

^{๓๖} พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, **ข่าวสารการเมืองของคนไทย**, (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๒๓-๒๔.

^{๓๗} ทิพาพร ทิมพิสุทธ์, **พัฒนาทางการเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๑), หน้า ๒๐๔ - ๒๐๕.

^{๓๘} ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, **จิตวิทยาการเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๑๗.

^{๓๙} สมบัติ อารังธัญวงศ์, **การเมืองไทย แนวความคิดและการพัฒนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. (กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๕๐), หน้า ๕๗๐.

การตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันไปด้วย^{๔๐} รวมถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความสมัครใจในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็กฎหมายบัญญัติรองรับ มีการดำเนินการแบบจัดองค์กรหรือไม่ โดยจะเป็นการกระทำที่มีความต่อเนื่องหรือเป็นครั้งคราวก็ได้ รวมทั้งจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารงานนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น^{๔๑}

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีบทบาทเป็นสำคัญที่ส่งผลการกระทำนั้นถึงรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชุมนุมเรียกร้องของประชาชนทางการเมือง การตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาลอันมีผลต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม การทำประชาพิจารณ์ ผลแห่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอาจสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้

๒.๒.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองถือว่าเป็นภาพสะท้อนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งตามแนวคิดของ บาร์เบอร์ เจ เดวิด ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ ๒ ประการ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง เช่น การบริหารงาน การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง

๒) การมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมแต่ไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองด้วยตนเองโดยตรง แต่เป็นการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ด้วยวิธีการเลือกตั้งโดยประชาชนอย่างเสรี ซึ่งกลไกนี้ต้องการให้ประชาชนเข้ามาควบคุมการบริหารงานฝ่ายปกครองให้ เป็นไปตามความต้องการ^{๔๒}

ส่วนแนวคิดของ เจมส์อาร์ ทาวน์เซนต์ ได้มองภาพกว้างที่สะท้อนระบอบการปกครองที่ว่า รูปแบบของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามี ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) ลักษณะแบบตะวันตก ในประเทศที่มีระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งประชาชนมักจะเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยความสมัครใจอยู่เสมอ

^{๔๐} สิทธิพันธ์ พุทธหุณ, *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง*, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕๖ – ๑๕๗.

^{๔๑} ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, *โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ*, ชุดโครงการวิจัยเรื่อง การติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ, (สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๖), หน้า ๘.

^{๔๒} Barber J. David, *Citizen Politics*, (Chicago: Markham, 1972), p. 3.

๒) ลักษณะแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งประชาชนถูกบังคับให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองในเรื่องที่รัฐบาลเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการบริหาร^{๔๓}

นอกจากนี้ อัลมอนต์และโพลเวลล์ ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น ๒ รูปแบบใหญ่ ๆ ดังนี้

๑) รูปแบบตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Conventional Forms) สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยๆ ได้ดังนี้

- ๑.๑) การออกเสียงเลือกตั้ง
- ๑.๒) การสนทนาเรื่องการเมือง
- ๑.๓) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- ๑.๔) การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ
- ๑.๕) การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง

๒) รูปแบบที่ไม่เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Unconventional Forms) แบ่งเป็นรูปแบบย่อยๆ ดังนี้

- ๒.๑) การยื่นข้อเรียกร้อง
- ๒.๒) การเดินขบวน
- ๒.๓) การเข้าประจันหน้ากัน
- ๒.๔) การละเมิดกฎหมายของสังคม
- ๒.๕) การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
- ๒.๖) สงครามแบบกองโจรและการปฏิวัติรัฐประหาร^{๔๔}

อนึ่งในการจำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เด่นชัดอีกท่านหนึ่ง คือ เลสเตอร์ ดับเบิลยู มิลบราท ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ๖ รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

๑) การเลือกตั้ง (Voting) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบอบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน เป็นการไปหาตามความสนใจในหน้าที่พลเมืองดีมากกว่า ที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะมีผลทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป

๒) การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) หมายถึงการเข้ามีส่วนร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียน

^{๔๓} James R. Townsend, *Political Participation in Communist China*, (Berkeley and Los Angeles : University of California Press, 2001), pp. 25 – 29.

^{๔๔} Almond, Gabriel A. and Jr. B.G. Powell, *Comparative Political Today*, (Boston : Little Brown and Company, 2009), pp. 145 - 146.

เพื่อสิทธิในการลงคะแนนการเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนขอ การลงสมัครรับเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

๓) การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activities) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงตลอดจนมีระดับความผูกพันทางจิตใจกับชุมชน

๔) การติดต่อกับทางราชการ (Contracting Officials) เป็นกิจกรรมที่เน้นเฉพาะของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องการเสียภาษี โรงเรียน การทาดน การติดต่อขอรับสวัสดิการ เป็นต้น

๕) การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ขอบเขตของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบนี้ คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงที่เปิดเผยต่อสาธารณชน

๖) การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง (Communicators) ได้แก่ การติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือส่งคำคัดค้านเมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การร่วมอภิปรายทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน การให้ความสนใจแก่ทางราชการ และการเขียนจดหมายหรือบทความถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมลักษณะนี้มักจะเป็นคนที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมากและมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือผู้รักชาติ แต่จะไม่แสดงออกด้วยการประท้วง^{๔๕}

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นได้สอดคล้องกับแนวคิดของชาวมูเอล พี ฮันท์ตัน และ โจแอน เอ็ม เนลสัน เช่นเดียวกัน ซึ่งได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น ๕ รูปแบบ ได้แก่

๑) กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral Activity) หมายถึงกิจกรรมการออกเสียงเลือกตั้งและการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

๒) การวิ่งเต้น (Lobby) หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

๓) กิจกรรมขององค์กร (Organization Activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องผลประโยชน์เฉพาะอย่างหรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้

^{๔๕}Lester W. Milbrath, *Aspects of Political Development*, (Boston: Little, Brown, 2005), pp.12-16.

๔) การติดต่อในบางประเด็น (Counteracting) หมายถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ทางการเป็นส่วนตัว โดยมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัว เฉพาะครอบครัวหรือหมู่คณะของตน

๕) การใช้ความรุนแรง (Violence) หมายถึง กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการทารุณร่างกาย ทาลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น การก่อการรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง หรืออาจมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เป็นต้น^{๔๖}

ส่วนนักวิชาการของไทยได้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้เช่นเดียวกัน และมีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับนักวิชาการชาวต่างชาติ ดังเช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยเป็น ๒ รูปแบบ ได้แก่

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการมีลักษณะที่กฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ ได้แก่

๑.๑) การเลือกตั้ง

๑.๒) การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

๑.๓) การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๑.๔) การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์

๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการนั้นจะมีลักษณะที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม และมีกฎหมายกำหนดข้อห้ามไว้อย่างชัดเจน ไม่มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้ ได้แก่

๒.๑) การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง

๒.๒) การก่อความไม่สงบทางการเมือง^{๔๗}

นอกจากนี้ วรทิพย์ มีมาก และคณะ ได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์ การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มหรือองค์กรในสังคม จะมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่มีเป้าหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศแต่อย่างใด สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามสิ่งที่กลุ่มตนต้องการ เช่น สมัชชาคนจน ก็จะเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน หนี้สินของเกษตรกร ฯลฯ กลุ่มผู้ประกอบการเอกชนก็จะเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเดิม หรือการออกกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใหม่เพื่ออา

^{๔๖} Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson, *Participation and Political Study*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), pp.12 – 13.

^{๔๗} จันทนา สุทธิจारी, *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*, หน้า ๔๑๒ - ๔๑๔.

นวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน เช่น กฎหมายภาษี กฎหมายการค้าและการลงทุน ฯลฯ บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มตนได้ประโยชน์ เช่น การสร้างบ่อนกาสิโน การขยายเวลาปิดสถานเริงรมย์ เป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง เป็นการเข้ามารวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน เป้าหมายหลักจะอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งผ่านนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตาม การเข้ามารวมตัวกันรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีกเช่น การให้การศึกษาด้านการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมติดตามและตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรค การเข้าประชุมพรรค การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพรรค การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ฯลฯ

๓) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การไปออกเสียงเลือกตั้งถือเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญของการบริหารในระบอบประชาธิปไตยแต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ ประเทศที่ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือประเทศที่ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันอย่างมากมายไม่ได้หมายความว่า ประเทศนั้นจะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบของประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น ต้องมีลักษณะดังนี้

๓.๑) การใช้สิทธิโดยอิสระ กล่าวคือ การไปออกเสียงต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการไปออกเสียง

๓.๒) การเลือกตั้งโดยลับ การออกเสียงต้องกระทำในคูหาเลือกตั้งแต่เพียงลำพัง โดยไม่มีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย เฉพาะผู้กำกับตรงเท่านั้นที่จะทราบว่าคุณออกเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใด การออกเสียงเลือกตั้งของบุคคล ไม่สามารถประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปได้

๓.๓) ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนหนึ่งเสียงเท่านั้น บัตรที่มีการกำหนดหมายเลขมากกว่าหนึ่งหมายเลข ถือเป็นบัตรเสีย

๓.๔) ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๔) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด การโฆษณา การพิมพ์ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของการวิพากษ์วิจารณ์ตามสื่อต่างๆ ร้านกาแฟ บ้านเรือน สถานที่สาธารณะ ฯลฯ รัฐบาลต้องไม่ขัดขวางหรือห้ามปรามการแสดงออกของประชาชน โดยเฉพาะโครงการที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติแล้ว รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนลงมือดำเนินการเสมอเช่น การสร้างท่อก๊าซ การสร้างเขื่อนการสร้างสนามบิน ฯลฯ นอกจากนี้ การแสดงออกที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การชุมนุมหรือการประท้วงโดยสงบและปราศจากอาวุธ รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้แสดงความโปร่งใสในการทำงานออกมาให้มากที่สุด

สำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารตามระบอบประชาธิปไตยประชาชนต้องตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าของประเทศและต้องเข้าไปรับผิดชอบในกิจการบ้านเมืองในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ ประชาชนต้องไม่ละเลยหรือเพิกเฉยการกระทำหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคม หน้าที่สำคัญยิ่งของประชาชนคือ การสร้างเสริมคนดีให้เข้ามาบริหารบ้านเมือง ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานไว้ว่า “ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายได้”^{๔๘}

ดังนั้นผู้วิจัยสามารถสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีอยู่ ๒ รูปแบบใหญ่ๆ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่กฎหมายรับรอง ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมายและได้รับการตราไว้ในกฎหมายอย่างถูกต้อง อีกรูปแบบหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผิดกฎหมาย เป็นการชุมนุมที่มีอุดมการณ์ล้มล้างสถาบันใดสถาบันหนึ่ง นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมักจะเป็นไปตามกลุ่มผลประโยชน์ และลักษณะของการแสดงออกได้เช่นกัน เช่น แสดงออกทางการพูด การเขียน การโฆษณา การวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น

๒.๒.๓ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนได้สามารถวัดความมากน้อยได้จึงมีนักวิชาการหลายท่าน เช่น เลสเตอร์ ดับเบิลยู มิลบราท ได้จัดเรียงลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปมากได้แก่

- ๑) การที่บุคคลตอบสนองสิ่งเร้าทางการเมือง เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง
- ๒) การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- ๓) การอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมือง
- ๔) การพยายามพูดจาชักชวนผู้อื่นเพื่อไปออกเสียงเลือกตั้ง
- ๕) การคิดเครื่องหมายหรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง
- ๖) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง
- ๗) การช่วยเหลือทางการเงินแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- ๘) การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง
- ๙) การสละเวลาเพื่อช่วยหาเสียงเลือกตั้ง
- ๑๐) การเป็นสมาชิกผู้กระตือรือร้นของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง
- ๑๑) การเข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการกลางของพรรคการเมือง
- ๑๒) การช่วยหาทุนให้พรรคการเมือง
- ๑๓) การสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง

^{๔๘} วรทิพย์ มีมาก และคณะ, **หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**, (กรุงเทพมหานคร : ราชไทยเพรส, ๒๕๔๗), หน้า ๔๘ - ๔๙.

๑๔) การได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งของรัฐบาลและพรรคการเมือง^{๔๙}
นอกจากนี้แอนกัส แคมเบล ได้สรุปการจัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้
๓ ระดับ ได้แก่

- ๑) ระดับสูง แสดงถึงการมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้ามีส่วนร่วมอื่นๆ
- ๒) ระดับกลาง แสดงถึงการมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น
- ๓) ระดับต่ำ แสดงถึงการไม่มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแม้ว่าจะมีส่วนร่วมอื่นๆ ก็ตาม^{๕๐}

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการศึกษาการของไทยได้จัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่
สอดคล้องกับแนวคิดของแอนกัส แคมเบล ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของคนไทยซึ่งได้จัดแบ่งไว้ ๓ ระดับ
ดังนี้

๑) การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๑.๑) ระดับต่ำสุด ได้แก่ การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๑.๒) ระดับต่ำสุด ได้แก่ การไปเลือกตั้งเฉยๆ โดยไม่มีเหตุผล

๑.๓) ระดับต่ำๆ ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยถูกชักจูง

๑.๔) ระดับต่ำกลาง ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยคิดว่าเป็นหน้าที่

๑.๕) ระดับต่ำสูง ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยคิดว่าเสียงของตน คือพลังในการ
เปลี่ยนแปลงนโยบาย บุคคลเหล่านี้จึงมีข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองมาก

๒) การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม แบ่งได้ดังนี้

๒.๑) ระดับปานกลางต่ำ ได้แก่ การเข้าร่วมในระดับสมาชิกทั่วไปโดยมีสิทธิลงคะแนน
เสียงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในนโยบายกลุ่ม

๒.๒) ระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการของกลุ่มที่มีอำนาจในการ
ตัดสินใจแทนสมาชิกคนอื่น

๒.๓) ระดับปานกลางสูง ได้แก่ การได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานหรือหัวหน้ากลุ่มที่มี
อำนาจในการตัดสินใจและมีโอกาสในการสร้างบารมีให้คนยอมรับได้

๓) การเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้แทน อาจจะเป็นผู้แทนในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ แบ่ง
ได้ดังนี้

๓.๑) ระดับสูงต่ำ ได้แก่ ระดับที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มให้สมัครให้เข้ารับการ
เลือกตั้งในนามของกลุ่มหรือพรรคได้

๓.๒) ระดับสูงปานกลาง ได้แก่ ระดับที่ผู้สมัครได้รับการคัดเลือก คือ

๓.๒.๑) ระดับท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิก
สภาเขต

^{๔๙}Lester W. Milbrath, *Political participation; how and why do people get involved in politics?*, (Chicago : Rand McNally political science series, 1965), p.18.

^{๕๐}Angus Campbell, *Political efficacy : In Measure of Political Attitudes*, The Institute for Social Research, (New York : Knopf, 1968), p.459.

๓.๒.๒) ระดับจังหวัด ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

๓.๒.๓) ระดับชาติ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา

๓.๓) ระดับสูงสุด ได้แก่ ระดับผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง และได้รับการคัดเลือกให้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง เช่น ตำแหน่งกรรมการ ตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นต้น^{๕๑}

นอกจากนี้ ฌรงค์ สินสวัสดิ์ ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับสูงไประดับต่ำ ดังนี้

๑) ผู้มีตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี

๒) ผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าวข้างต้น

๓) การช่วยโฆษณาหาเสียง เช่น การแจกใบปลิว การวางแผนเลือกตั้ง

๔) การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง การแก้ปัญหาการเมือง การติดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง

๕) ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๖) การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไม่รู้ความเป็นไปทางการเมือง^{๕๒}

๒.๒.๔ ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกไว้ ๒ ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไปโดยความหมายที่เป็นรูปธรรมมักมีลักษณะของการแสดงออกซึ่งการกระทำทางการเมือง โดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑) การกำหนดตัวผู้ปกครอง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญที่สุดของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นั่นหมายถึงผู้นำทางการเมืองจะมีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองหรือไม่นั้น หรือจะดำรงอยู่ได้นานเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับการยอมรับหรือการให้ฉันทานุมัติจากประชาชนที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

๑.๒) การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นพหุสังคม คือเป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มที่มีความหลากหลาย อาทิ ชนรรม สมาคม กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีวัตถุประสงค์เฉพาะของกลุ่ม การเคลื่อนไหวต่างๆ จะเป็นไปได้เพื่อผลประโยชน์ของตนหรือของกลุ่ม ดังนั้น การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลโดยกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์มักจะมีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

^{๕๑} ชัดติยา กรรณสูต, สตรีกับการเมือง, บทความวิชาการ พัฒนาสังคม : แนวคิดและการปฏิบัติการ, (กรุงเทพมหานคร : คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๒๘ - ๑๓๐.

^{๕๒} ฌรงค์ สินสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐.

๑.๓) การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นไปตามสิทธิและเสรีภาพของการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย การแสดงออกของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลทั้งในเรื่องนโยบายและการบริหารงานถือเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

๑.๔) การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อแสดงให้รัฐบาลรู้ว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่กับนโยบายและการกระทำของรัฐบาลและเพื่อแสดงการเรียกร้องให้รัฐบาลตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งการชุมนุมมี ๒ ประเภท ได้แก่ การชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุนรัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านรัฐบาล

๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งการพิจารณาลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นสามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เลสเตอร์ ดับเบิลยู มิลบราท ได้ดังนี้

- ๒.๑) การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง
- ๒.๒) การใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ๒.๓) การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง
- ๒.๔) การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน
- ๒.๕) การติดกระดุมหรือติดสติ๊กเกอร์
- ๒.๖) การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
- ๒.๗) การบริจาคเงิน
- ๒.๘) การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง
- ๒.๙) การร่วมรณรงค์ทางการเมือง
- ๒.๑๐) การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง
- ๒.๑๑) การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
- ๒.๑๒) การร่วมระดมทุน
- ๒.๑๓) การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง
- ๒.๑๔) การดำรงตำแหน่งทางการเมือง^{๕๓}

ประเทศไทยยังได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เช่นเดียวกัน ซึ่งได้กำหนดลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นแนวนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในมาตรา ๘๗ วรรค ๕ ประการ ดังนี้

๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

^{๕๓} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมืองไทย แนวความคิด และการพัฒนา, หน้า ๕๘๓ - ๕๙๕.

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

๕) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม^{๕๔}

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกันหนึ่งยังระบุเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างชัดเจน ตามมาตรา ๑๖๓-๑๖๕ ดังนี้

มาตรา ๑๖๓ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญนี้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติและคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติและคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย

มาตรา ๑๖๔ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๒๗๐ ออกจากตำแหน่งได้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

^{๕๔} ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐, หน้า ๒๘.

มาตรา ๑๖๕ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติการจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้

(๒) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติการออกเสียงประชามติตาม (๑) หรือ (๒) อาจจัดให้เป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คาปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะการออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคล จะกระทำมิได้

ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติ เพื่อมีข้อยุติ^{๕๕} อนึ่ง สุจิต บุญบงการ ได้อธิบายลักษณะสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ พอสรุปได้ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยที่เห็นได้ชัดเจนและมีความชอบธรรม คือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีขึ้นเป็นครั้งแรกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นการหิบบิ้นให้โดยผู้ว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองมิได้เกิดขึ้นจากการเรียกร้องของมวลชนทั้งหลาย อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในขณะนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความตื่นตัวทางการเมืองยังไม่มีมากนัก

๓) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยนั้นมักมีบทบาทในการสร้างความชอบธรรมแก่การปกครองของผู้นำ ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ การขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นนอกจากจะเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นสมัยใหม่แล้ว คณะผู้ก่อการยังเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังสามารถใช้เป็นที่มาแห่งความชอบธรรมของระบบใหม่ได้อีกด้วย

^{๕๕} ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐, หน้า ๖๑-๖๒

๔) นอกจากการเลือกตั้งแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีการแสดงออกในลักษณะการเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้นำทางการเมืองรวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์กับนักการเมือง เพื่อหวังผลให้รัฐบาลตัดสินใจในทางที่เป็นคุณประโยชน์กับตน

๕) การใช้ความรุนแรงทางการเมือง ถือว่าการใช้ความรุนแรงทางการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง ถือเป็นการใช้กำลังเพื่อมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การใช้กำลังอาจมุ่งเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือต่อชีวิตก็ได้ การใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายแต่การใช้ความรุนแรงอาจมีสาเหตุต่าง ๆ กันออกไปตามประเภทของความรุนแรง เช่นมีการประท้วงการรัฐประหาร หรือการปฏิวัติ เป็นต้น^{๕๖}

ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีอยู่ ๒ ลักษณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง เช่น การเข้าไปมีบทบาทในการแสดงออกของกิจกรรมทางการเมือง การเลือกตั้ง การรณรงค์ทางการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การร่วมประท้วง เป็นต้น และอีกลักษณะหนึ่งคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อม เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ถกปัญหาการเมือง การติดตามคดีที่มีตราพรรคการเมือง เป็นต้น

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้ทบทวนเกี่ยวกับความหมายของประชาธิปไตย ประเภทของระบอบประชาธิปไตย ประเภทของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีผู้รู้และนักวิชาการหลากหลาย ได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

๒.๓.๑ ความหมายของประชาธิปไตย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๕๖ ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ว่าเป็น “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนส่วนใหญ่”^{๕๗}

ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่เป็นของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ตลอดจนเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนในการอยู่ร่วมกันโดยสันติภายใต้ความเชื่อที่ว่าคนเรา เกิดมาเท่าเทียมกันคือได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมายและโอกาสที่จะได้รับการบริการ

^{๕๖} สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๔๕ - ๕๑.

^{๕๗} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๖๕๗.

ต่างๆ โดยเสมอหน้ากัน มีสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิตภายใต้ขอบเขตของกฎหมายซึ่งจะกำหนดไว้แน่นอนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ^{๕๘}

ประชาธิปไตย คือการที่รัฐบาลเป็นของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน หรือประชาธิปไตยคือ สังคมที่ประชาชนมีเสรีภาพ สมภาพและภราดรภาพ^{๕๙}

“ประชาธิปไตย” มาจากคำว่า “ประชา” และ “อธิปไตย” เมื่อรวมกันแล้วหมายถึง อำนาจ ของประชาชนนั้นคือประชาชนเป็นอำนาจของคนหมู่มากดังคำกล่าวของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาอับราฮัมลินคอล์น ที่ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นจึงเกี่ยวข้องกับประชาชนในลักษณะต่างๆ ดังนี้ คือ^{๖๐}

๑. หลักการของประชาธิปไตยถือว่าการปกครองเป็นของประชาชน จึงถือว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบและผูกพันต่อระบอบการปกครองและมีหน้าที่ต้องรักษาประชาธิปไตยให้ ยืนยาว

๒. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง ตามหลักการที่ว่าเป็นการปกครองโดยประชาชน

๓. ตามหลักเพื่อประชาชน จึงถือว่าเป้าหมายหรือนโยบายในการบริหารประเทศจะต้องมุ่งประโยชน์แก่คนส่วนมาก

๔. เสี่ยงข้างมากของประชาชน คือ หลักในการตัดสินใจปัญหา และการปกครองประเทศ

๕. ประชาชนมีความเท่าเทียมกันและมีสิทธิเสรีภาพทุกอย่างตามกฎหมาย

๖. รัฐบาลอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนทั้งในทางตรงได้แก่การลงเสียงประชามติ และทางอ้อมโดยผ่านสภาผู้แทนราษฎร

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่าการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึงการปกครองที่เป็นของประชาชน ภายใต้สิทธิเสรีภาพที่มีความเท่าเทียมกันในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในกระบวนการทางการเมืองและการปกครองที่มุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นมาก ประชาชนมีสิทธิในการควบคุมทั้งทางตรงและทางอ้อม มีอิสระตามอำนาจที่มีซึ่งบัญญัติไว้เป็นกฎหมาย

๒.๓.๒ ประเภทของระบอบประชาธิปไตย

รูปแบบของประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ^{๖๑}

๑. ประชาธิปไตยทางตรง เป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นผู้ใช้อำนาจโดยตรงด้วยตนเอง โดยการลงประชามติหรือ referendum

^{๕๘} กรมการปกครอง, คู่มือประชาชน สำหรับตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล (อบต.), (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๒), หน้า ๓๒.

^{๕๙} ออมร รักษาสิทธิ์, หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : การ์ดเนอร์ พิมพ์. 2543), หน้า ๑๒.

^{๖๐} บุญธรรม เลิศสุชีเกษม, บทบาทของประชาชนต่อการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓), หน้า ๒๒-๒๓.

^{๖๑} โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์, ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๕๔), หน้า ๕๙-๖๓.

๒. ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน เป็นการมอบอำนาจของประชาชนให้กับตัวแทนด้วยการเลือกตัวแทน ซึ่งเป็นการมอบอำนาจล่วงหน้าแก่ผู้แทนให้ไปปฏิบัติหน้าที่แทนในนามของ ประชาชน

๓. ประชาธิปไตยแบบกึ่งตรง เป็นการผสมผสานแนวคิดของทั้ง 2 แบบข้างต้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทำการเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็ให้สิทธิ์ประชาชนแทรกแซงในขบวนการทางการเมืองได้ เช่น การปลดผู้แทนก่อนหมดวาระ (recall) ให้ประชาชนร่วมกันเสนอร่างกฎหมายเองได้ (initiative) ให้ประชาชนยับยั้งร่างกฎหมายได้ (veto) ให้ประชาชนร่วมกันลงประชามติในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญได้ (referendum)

ระบอบประชาธิปไตยสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ^{๖๒}

๑. ระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) ซึ่งการปกครองอยู่ใน อำนาจของพลเมืองส่วนใหญ่โดยแท้จริง หลักการบริหารและสถาบันการเมืองขึ้นอยู่กับการแสดงออกของพลเมืองเกี่ยวกับความรู้สึกและความต้องการของตนเอง พลเมืองทุกคนมีความเสมอภาคมีโอกาส เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสภาประชาชน รวมทั้งมีอำนาจในการควบคุมสภาบริหารผ่าน สภาประชาชน

๒. ประชาธิปไตยโดยตัวแทน (representative democracy) ซึ่งเป็น ระบอบ ประชาธิปไตยในปัจจุบัน หมายถึง ระบอบการปกครองที่ประชาชนมีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองด้วยตัวเองโดยตรง แต่ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งตัวแทนให้ทำหน้าที่ตัดสินใจการปกครองแทนตน ซึ่งอริสโตเติลกล่าวว่าเป็น ระบอบการปกครองโดยคนส่วนน้อย ภายใต้ การควบคุมของคนส่วนใหญ่ ซึ่งสาระสำคัญของการนี้มิใช่การปกครองส่วนน้อยแต่อยู่ที่ การควบคุมของคนส่วนใหญ่ซึ่งคนส่วนใหญ่จะต้องสามารถผลักดันความต้องการของตนผ่าน กระบวนการทางการเมือง ประชาชนจะมีอำนาจในการควบคุมผู้นำ ของตนโดยผ่านการเลือกตั้ง (elections) และหากผู้ปกครองไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน ประชาชนก็มีสิทธิ์ที่จะถอดถอนผู้ปกครองได้

การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะที่สำคัญคือ^{๖๓}

๑. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง
๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น การลงสมัครรับเลือกตั้งการใช้สิทธิเลือกตั้ง
๓. เป็นการปกครองที่มุ่งหวังให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์
๔. ยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครองและเคารพในสิทธิของฝ่ายข้างน้อย
๕. ประชาชนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย (กฎหมายให้การคุ้มครองทุกคนเท่ากัน) และมีสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด

^{๖๒} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา, หน้า ๒๐๔-๒๑๐.

^{๖๓} กรมการปกครอง, คู่มือประชาชน สำหรับตรวจสอบการท างานขององค์การบริหารส่วน ตำบล (อปต.), หน้า ๓๓.

๖. ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมรัฐบาลทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น การเรียกร้องให้ ส.ส. ในเขตเลือกตั้งของตนตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของตนเอง การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ยึดมั่นหลักการขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. การยอมรับว่าคนทุกคนมีสติปัญญา มีเหตุผล
๒. ยอมรับว่าทุกคนมีอิสระและเสรีภาพ
๓. การยอมรับว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน
๔. อำนาจสูงสุดในการปกครองประชาชนเป็นของประชาชน
๕. อำนาจปกครองของรัฐบาลเกิดขึ้นจากความยินยอมของประชาชนผู้ถูกปกครอง โดย วิธีการแสดงความยินยอมต่าง ๆ ที่สำคัญ คือการใช้สิทธิเลือกตั้ง
๖. ประชาชนมีสิทธิในการคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด หากว่ารัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้^{๖๔}

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองในรูปแบบ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วยระบอบการปกครอง ๒ รูปแบบก็คือ ประชาธิปไตย โดยตัวแทน และ ประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรงที่เน้นไปทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น สำคัญ ซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนภายใต้สิทธิเสรีภาพความเท่าเทียมกันอย่างเสมอภาคไม่มีการแบ่งฐานะ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงเจตนารมณ์และยังสามารถควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหารโดยใช้กระบวนการที่ชอบธรรมตามกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายบริหาร ใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบธรรม

ทั้งนี้การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในแต่ละสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมการเมืองและเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อความคิดและการแสดงออกทางพฤติกรรม อันจะนำไปสู่ระดับการเมืองการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง ผู้วิจัยได้ทบทวนเกี่ยวกับ ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง กระบวนการสื่อสารทางการเมือง โครงสร้างของการสื่อสารกับการเมือง บทบาทของการสื่อสารกับการเมือง ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งมีผู้รู้และนักวิชาการหลากหลาย ได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

๒.๔.๑ ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการส่งข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐไปยังประชาชนด้วยเหตุผล เพื่อการกลม่อเมลาทางการเมือง การสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการ

^{๖๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔.

รับทราบการตัดสินใจหรือนโยบาย การชี้แจงข้อเท็จจริงให้กับประชาชนทราบ ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับประชาชน^{๖๕}

การสื่อสารทางการเมืองเป็นแนวทางการศึกษาที่ตระหนักถึงการสื่อสารในฐานะเครื่องมือของการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายทางการเมืองทั้งของระบบรัฐ หรือผู้นำ โดยอาศัยการสื่อสารสร้างแนวทางการยอมรับขึ้นในหมู่ประชาชนผู้รับสาร การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการเมือง โดยการสื่อสารเป็นทั้งเครื่องมือในการประสานประชาชนเพื่อให้เกิดบูรณาการ และการสื่อสารจะถูกใช้เพื่อการสร้างความหมายเพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ศาสตร์และศิลป์ทางการสื่อสารจึงกลายเป็นความจำเป็นสำหรับสังคม และถูกนำไปใช้ในทางการเมืองการปกครองเพื่อเชื่อมโยงชนชั้นปกครองและชนชั้นใต้ปกครองเข้าด้วยกันทั้งในแนวระนาบและแนวตั้ง กระบวนการสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง รัฐบาลกับประชาชนทั้งโดยผ่านการชวนเชื่อหรือแนวทางของประชามติเพื่อธำรงรักษาระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งรวมไปถึงเสถียรภาพของรัฐบาลและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน^{๖๖}

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง วาทกรรมทางการเมืองทุกชนิด ซึ่งมีใช้เพียงแต่ภาษาพูดหรือภาษาเขียนเท่านั้น แต่ยังมีหมายรวมถึงสิ่งที่มองเห็น ได้ เช่น การแต่งกาย การแต่งหน้า ทรงผม และการออกแบบโลโก้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการสื่อสาร ที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์หรือเอกลักษณ์ทางการเมือง^{๖๗}

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐไปสู่พลเมืองได้รับรู้ และขณะเดียวกันเป็นการนำความต้องการของประชาชนไปให้รัฐบาลได้รับทราบเช่นกัน เพื่อให้ภาครัฐได้ปรับนโยบายให้สอดคล้องกับข้อเรียกร้องของพลเมือง และเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน^{๖๘}

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการที่สำคัญที่แทรกอยู่ในทุกกระบวนการของระบบการเมือง ทั้งปัจจัยนำเข้าและปัจจัยส่งออก ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ระบบการเมืองทำหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งการเรียกร้องความต้องการการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงทำหน้าที่ในการควบคุมกระบวนการนำเข้าและส่งออกของระบบการเมืองอีกชั้นหนึ่ง^{๖๙}

^{๖๕}เสถียร เขยประทับ, การสื่อสารการเมือง และประชาธิปไตยในสังคมพัฒนาแล้ว, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๓๗.

^{๖๖}สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, การสื่อสารกับการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : ประสทิธิภัณฑ์ แอนด์ พรินติ้ง, ๒๕๕๕), หน้า ๔๑-๔๒.

^{๖๗}McNair, Brain, *An Introduction to Political Communication*, 5th ed., (New York : Routledge, 2011), p. 4.

^{๖๘}Pye, Lucian W., *Introduction In Communication and Political Development*, (New Jersey : Princeton University Press, 1992), p. 91.

^{๖๙}Almond, G.A. & Powell, G.B., *Comparative Position Communication*, (Boston : Little Brown, 1988), p. 7.

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การอภิปรายสาธารณะ (Public discussion) เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะโดยอำนาจที่เป็นทางการที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตัดสินใจในทางนิติบัญญัติและทางการบริหารตลอดจนการอนุมัติ หรือการลงโทษที่เป็นทางการ และยังรวมถึงวาทกรรมทางการเมืองที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารมีเจตนาที่จะมีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมทางการเมือง ความสำคัญของการสื่อสารขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร^{๗๐}

สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการส่งข้อมูลข่าวสารถึงกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนหรือสังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมทุกอย่าง ทั้งการพูด การเขียน และรวมถึงเรื่องอื่น ๆ เช่น การแต่งกาย สัญลักษณ์ทั้งวัจนกรรมและอวัจนกรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ในเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารที่ถ่ายทอดออกสู่ประชาชนได้

๒.๔.๒ องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง

แนวขอบเขตการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ๓ องค์ประกอบ ดังนี้คือ^{๗๑}

๑. องค์การทางการเมือง (political organizations) ผู้ปฏิบัติการด้านการเมือง (political actors) คือ บุคคลที่ปรารถนาจะมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง อิทธิพลดังกล่าวมาจากกรกระทำผ่านสถาบัน ผู้ปฏิบัติการด้านการเมืองพยายามจะมีอิทธิพลโดยการให้ได้ว่า ซึ่งอำนาจทางการเมือง เมื่อได้อำนาจก็สามารถกำหนดนโยบายที่ประสงค์ได้ แต่ถ้าเมื่อเป็นฝ่ายค้าน บุคคลเหล่านั้นจะมีเป้าหมายคัดค้านผู้ที่มีอำนาจทางการเมือง และจะหาทางเปลี่ยนตัวผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองไปสู่บุคคลอื่นที่ตนสนับสนุน ได้แก่

๑.๑ พรรคการเมือง (political parties) การรวมบุคคลผู้ที่มีความคิดเห็นในทางการเมืองที่คล้ายกัน ผู้ปฏิบัติการด้านการเมืองมารวมตัวกันภายใต้โครงสร้างของอุดมการณ์ที่เหมือนกัน ซึ่งเป้าหมายเหล่านั้นจะสะท้อนหลักคุณค่าหรืออุดมการณ์ของพรรคการเมือง

๑.๒ องค์การสาธารณะ (public organizations) ผู้ปฏิบัติการด้านการเมือง ในลักษณะอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง เช่น สมาคมผู้บริโภค เอ็นจีโอ (NGO) กลุ่มสหภาพ แรงงาน

๑.๓ กลุ่มอิทธิพล (pressure groups) หรือที่เรียกว่า “กลุ่มปัญหาเดียว” (Single-issue groups) มีลักษณะแตกต่างจากองค์การสาธารณะอื่น ๆ คือมีความเป็นสถาบันน้อยกว่า และมีเป้าหมายในทางการเมืองที่เปิดเผยมากกว่า โดยมุ่งรณรงค์เพียงปัญหาใดปัญหาหนึ่งเพียงปัญหาเดียว อาทิ การอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การป้องกันการทำร้ายสัตว์ เป็นต้น

๑.๔ องค์การผู้ก่อการร้าย (terrorist organizations) ผู้ก่อการร้ายจะมีความหมายถึงผู้ต่อสู้เพื่อเสรีภาพหรือกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้าน เช่น การวางระเบิด การจี้ การลักพาตัว หรือ การลอบสังหารเพื่อบรรลุเป้าหมายในทางการเมืองของตน

^{๗๐}Denton, R.E. and Woodward, G.C., *Political Communication in America*, (New York : Praeger, 1998), p. 128.

^{๗๑}McNair, Brain, *An Introduction to Political Communication*, 5th ed., (New York : Routledge, 2011), pp. 7-8.

๒. ผู้รับสาร (the audience) วัตถุประสงค์ของการสื่อสารการเมือง คือ เพื่อการจูงใจหรือการโน้มน้าวใจ ซึ่งผู้รับสารเป็นองค์ประกอบอันดับสองในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ถ้าปราศจากผู้รับสาร เนื้อหาข่าวสารก็ไม่มี ความหมายใด ๆ ซึ่งผู้รับสารนั้นอาจจะมีลักษณะกว้างหรือลักษณะแคบ หรือทั้งกว้างและแคบก็ได้เช่นเดียวกัน

๓. สื่อมวลชน (the media) องค์กรสื่อมวลชนจะรวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ถ่ายทอดสารทางการเมืองที่มีจุดกำเนิดมาจากภายนอกองค์กรสื่อมวลชน และผู้ส่งสารทางการเมืองที่มีจุดกำเนิดมาจากภายในองค์กรสื่อมวลชน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้ส่งสารทางการเมืองที่นักสื่อสารมวลชนภายในองค์กรสื่อเป็นผู้สร้างขึ้น

องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมืองมี ๕ ประการ ดังนี้ ^{๗๒}

๑. ผู้สื่อสาร (communicator) การสื่อสารต้องมีผู้ส่งสารหรือสื่อสาร เพื่อให้ คนอื่นได้รับรู้สารที่ต้องการส่ง หรือสื่ออื่นในระบอบประชาธิปไตยผู้สื่อสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อนโยบายต่อรัฐบาลค่อนข้างมากก็คือ พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ ส่วนประชาชนโดยทั่วไปไม่ค่อยมีอิทธิพลมากนักในขณะที่รัฐบาลก็มีหน่วยงานในการสื่อสารทำความเข้าใจกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนทั้งหลายถึงภารกิจต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้ดำเนินการ ไปแล้วและกำลังจะดำเนินการ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ซึ่งมีทั้งสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร

๒. สาร (messages) ผู้สื่อสารเริ่มต้นกระบวนการสื่อสารด้วยการส่งสารออกไปยังผู้รับ ซึ่งสารแต่ละชิ้น อาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป อาจเป็นเพียงถ้อยคำหรืออาจมีรูปภาพ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมเข้าไปด้วย เพื่อใช้ในการโน้มน้าวใจผู้รับสารให้คล้อยตาม ตามที่ผู้สื่อสารวางวัตถุประสงค์ไว้

๓. สื่อ (media) ผู้สื่อสารต้องเลือกใช้สื่อในการสื่อสารที่ต้องการด้วยการตระหนักว่า สื่อแต่ละประเภทมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น การสนทนาส่วนตัวในหมู่คนในครอบครัว เพื่อน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการใช้โทรทัศน์ วิทยุสื่อสารในวงกว้าง การสื่อสารผ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร หรือการใช้สัญลักษณ์อย่างที่ปรากฏในการเดินขบวนประท้วง เป็นต้น

๔. ผู้รับสาร (receivers) ผู้รับสาร คือ บุคคล ซึ่งต้องตระหนักต่อสารที่รับจากผู้สื่อสาร เพราะบางคนรับสารดั้งเดิมโดยตรงจากผู้สื่อสาร ในขณะที่อีกหลายคนรับสารโดยทางอ้อม เป็นรายงานชั้นสอง (second-hand report) จากคนอื่นอีกทอดหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการรับสารในรูปแบบใดก็ตาม คุณสมบัติของผู้รับสารเป็นสิ่งที่สำคัญและปัจจัยในการกำหนดว่าสารนั้นจะส่งผลกระทบต่อผู้รับสารอย่างไร ความรู้ ระดับความสนใจ ความสามารถในการรับรู้ เป็นต้น

๕. การสนองตอบ (responses) การสื่อสารทางการเมืองมีเป้าหมายเพื่อสร้างการสนองตอบบางอย่างจากผู้รับสารดัง เช่น ผู้สื่อสารรายหนึ่ง กล่าวให้การสนับสนุนสิทธิของสตรีในการทำแท้ง แต่การพูดครั้งนี้อาจไม่ได้รับการสนองตอบใด ๆ เลยก็ได้หรืออาจจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึก

^{๗๒}บุญอริ ยีหมะ, ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๗๑.

ที่เลวร้ายมากยิ่งขึ้นต่อผู้สื่อสารก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม ผู้สื่อสารรายนี้ก็ไม่ต่างจากผู้สื่อสารรายอื่น ๆ เพราะล้วนต้องการสร้างการสนองตอบอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

๕.๑ การริเริ่ม (initiation) ผู้สื่อสารต้องการริเริ่มให้ผู้รับสารได้ขบคิดในสิ่งที่ ผู้รับสาร อาจไม่ได้ให้ความสนใจมากมายนักก่อนหน้านี้

๕.๒ การสนทนา (conversation) ก่อนที่จะพูดเรื่องการทำแท้งในครั้งนี้นี้ผู้รับสารอาจ เป็นผู้ไม่เห็นด้วย มองว่าการทำแท้งเป็นการคร่าชีวิตคน มนุษย์เราต้องรักษาชีวิต (pro-life) เอาไว้ไม่ว่ากรณีใด แต่เมื่อมีการสนทนาเกิดขึ้นท่าทีของผู้รับสารอาจเปลี่ยนแปลงไป ผู้สื่อสารอาจประสบความสำเร็จในการโน้มน้าวใจ ให้ผู้รับสารมีจุดยืนสนับสนุนให้สตรีมีสิทธิในการเลือกที่จะทำแท้ง (pro-choice)

๕.๓ การสนับสนุนหรือการเสริมกำลัง (reinforcement) ก่อนที่จะมีการกล่าวสนับสนุนสิทธิของสตรีในการเลือกที่จะทำแท้ง ผู้รับสารอาจจะเป็นพวก Pro-Choice อย่างอ่อนแต่ความคิดที่ถูกโยกคลอนด้วยเหตุผลจากฝ่าย Pro-Life และบางคนอาจตัดสินใจเปลี่ยนข้าง อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกล่าวสนับสนุนสิทธิของสตรีในการทำแท้งหรือฝ่าย Pro-Choice จะช่วยลบล้างเหตุผลของฝ่าย Pro-Life ออกไปได้ อีกทั้งยังเป็นการให้ข้อมูลของ Pro-Choice เพิ่มเติมเข้าไปอีกด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังออกจากให้ประชุมด้วยการสนับสนุนจุดยืน Pro-Choice อย่างหนักแน่นมากขึ้นกว่าเดิม

๖. กระกระตุ้น (activation) ก่อนการพูดถึงเรื่องการทำแท้ง ผู้รับสารอาจจะเป็นพวก Pro-Choice อย่างอ่อน และไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด แต่ก็ไม่ได้ขบคิดถึงประเด็นนี้อย่างจริงจังเท่าใดนัก ดังนั้น เมื่อมีการพูดถึงเรื่องการทำแท้งอย่างจริงจังของฝ่าย Pro-Choice ก็สามารถทำให้พวกเขาเสียสละด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การบริจาคเงินการรับอาสาสมัครแจกใบปลิว หรือช่วยอภิปรายส่งเสริมการทำแท้ง เป็นต้น

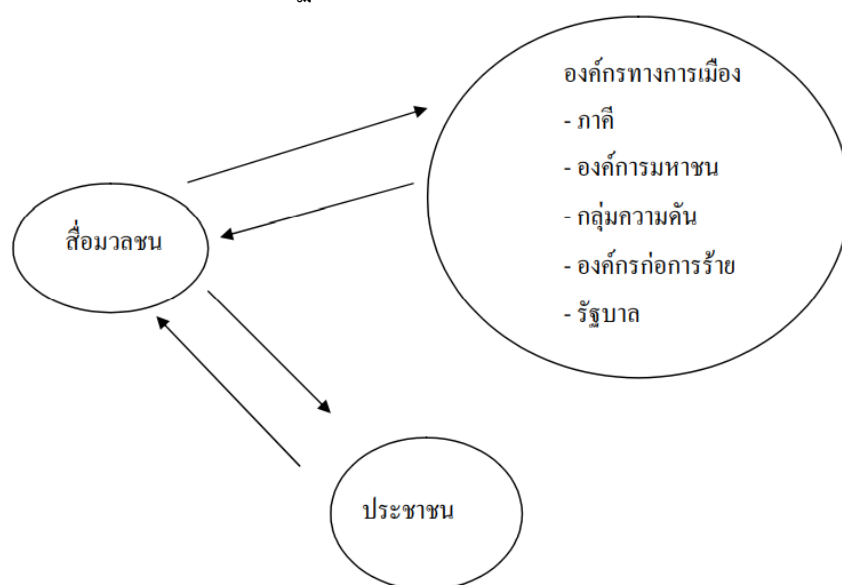
สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการสื่อสารการเมือง การสื่อสารต้องมีผู้ส่งสารหรือสื่อสาร เพื่อให้ คนอื่นได้รับรู้สารที่ต้องการส่ง หรือสื่ออื่นในระบอบประชาธิปไตยผู้สื่อสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อนโยบายต่อรัฐบาลค่อนข้างมาก ผู้สื่อสารเริ่มต้นกระบวนการสื่อสารด้วยการส่งสารออกไปยังผู้รับ ซึ่งสารแต่ละชิ้น อาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป การสื่อสารทางการเมืองมีเป้าหมายเพื่อสร้างการสนองตอบบางอย่างจากผู้รับสาร

๒.๔.๓ กระบวนการสื่อสารทางการเมือง

กระบวนการสื่อสารทางการเมืองจุดเริ่มต้นของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองก็คือ แหล่งสารซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง อันได้แก่ บุคคลทางการเมือง เช่น นักการเมือง นายกรัฐมนตรี ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และองค์การทางการเมือง เช่น รัฐบาล เป็นต้น จะสร้างสารทางการเมืองเพื่อให้ระบบการเมืองดำเนินไปได้ ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair)^{๗๓} ชี้ให้เห็นว่าองค์การทางการเมือง (Political Organization) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสื่อสารทางการเมือง ในฐานะที่เป็นผู้ส่งข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายกิจกรรม การดำเนินงาน แนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองขององค์การ ไปยังประชาชน องค์การทางการเมืองเป็นองค์การที่พยายามจะมีบทบาทในกระบวนการ บริหารและ

^{๗๓}Brian McNair, *An Introduction to Political Communication*, (London : Routledge, 1995), pp. 235-236.

กำหนดนโยบายของรัฐมีการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองในฐานะรัฐบาลหรือสมาชิก รัฐสภา เพื่อผลักดันให้นโยบาย กฎหมาย และให้รัฐบาลบริหารงานตามแนวทางที่องค์การ ของตนเห็นว่าสมควรและต้องการให้เกิดขึ้น กระบวนการสื่อสารทางการเมืองมีองค์ประกอบของการสื่อสาร ประกอบด้วย แหล่งสาร ซึ่งเป็นผู้สร้างสาร และส่งสารผ่านช่องทาง ไปยังผู้รับสาร โดยก่อให้เกิด ผล คือ การทำหน้าที่ของระบบทางการเมือง อันได้แก่ การกล่อมเกลารวมทางการเมือง (Political Socialization) การเลือกสรรบุคคลทางการเมือง (Political Recruitment) การวางกฎ (Rule-Making) การใช้กฎ (Rule Application) เป็นต้น ดังนั้น การ จะตัดสินใจว่าการ สื่อสารในสถานการณ์ใดเป็นการสื่อสารทางการเมืองจึงมีหลักเกณฑ์ คือ ผู้ส่งสารและสารต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง และทำการสื่อสารเพื่อมุ่งหวังให้กิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นนั่นเอง จึงอาจกล่าวได้ว่า การดำเนินงานในระบบการเมืองมีความจำเป็นต้องใช้การสื่อสารด้วยเหตุที่ว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นในการทำให้เกิดเอกภาพและประสิทธิภาพของระบบการเมือง แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair) ปรากฏดังนี้

ภาพที่ ๒.๔ แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Brian McNair

จากแบบจำลองกระบวนการ สื่อสาร ทางการเมือง ประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ กลุ่มการเมือง เช่น พรรคการเมือง รัฐบาล องค์กรทางการเมือง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มสื่อมวลชน ทำหน้าที่ ๒ อย่าง คือ เป็นตัวกลางในการส่งผ่านข้อมูลจากพรรคการเมือง และส่งสารที่สร้างขึ้น เช่น รายงานข่าว บทวิจารณ์ บทบรรณาธิการ เป็นต้น และกลุ่มประชาชน โดยข่าวสารที่สื่อถึงประชาชนจะเป็นเรื่องของการ สร้างภาพเชิงบวกให้เกิดขึ้นในใจ และส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้เลือกตั้ง การสร้างภาพในทางการเมืองประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ

๑. นักการเมืองกำหนดวัตถุประสงค์ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองขึ้น
๒. สื่อมวลชนเป็นผู้กำหนด "ภาพ" ความจริงนั้น
๓. "ภาพ" ที่เกิดขึ้นจะถูกรับรู้โดยอัตวิสัยของแต่ละกลุ่มบุคคล

สรุปได้ว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองจุดเริ่มต้นของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองก็คือแหล่งสารซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง มีบทบาทในกระบวนการบริหารและกำหนดนโยบายของรัฐมีการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองในฐานะรัฐบาลหรือสมาชิกรัฐสภา เพื่อผลักดันให้นโยบาย กฎหมาย และให้รัฐบาลบริหารงานตามแนวทางที่องค์การของตนเห็นว่าสมควรและต้องการให้เกิดขึ้น

๒.๔.๔ โครงสร้างของการสื่อสารกับการเมือง

โครงสร้างของการสื่อสารทางการเมืองแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้^{๓๔}

๑. การสื่อสารแบบซึ่งหน้าอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสาร โดยผ่านตัวกลางที่เรียกว่า ผู้นำทางความคิดเห็น โดยอาจเป็นผู้นำตามธรรมชาติ เช่น พระ ครู ผู้ที่มีการศึกษาสูง หรือเป็นผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางการเมืองมักเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง และชอบเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน จากนั้นจะนำข่าวสารส่งผ่านไปยังบุคคลอื่นๆ ในสังคม โดยใช้การสื่อสารแบบซึ่งหน้า ในระหว่างการส่งต่อข่าวสารนั้นผู้นำทางความคิดเห็นอาจจะตีความข้อมูลข่าวสารหรือสอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวลงไปด้วย ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลข่าวสารบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

๒. การสื่อสารในโครงสร้างสังคมแบบดั้งเดิม เป็นการสื่อสารที่พบในประเทศกำลังพัฒนา โดยในสังคมแบบดั้งเดิมจะมีผู้นำชุมชน เช่น หัวหน้า ผู้อาวุโส ผู้นำทางศาสนา เป็นผู้ที่มีบทบาทและอิทธิพลในการสื่อสารในฐานะที่เป็นผู้ริเริ่มและผู้ตีความข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ ผู้นำชุมชนเหล่านี้จึงเปรียบเสมือนตัวกลางที่อยู่ระหว่างผู้นำระดับชาติกับประชาชน ซึ่งผู้นำชุมชนเหล่านี้อาจเป็นผู้ส่งสารที่ทันสมัยหรือล้าหลัง ถูกต้องหรือบิดเบือนได้ และสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อสังคม

๓. การสื่อสารในโครงสร้างปัจจุบันนำเข้าสู่ของระบบการเมือง เป็นการถ่ายทอดข้อเรียกร้องหรือความต้องการต่าง ๆ จากประชาชนถึงผู้ปกครองผ่านองค์กรทางการเมือง เช่น กลุ่มผลประโยชน์หรือพรรคการเมือง ซึ่งการสื่อสารปัจจุบันนำเข้านี้จะเกิดขึ้นได้จากประชาชนที่พร้อมจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และเรียกร้องสิ่งที่ตนเองต้องการจากระบบการเมือง รวมทั้งองค์กรทางการเมืองที่เป็นตัวกลางนั้นจะต้องเป็นอิสระ เข้มแข็ง และมีระเบียบวินัย การเรียกร้องจึงจะสัมฤทธิ์ผล ในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็สามารถใช้องค์กรทางการเมืองเหล่านี้เป็นตัวกลางในการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและกิจกรรมทางการเมืองของตนให้ประชาชนได้รับรู้ด้วย

๔. การสื่อสารในโครงสร้างปัจจุบันส่งออกของระบบการเมือง (Political Output Structure) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน โดยการกระจายข้อมูลข่าวสารไปให้ทั่วถึงทั้งระบบเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ความเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดเวลา ทั้งนี้มักเป็นการสื่อสารในลักษณะที่เป็นทางการ

๕. สื่อมวลชน (Mass Media) เป็นสื่อที่สามารถส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนได้เป็นจำนวนมากได้ และป้องกันการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่เกิดจากการสื่อสารแบบซึ่งหน้าได้สื่อมวลชน

^{๓๔}อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี, “รูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๔ (เดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๒): ๓๔-๔๕.

ช่วยให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นกลุ่มผลประโยชน์ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างที่ต้องการได้ หรือใช้สื่อมวลชนในการครอบงำเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ ในด้านของประชาชนนั้นสื่อมวลชนช่วยให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองมากขึ้น อีกทั้งประชาชนสามารถใช้สื่อมวลชนในการติดต่อกับผู้ปกครองหรือกลุ่มการเมืองอื่นๆ เพื่อโน้มน้าวให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในทิศทางที่ต้องการได้

สรุปได้ว่า โครงสร้างของการสื่อสารทางการเมืองเป็นการสื่อสารแบบซึ่งหน้าอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสารโดยผ่านตัวกลาง เป็นการถ่ายทอดข้อเรียกร้องหรือความต้องการต่าง ๆ จากประชาชนถึงผู้ปกครองผ่านองค์กรทางการเมือง สื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน โดยการกระจายข้อมูลข่าวสารไปให้ทั่วถึง และสื่อมวลชน เป็นสื่อที่สามารถส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนได้เป็นจำนวนมากได้

๒.๔.๕ บทบาทของการสื่อสารกับการเมือง

บทบาทของการสื่อสารในกระบวนการทางการเมือง มีดังนี้^{๗๕}

๑. การสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรม การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าว และบทความทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้ การชี้ให้ประชาชนเห็นผลงานของรัฐบาลนั้น นอกจากจะสร้างความนิยมในตัวรัฐบาลแล้ว ยังทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระบบการปกครองที่เรากำลังใช้อยู่ในขณะนี้ด้วยในทางตรงกันข้ามถ้าข่าวคราวที่ออกมามีแต่คำต่อว่ารัฐบาล ชี้ความล้มเหลวของรัฐบาล ประชาชนก็จะเสื่อมศรัทธาในรัฐบาล และ ในบางครั้งอาจหมายถึง การเสื่อมศรัทธาในระบอบการปกครองที่เรากำลังใช้อยู่ด้วยก็ได้ ข่าวคราวที่เกี่ยวกับนักการเมืองจะสร้างความรู้สึกให้แก่ประชาชนว่าเขาศรัทธาในนักการเมืองเพียงใด และจะทำให้เขารู้สึกต่อไปได้ด้วยว่า เขาควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด

๒. สร้างความสนใจในการเมือง ในสมัยก่อนนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเมืองนัก เพราะไม่ค่อยได้รู้ข่าวคราวของการเมือง ไม่ค่อยพบเห็นนักการเมืองหรือผู้บริหารแต่ในปัจจุบันนี้ข่าวคราวของรัฐบาลมีให้อ่านกันเป็นประจำ นักการเมืองจะเป็นข่าวให้เห็นทั้งในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เสียงพูดของเขาจะมีให้ได้ยินทางวิทยุกระจายเสียง เรื่องราวของเขาจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ทางนิตยสารอยู่เป็นประจำเพราะฉะนั้นคนยุคนี้ก็จะ สนใจข่าวการบ้านการเมืองเพิ่มมากขึ้น

๓. สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง นอกเหนือจากการสร้างความสนใจแล้ว การสื่อสารยังถูกนำมาเอามาใช้สร้างความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างมากการเผยแพร่ประชาธิปไตยโดยสื่อบุคคลก็ดี โดยสื่อมวลชนก็ดีได้ทำให้ประชาชนเข้าใจขึ้นว่าประชาธิปไตยคืออะไร ในปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น

^{๗๕} เสรี วงษ์มณฑา, การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖), หน้า ๕๒-๕๓.

๔. สร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้ และทัศนคติที่ได้นำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมือง ประชาชนในปัจจุบันได้รู้ถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นประชาชนที่ดีขึ้น การเขียนจดหมายถึงสื่อมวลชนก็เป็นการแสดงบทบาททางการเมืองการเดินขบวน การร้องเรียนรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ก็เป็นการใช้การสื่อสารแสดงบทบาททางการเมือง การลงคะแนนเสียงถือเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่บอกให้นักการเมืองรู้ว่าเราต้องการใครหรือไม่ต้องการใคร ว่าเราสนใจเลือกตัวบุคคลหรือพรรคการได้รับข่าวสารทำให้เรารู้บทบาททางการเมืองและการแสดงบทบาททางการเมืองก็เป็นการส่งข่าวไปยังผู้บริหารเช่นกัน

๕. การสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลไปอยู่ในบ้านของประชาชน ในปัจจุบันนี้แม้เราจะไม่เคยพบผู้บริหารรัฐบาลเลย แต่เราก็มีความรู้สึกว่าเขาเหล่านั้นอยู่ในบ้านของเรา เขาอยู่ในหนังสือพิมพ์ที่เราอ่าน เขาอยู่ในข่าวโทรทัศน์ที่เราดู เขาอยู่ในวิทยุที่เราฟัง การสื่อสารจึงกลายเป็นแหล่งความรู้ที่ดีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของรัฐบาล

๖. การสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชนมีลักษณะเป็นนานาชาติ ในปัจจุบันนี้ โทรคมนาคม การส่งข่าวผ่านดาวเทียมทำให้ความสนใจของประชาชนเปลี่ยนไป แทนที่จะสนใจแต่เพียงสิ่งที่อยู่รอบตัวใกล้ตัวเท่านั้น กลับไปสนใจสิ่งที่ ไกลตัว มีความเป็นสากลกันมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องตื่นตัวกับการตอบสนอง

๗. การสื่อสารถูกนำมาใช้ในการรับรองสถานภาพ ก่อนที่จะเป็นนักการเมืองคนบางคนไม่เป็นที่รู้จักเลย แต่การที่สื่อมวลชนเขียนถึงเขาบ่อย ๆ ในวงสนทนามีคนพูดถึงเขาบ่อย ๆ คนที่ไม่มีความสำคัญก็มีความสำคัญขึ้น สถานภาพเขาเป็นอะไร ก็จะได้รับการยอมรับขึ้นเพราะฉะนั้นในการเสนอนักการเมืองให้รับใช้ประชาชนนั้น พรรคการเมืองจะสร้างการยอมรับโดยการเสนอบุคคลดังกล่าวในสื่อมวลชนด้วยความถี่สูง ให้คนรู้จักคุณสมบัติ และผลงานต่าง ๆ ของเขา

สรุปได้ว่า บทบาทของการสื่อสารกับการเมืองเป็นการสร้างทัศนคติทางการเมืองการพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การสร้างความสนใจในการเมือง การสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การสร้างบทบาททางการเมือง การสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลไปอยู่ในบ้านของประชาชน การสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชนมีลักษณะเป็นนานาชาติ และการสื่อสารถูกนำมาใช้ในการรับรองสถานภาพ

๒.๔.๖ ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

ฮาโรลด์ ดี. ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) คือ นักคิดคนสำคัญด้านการสื่อสารทางการเมืองที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองว่าประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร และผลกระทบของการ สื่อสาร ซึ่งองค์ประกอบหลังถือส่วนสำคัญในการสื่อสารทางการเมือง เพราะผลของการเมืองจะกระทบถึงปัจเจกชนและรัฐเสมอไม่ทางตรงก็ทางอ้อม องค์ประกอบของยุทธศาสตร์การสื่อสารตามแนวคิดของลาสเวล (Lasswell) มีดังนี้ ^{๗๖}

๑. ผู้ส่งสาร ในทางการเมือง ผู้ส่งสาร หมายถึง นักการเมือง พรรคการเมือง องค์กรสถาบันและโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และกิจกรรมทางการเมือง

^{๗๖}สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, การสื่อสารกับการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : ประสิทธิ์กัณฑ์ แอนด์ พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๕), หน้า ๖๓.

เกิดขึ้นจากบุคคลเป็นหลัก ดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงถูกนำมาศึกษามากกว่าการสื่อสารในอาชีพอื่น เพราะเกี่ยวข้องกับอำนาจและการรักษาอำนาจ สะท้อนให้เห็น ได้จากการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันที่ขอบธรรมแตกต่างกัน เพื่อความสำเร็จของนักการเมืองจึงมีการดึงสื่อมวลชนให้มาสนับสนุน การหาเสียง หรือการรณรงค์ทางการเมืองได้ และในทางกลับกันก็เป็นการผลักดันฝ่ายตรงข้ามให้ตกอยู่ในมุมอับ หรือการนำเสนอภาพพจน์ตัวเองผ่านสื่อมวลชนก็จะยิ่งเพิ่มศักยภาพการสื่อสารให้ขยายวงกว้างออกไปอีก อย่างไรก็ตามการโฆษณาหาเสียงในตำแหน่ง ประธานาธิบดีและผู้ทำชิง ทั้งสหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส มีวิธีการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน คือ แบบแผนการหาเสียงเทคนิคการผลิต และการใช้บทสนทนา แต่ที่แตกต่างกันบางประการในเรื่องของยุทธศาสตร์การหาเสียงทางการเมืองของทั้งสองประเทศ โดยการเลือกตั้งในฝรั่งเศสจะเน้นถึงประเด็นการหาเสียง (Issues) การนำเสนอนโยบาย การวางบุคลิกภาพ และการพัฒนาภาพพจน์ต่อผู้รับสาร ในขณะที่ในสหรัฐอเมริกา มักเน้นแต่เรื่องตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปรากฏตัวต่อหน้าสื่อมวลชน รวมไปถึงการกล่าวร้ายต่อผู้สมัครคนอื่น เป็นต้น

๒. สารสนเทศทางการเมือง ในการวางยุทธศาสตร์การเมือง สารสนเทศจะเป็นทรัพยากรที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระของการสื่อสารการเมืองโดยตรงสารสนเทศจะผ่านการกลั่นกรองจนเป็นความรู้ที่มีการจัดระเบียบพร้อมที่จะนำไปใช้ได้ด้วยเหตุนี้สารจึงมีการปรับเปลี่ยนขยายตัว หรือทดแทนสารสนเทศเก่าที่ล้าสมัย ตลอดจนสามารถเคลื่อนย้ายแพร่กระจายออกไป และแบ่งปันข้อมูลร่วมกันในยุคของสังคมข่าวสารซึ่งเป็นที่ต้องการของทุกฝ่าย สารสนเทศจึงมีพลัง และทำให้เกิดการสื่อสารสนเทศเพื่อการแข่งขัน ดังนั้น การซื้อหรือการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ จึงต้องมีการไตร่ตรองเพื่อการนำไปใช้ในการวางยุทธศาสตร์ต้องมีความละเอียดป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

๓. ช่องทางการสื่อสาร จากอดีตจนถึงปัจจุบันช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่เป็นหลักนั้นได้แก่สื่อสารมวลชน รัฐบาล (พรรคการเมือง) ในหลายประเทศมักจะพยายามเข้าไปมีอิทธิพลเหนือระบบสื่อมวลชน โดยอาศัยสื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือเพื่อผลักดันให้ประชาชนมีแนวความคิดที่ไม่แตกต่างไปจากรัฐบาลและยอมรับรัฐบาล ยุทธศาสตร์การสื่อสารทางการเมืองจึงอยู่ที่การสร้างอิทธิพลเหนือระบบสื่อมวลชน อย่างไรก็ตามช่องทางการสื่อสารแบบใหม่ก็เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในลักษณะของสื่อกึ่งมวลชน (Quasi-mass media) เพื่อเข้าไปมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมนักการเมือง และ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตัวอย่างสื่อกึ่งมวลชน เช่นจดหมายข่าว วารสารวิชาชีพ บันทึกรายช่วยจำ วิทยูสมัครเล่น อีเมล (E-mail) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สื่อกึ่งมวลชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดการขยายตัวทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

๔. ผู้รับสาร ปัจจุบันโทรทัศน์เป็นสื่อการเมืองที่แพร่หลายมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสามารถรับได้ทั้งเสียงและภาพที่เคลื่อนไหวได้ เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนอื่น ๆ แล้ว โทรทัศน์เป็นสื่อที่เหมาะสมกับบุคคลทุกระดับทุกภูมิภาค นอกจากนั้น โทรทัศน์ยังมีพลังในการกระตุ้นหรือชักนำผู้รับสารได้โดยง่าย ปกติในการคัดเลือกข่าวสารและการจัดการวาระสาร (Agenda Setting) ผู้เปิดรับสื่อมักจะอาศัยหลักเกณฑ์วัดความสำคัญของข่าวสารจากความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว (Source Credibility) หรือแม้แต่การเสนอข่าวที่กระตุ้นต่ออารมณ์ของผู้เปิดรับสื่อจนอาจกล่าวได้ว่าผู้เปิดรับสื่อโทรทัศน์เป็นผู้ให้เหตุผลในการจัดลำดับความสำคัญของข่าว

สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลังถือส่วนสำคัญในการสื่อสารทางการเมือง เพราะผลของการเมืองจะกระทบถึงปัจเจกชนและรัฐเสมอไม่ว่าทางตรงก็ทางอ้อม ผู้ส่งสาร คือ นักการเมือง พรรค

การเมือง องค์กร สถาบันและโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และกิจกรรมทางการเมือง เกิดขึ้นจากบุคคลเป็นหลัก สารสนเทศทางการเมือง ในการวางยุทธศาสตร์การเมือง สารสนเทศจะเป็นทรัพยากรที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ช่องทางการสื่อสาร และ ผู้รับสาร ปัจจุบัน โทรศัพท์เป็นสื่อการเมืองที่แพร่หลายมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสามารถรับได้ทั้งเสียงและภาพที่เคลื่อนไหวได้

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นได้มีผู้สนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายท่าน แต่ละท่านก็ได้ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบ ดังนี้

Cockerill, Coreen H.^{๗๗} ได้วิจัยเรื่อง “Exploring the vested interest perspective as it applies to public involvement in watershed management planning: lessons from an Ohio watershed” พบว่า การมีส่วนร่วมสามารถเพิ่มการยอมรับของประชาชนในความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามกฎหมาย การรับรู้ในการปรับปรุงหน่วยงานของรัฐและเพิ่มผลประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยการมองที่แรงจูงใจและความคาดหวังของประชาชนที่มีส่วนร่วม การสำรวจความคิดเห็นได้รับความสนใจจากประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมการวางแผน การจัดการลุ่มน้ำเพื่อตอบสนองต่อความหลากหลาย เพื่อวัดทัศนคติของประชาชน ที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและระดับของการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการพัฒนาทางเลือกของกลุ่มน้ำ ผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ที่จะกล่าวถึงผลลัพธ์แสดง ให้เห็นว่า การรับรู้ของประชาชนเป็นกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง

วีระชัย จิตรบรรเทา^{๗๘} ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทาน ซึ่งมีกิจกรรมรวมทั้งสิ้นจำนวน ๘ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ๑) ความตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรน้ำ ๒) การเข้าร่วมกิจกรรม อบรมสัมมนา และทัศนศึกษาในด้านที่เกี่ยวกับการชลประทาน ๓) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนบ้าน ๔) ความเชื่อถือบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ๕) การได้รับน้ำและการใช้น้ำ ๖) ลักษณะของโครงการชลประทาน ๗) การสร้างแรงจูงใจในการบริหารจัดการชลประทาน และ ๘) บทบาทผู้นำสำหรับปัญหาและอุปสรรคในการ

^{๗๗} Cockerill, Coreen H, “Exploring the vested interest perspective as it applies to public involvement in watershed management planning : lessons from an Ohio watershed”, *Doctor of Philosophy*, Ohio State University, Agricultural Economics and Rural Sociology, 2006). P.175

^{๗๘} วีระชัย จิตรบรรเทา, *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี* : “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, ปีที่ ๑, ฉบับที่ ๑, (ธันวาคม ๒๕๕๑-พฤษภาคม ๒๕๕๒), หน้า ๒๙-๓๐.

มีส่วนร่วมได้แก่ (๑) ด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา (๒) ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ชลประทาน (๓) ด้านสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ไกรสร เพ็งสกุล^{๗๙} ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ศึกษากรณี : กลุ่มน้ำสาขาลองปะเหลียน จังหวัดตรัง” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านกำหนดแผนงานระดับปานกลาง แต่ภาพรวมในด้านกำหนดแผนงานพบว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์หรือปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้เท็จจริงและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแผนงานเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ส่วนข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้นด้านทรัพยากรน้ำต้องกำหนดทิศทางการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบทางสื่อต่าง ๆ อย่างทั่วถึงแพร่หลาย และบางครั้งขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นในเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในทุกขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมการแก้ปัญหาและการพัฒนาของภาครัฐ

กฤษฎากรณ์ ยูงทอง^{๘๐} ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาजू อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาजू” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาजूอยู่ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบแต่ละด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนี้ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและประชาชนที่เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลนาजू โดยที่ประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชนให้ได้รับการบรรจุในโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาลตำบลนาजूเพื่อนำมา เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาในปีถัดไป ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าประชาชนได้ผลจากการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาजू ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการพบว่า การดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการได้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพราะคิดว่าจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลพบว่า เทศบาลตำบลนาजूได้เปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการ

^{๗๙} ไกรสร เพ็งสกุล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ศึกษากรณี : กลุ่มน้ำสาขาลองปะเหลียน จังหวัดตรัง”, **รายงานการวิจัย**, (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑).

^{๘๐} กฤษฎากรณ์ ยูงทอง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาजू อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาजू”, **รายงานการวิจัย**, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ก-ข.

ภูสิทธิ์ ชันติกุล^{๔๑} ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียง ๒ ระดับเท่านั้นได้แก่ ระดับปานกลาง และต่ำ ซึ่งรายด้านที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการสนทนาเรื่องการเมือง ส่วนรายด้านที่อยู่ระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการชุมนุมทางการเมือง ด้านการติดต่อกับนักการเมือง และด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม บทบาทหน้าที่ในครอบครัว และบทบาทหน้าที่ในชุมชน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง ปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมือง ได้แก่ ความสนใจทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง และการกล่อมเกลางทางการเมือง

ส่วนปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีจำนวน ๔ ตัวเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความสนใจทางการเมืองการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และสภาพแวดล้อมทางการเมือง ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นลักษณะลำดับขั้นฐานเจตีย์ ซึ่งเปรียบได้ว่าการเป็นฐานเจตีย์นั้นทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ก่อนส่วนอื่น ๆ มากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่ากิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด นั้นจะเป็นฐานของการสร้างประชาธิปไตย ซึ่งกิจกรรมที่ประชาชนเข้าถึงมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไปเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น หรือ ส.ส. หรือ ส.ว. นั่นเอง ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือประชาชนพร้อมที่จะเลือกไม่ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใด ๆ เลย หากกิจกรรมทางการเมืองนั้นไม่ได้มีการบังคับโดยกฎหมาย

วิทยา จิตรมาศ, พัฒน์ศิณ สำเร็จรัมย์, ตะติยาวัฒน์ สุวรรณศรี, ญัฐภา อินทร์อิม^{๔๒} ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกหรือสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า รูปแบบการรณรงค์เลือกตั้งที่ทำให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งดีที่สุด ๗ ลำดับ คือ หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายรถแห่ของผู้สมัคร ทีมงานผู้สมัครเดินหาเสียง เวทีปราศรัยของผู้สมัคร การจัดประชุมชี้แจง ป้ายคัทเอ้าท์ขนาดใหญ่ของ อบต. และเวทีชุมชนตามลำดับ ส่วนรูปแบบที่เหมาะสมในการรณรงค์เลือกตั้งควรใช้แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินทุกกิจกรรม โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรณรงค์ ได้แก่ กกต.จว. กกต.อบต. ผู้สมัคร และประชาชน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า

^{๔๑} ภูสิทธิ์ ชันติกุล, “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๓), หน้า ๑-๒.

^{๔๒} วิทยา จิตรมาศ, พัฒน์ศิณ สำเร็จรัมย์, ตะติยาวัฒน์ สุวรรณศรี, ญัฐภา อินทร์อิม, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกหรือสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยนครราชสีมา, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

มีส่วนร่วมในการรณรงค์เลือกตั้ง ระดับมาก มีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับปานกลางค่อนข้างมาก ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) การตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งเลือกตั้งนายกหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ ๓ องค์ประกอบคือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้สมัครและความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความนิยมต่อตัวผู้สมัคร และด้านการรณรงค์เลือกตั้ง และการซื้อสิทธิ ขายเสียง พบว่า มีการซื้อสิทธิ ขายเสียงในทุกพื้นที่ รูปแบบการซื้อสิทธิ ขายเสียงโดยใช้ระบบห้วคะแนน ซื้อเสียงโดยการให้เงิน ร้อยละ ๙๘.๐๐ ให้สิ่งของ ร้อยละ ๒.๐๐ ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันระดับปานกลางถึงรุนแรง จะมีการให้เงินซื้อเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นเรื่องปกติธรรมดา

มยุรี ถนอมสุข^{๔๓} ได้วิจัยเรื่อง “การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน” พบว่า นิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย โดยที่ปัจจัยอายุ ภูมิลำเนา และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ เพศ ชั้นปี รายได้ของครอบครัวอาชีพของผู้ปกครองและการglomเกลตาทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

กานตพันธ์ พิศาลสุขสกุล^{๔๔} ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียของข้าราชการในเทศบาลนครของประเทศไทย พบว่า ระดับความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามนโยบายในการจัดการน้ำเสีย มีตัวแปร เรื่องความรู้ของข้าราชการในการจัดการน้ำเสียเพียงตัวแปรเดียวที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการน้ำเสียที่นัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ผลการวิจัย แสดงสถานการณ์การจัดการน้ำเสียของเทศบาลนคร ซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยกำหนดนโยบาย โดยสะท้อนถึงแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการน้ำเสียของเทศบาลที่ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อข้าราชการ ได้แก่ ความสนใจจากผู้บริหารในการผลักดันนโยบาย การชี้แจง และทำความเข้าใจ การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกับภาคประชาชน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนในการกำหนดนโยบาย ซึ่งจะส่งผลให้นโยบายด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลและมีความยั่งยืนในทางปฏิบัติต่อไป

^{๔๓} มยุรี ถนอมสุข, “การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน”, *รายงานการวิจัย*, (คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, ๒๕๕๔), หน้า ก-ข.

^{๔๔} กานตพันธ์ พิศาลสุขสกุล, “การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียของข้าราชการในเทศบาลนครของประเทศไทย”, *ดุชนิพนธ์ปริญาปริญญาดุชนิพนธ์บัณฑิต* (รัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๑).

สุกฤตา จอนดาพรหม และโชติมา แก้วกรอง^{๔๕} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ๑) สตรีไทยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตกมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ๒) ปัจจัยระดับการศึกษา ต่างกัน ส่งผลต่อการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองแตกต่างกัน ปัจจัยอาชีพ และปัจจัยพื้นฐานภูมิทางการเมือง ต่างกันส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน แตกต่างกัน และปัจจัยการรับรู้มวลชนเกี่ยวกับข่าวสารทางการเมืองต่างกันส่งผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และด้านการสนับสนุนพรรคการเมืองแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยความสันทัดทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทางทิศเดียวกันในระดับต่ำมาก และ ๓) ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของสตรีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า สตรีไทยส่วนใหญ่ต้องรับภาระในการดูแลครอบครัว และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองน้อยลง

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ^{๔๖} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามตรวจสอบ การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ๑) รูปแบบการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำประชาคมด้านโครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นระดับการมีส่วนร่วมในขั้นแรก ผู้ใหญ่บ้านยังมาทราบบทบาทหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมของตนเองอีกทั้งยังไม่อยากก้าวก้าวการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนมีรูปแบบการมีส่วนร่วมเฉพาะการนำเสนอความต้องการของตนเองเท่านั้นส่วนประเด็นการจัดทำแผนการพัฒนาการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับประชาชนไม่ทราบบทบาทของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วม ๒) ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ การรับรู้ถึงบทบาทของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน และ ๓) แนวทางแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ การชี้แจงบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นด้วย

^{๔๕} สุกฤตา จอนดาพรหม และโชติมา แก้วกรอง, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตก, วารสารการเมืองการปกครอง การจัดการชุมชนเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒, (มีนาคม - สิงหาคม ๒๕๕๖).

^{๔๖} สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ, รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามตรวจสอบ การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์, วารสารธรรมสาร, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑, (มกราคม - เมษายน ๒๕๕๘)

รัฐ กันภัย และธรรมนิตย์ วราภรณ์^{๘๗} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ๑) ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง มีการรับรู้ ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนามากที่สุด และมีการ พัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มากที่สุด ๒) ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการ พัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง มีความสัมพันธ์ทางบวก ทุกตัวและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด คือ สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการ พัฒนา และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล ท้องถิ่น น้อยที่สุด คือ การรับรู้ข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต ๓) การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง มีค่าอำนาจจากการพยากรณ์ ๕๔.๙ ข้อค้นพบจากการวิจัยทางคุณภาพจะเห็นได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารทางการเมือง จากสื่อหอกระจายข่าวและเสียงตามสายของหมู่บ้าน

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และ เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ^{๘๘} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทางด้านสถานทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงเงื่อนไขกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และพบว่า การตัดสินใจที่มีลักษณะสมเหตุสมผลแบบที่เป็นเครื่องมือและการตัดสินใจที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผล มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังพบว่า ประชาชนชั้นกลางค่อนข้างมีความพอใจในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่ประชาชนชั้นกลางจะนำมาใช้ในการเลือกบัญชีรายชื่อในการเลือกตั้ง คือ การพิจารณาว่าพรรคการเมืองใดหาประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติโดยส่วนรวมมากน้อยแค่ไหน พิจารณาจากคุณวุฒิและความซื่อสัตย์ของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อพิจารณาจากการที่พรรคหาประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น จังหวัด หรือภาคของตนมากน้อยแค่ไหน ต้องเป็นบัญชีรายชื่อของพรรคเดียวกับพรรคของของผู้สมัครที่ตนเลือกในเขตเลือกตั้งนั้น และต้องเป็นบัญชีรายชื่อพรรคใหญ่ ที่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้หรือเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล แต่อย่างไรก็ตามประชาชนชั้นกลางเหล่านี้ส่วนใหญ่ยอมรับว่า เขามีพรรคการเมืองที่พึงพอใจอยู่แล้วและจะเลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น

^{๘๗} รัฐ กันภัย และธรรมนิตย์ วราภรณ์, การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง, ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑, (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๘): ๑๐๗๕.

^{๘๘} ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และ เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง, รายงานวิจัย, (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ

พรสวรรค์ สุตตะคาน^{๘๙} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การกล่อมเกลாதางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๕ (S.D., ๐.๒๗) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด เฉลี่ย ๔.๔๕ (S.D., ๐.๒๗) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ (S.D., ๐.๒๘) ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่า r ระหว่าง ๐.๖๕ ถึง ๐.๘๔ โดยมีคู่ความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันสูงที่สุด มีค่า $r = ๐.๘๗$ และมีสมการสำหรับไปใช้ในแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย การถ่ายทอดพฤติกรรมทางการเมือง การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง การถ่ายทอดบรรทัดฐานทางสังคมหลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักการสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน หลักการเคารพสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงหลักการเสียงข้างมากควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย

กิติมา สุรสนธิ^{๙๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ ๒๕ - ๒๗ ปี มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยมีการศึกษาปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรีในจำนวนเท่า่นั้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างบางส่วนใหญ่เปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนความถี่ในการเปิดรับเนื้อหาทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเปิดรับจากโทรทัศน์จำนวน ๕ - ๖ ครั้งต่อเดือนด้านเนื้อหาทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับเนื้อหาทางการเมืองในเรื่องการเลือกตั้งมากที่สุด และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบไม่ชอบการเมืองมากที่สุด มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเองสำหรับสถานะกลุ่มทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีสถานะทางการเมืองแบบเป็นผู้ตามทางการเมือง และมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างน้อย ๑ ครั้ง โดยพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองมากที่สุด และพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความรู้เท่าทันสื่อน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนผู้ที่มีบุคลิกทางการเมืองแบบสนใจและชอบทางการเมืองกลับมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยที่สุด ส่วนผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูล

^{๘๙} พรสวรรค์ สุตตะคาน, การกล่อมเกลาทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒, (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๘).

^{๙๐} กิติมา สุรสนธิ, การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒, (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๕).

ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเองจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด นอกจากนี้ผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเองจะมีความรู้เท่าทันสื่อให้มากที่สุด

ภูสิทธิ์ ขันติกุล^{๙๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียง ๒ ระดับเท่านั้นได้แก่ ระดับปานกลาง และต่ำ ซึ่งรายด้านที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และการสนทนาเรื่องการเมือง ส่วนรายด้านที่อยู่ระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการชุมชนทางการเมือง ด้านการติดต่อกับนักการเมือง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่างๆ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานครฯ ได้แก่ ปัจจัยบุคคล ได้แก่ เพศ อายุและสถานภาพ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม บทบาทหน้าที่ในครอบครัว และบทบาทหน้าที่ในชุมชน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง ปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมือง ได้แก่ ความสนใจทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง และการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมี ๔ ตัว เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความสนใจทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และสภาพแวดล้อมส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานครฯ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นลักษณะลำดับขั้นฐานเจตีย์ ซึ่งเปรียบเทียบได้ว่าการเป็นฐานเจตีย์นั้นทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ก่อนส่วนอื่นๆ มากที่สุด และเข้าถึงง่ายที่สุด โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่ากิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด นั้นจะเป็นฐานของการสร้างประชาธิปไตย ซึ่งกิจกรรมที่ประชาชนเข้าถึงมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไปเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น หรือ ส.ส. หรือ ส.ว. นั่นเอง ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือ ประชาชนพร้อมที่จะเลือกไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใดๆ เลย หากกิจกรรมทางการเมืองนั้นไม่ได้มีการบังคับโดยกฎหมาย

ถิรวัดน์ แจ่มกระจ่าง^{๙๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระดับเป็นครั้งคราว หรือ ๕-๖ วันต่อสัปดาห์ มีการเปิดรับสูงสุด คือ สื่อสารมวลชน ซึ่งอยู่ในระดับบ่อย และมี

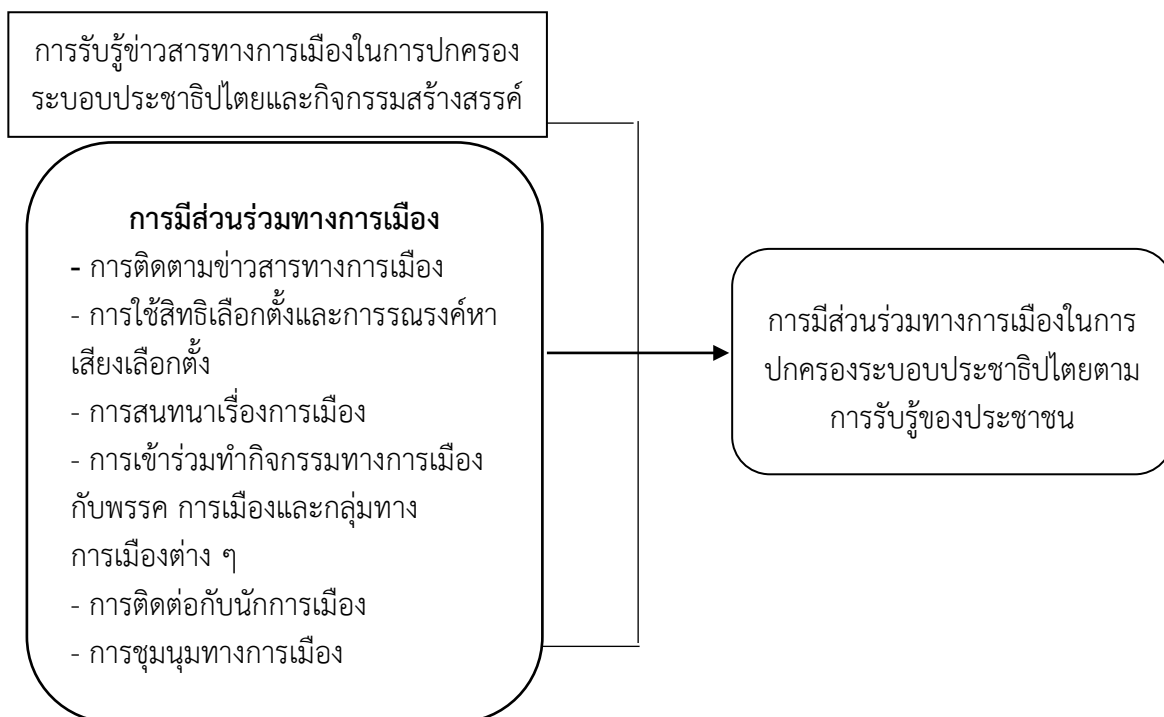
^{๙๑} ภูสิทธิ์ ขันติกุล, รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, รายงานการวิจัย, ๒๕๕๓.

^{๙๒} ถิรวัดน์ แจ่มกระจ่าง, ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ, วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑, (มกราคม - เมษายน ๒๕๕๗) : ๔๖

การเปิดรับในระดับเป็นครั้งคราว ได้แก่ สื่อกิจกรรมทางการเมือง สื่อบุคคลและสื่อสังคมออนไลน์ตามลำดับ ทางด้านความรู้ทางการเมืองประชาชนมีความรู้ทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากมีความรู้สูงสุด คือ ทราบว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมีอำนาจสูงสุด และมีความเข้าใจทางการเมืองในระดับเห็นด้วย มีความสนใจสูงสุด คือ สนใจติดตามการทำงานและผลงานทางการเมือง ทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมากคือ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมตรวจสอบทางการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมประชุม/ร่วมชุมนุมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อมวลชนส่งผลที่ดีต่อทัศนคติทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองและความรู้ทางการเมืองของประชาชน ในขณะที่การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลที่ดีต่อความรู้ทางการเมืองของประชาชนซึ่งทัศนคติทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และความสนใจทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองนี้ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการ โดยผลการศึกษา พบว่า ความสนใจทางการเมืองส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการ สูงสุด รองลงมาคือ ความรู้ทางการเมืองและทัศนคติทางการเมืองตามลำดับ

๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน กำหนดกรอบแนวคิดจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การทำงานร่วมกันให้ถึงเป้าหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และกระบวนการและวิธีการศึกษาวิจัย รวมทั้งผลลัพธ์จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน และนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน คณะผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ แผนดำเนินการวิจัย
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการร่วมกิจกรรมกับชุมชน ทำการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) โดยกำหนดใช้รูปแบบการวิจัยที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

๓.๑.๑ การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษาจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการ การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงการศึกษาจากงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งศึกษาในภาพรวมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ที่ได้มีผู้ศึกษาและรวบรวมไว้ทั้งเอกสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)

๓.๑.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

คณะผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้มีส่วนได้เสียจากพื้นที่บ้านเกาะราษฎร์สามัคคี ม.๖ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองนครราชสีมา รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน ๑๒ คน ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑ นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๒ คน

กลุ่มที่ ๒ เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น จำนวน ๒ คน

กลุ่มที่ ๓ ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๔ ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๑ นักการเมืองท้องถิ่น

ลำดับที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	นายวัชรพล จอนเกาะ	นายก อบต.บ้านเกาะ
๒	นายเจน วรรณบวร	รองนายก อบต.บ้านเกาะ

กลุ่มที่ ๒ เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น

ลำดับที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๓	นางสาวรัฐัญญา รักนา	หัวหน้างานสำนักปลัด
๔	นางสาวมัลลิกา แคนตะ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กลุ่มที่ ๓ ตัวแทนผู้นำชุมชน

ลำดับที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๕	นายสมชาย แยมศิลา	สมาชิกสภา อบต.บ้านเกาะ หมู่ที่ ๖
๖	นายสังวรณ จอมเกาะ	กำนัน
๗	นายไชยา คูเมือง	ผู้ใหญ่บ้าน
๘	นายสมศักดิ์ เกิดผล	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่มที่ ๔ ตัวแทนภาคประชาชน

ลำดับที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๙	นางกัญญากร ชันติพงษ์	ตัวแทนภาคประชาชน บ้านเกาะราษฎร์สามัคคี ม.๖
๑๐	นายสนธยา ยอดสุวรรณ	ตัวแทนภาคประชาชน บ้านเกาะราษฎร์สามัคคี ม.๖
๑๑	นางศศิภาญจน์ ศรีพลกรัง	ตัวแทนภาคประชาชน บ้านเกาะราษฎร์สามัคคี ม.๖
๑๒	นางสาวกชพรรณ ยนจอหอ	ตัวแทนภาคประชาชน บ้านเกาะราษฎร์สามัคคี ม.๖

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตกิจกรรมโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล และภาษาที่ใช้ โดยเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๓.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการนำประเด็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การเข้าร่วมโครงการพัฒนา ส่วนการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้ จากการตั้งประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

๑) ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยใช้แนวการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

(๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(๒) ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

๒) การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

(๑) นำแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ทบทวนไว้มาพิจารณาสร้างแบบสัมภาษณ์

(๒) นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมากำหนดกรอบวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยในการสร้างเครื่องมือและประเด็นคำถามเพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ

(๓) สร้างเครื่องมือและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณา จำนวน ๓ ท่าน

(๔) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูล

(๕) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technic)

๓. แนวประเด็นการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ใช้แบบสัมภาษณ์จัดบันทึกข้อมูลและบันทึกเทปขณะทำการสัมภาษณ์เครื่องมือที่ใช้ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ การสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชนและการสัมภาษณ์สอบถามเกี่ยวกับการเมืองในกระบวนการมีส่วนร่วม โดยเริ่มแรกเป็นการสอบถามแบบปลายเปิดมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้รู้แต่ละคนโดยใช้คำถามอย่างกว้างๆเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานภายในชุมชนอย่างอิสระ รวมถึงการเมืองในกระบวนการมีส่วนร่วมจากนั้นเป็นการสอบถามปลายปิดในประเด็นที่ต้องการความชัดเจน

๔. แนวประเด็นคำถาม

ประเด็นการสัมภาษณ์จะแบ่งเป็น ๓ ประเด็นโดยใช้แนวการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informants) เหมือนกันทั้งหมดสามารถแยกประเด็นได้ดังนี้

๑. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ รายได้

๒. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งอาณาเขตเขตการปกครอง ประชากรสภาพความเป็นอยู่ภายในชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน พัฒนาการการก่อตั้งชุมชน

๓. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การสื่อสารแบบซึ่งหน้าอย่างไม่เป็นทางการ การสื่อสารในโครงสร้างสังคมแบบดั้งเดิม การสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยนำเข้าของระบบการเมือง การสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง และสื่อมวลชน

๔. การเมืองในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสนทนาเรื่องการเมือง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรค การเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ การติดต่อกับนักการเมือง และการชุมนุมทางการเมือง

๕. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ

ในจัดเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดเตรียมเครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์ ได้แก่ จัดทำแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Schedule) เพื่อทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๓๖ คน จากนั้นติดต่อประสานงานผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือที่จะเข้าสัมภาษณ์

(๒) ขึ้นเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมแบบสัมภาษณ์ และศึกษาข้อคำถามในแบบเพื่อเตรียมการสัมภาษณ์ให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ตลอดจนเตรียมเครื่องมือช่วยสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จากการสัมภาษณ์

(๓) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ในการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์และที่บันทึกเสียงไว้คณะผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาและเพื่อชุมชนของผู้ให้ข้อมูล

๓.๕ แผนดำเนินการวิจัย

ที่	แผนดำเนินการวิจัย	ระยะเวลา (เดือน)							หมายเหตุ
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	
๑	การประชุมคณะผู้วิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	→							
๒	ลงพื้นที่สำรวจบริบทของชุมชนและออกแบบเครื่องมือวิจัย		→						

ที่	แผนดำเนินการวิจัย	ระยะเวลา (เดือน)							หมายเหตุ
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	
๓	สังเคราะห์องค์ความรู้ และวางแผนเพื่อพัฒนารูปแบบ		→						
๔	นำรูปแบบการพัฒนาไปทดลองใช้				→				
๕	จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง					→			
๖	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบ					→			
๗	นำเสนอ จัดทำรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัย						→		

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามต้องการแล้วการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะต้องนำเอาข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์เสียก่อนแล้วนำไปบันทึกโดยจัดให้เป็นหมวดหมู่ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยมาทำให้เป็นระบบ พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่าต้องการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งใดกับสิ่งใด ทั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาแบบองค์รวม โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระโดยยึดหลักการกะเทียบเคียงกับแนวคิดทฤษฎีควบคุม บริบทรวม และเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูล

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงประเด็นสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ นั่นคือ ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมนั้น มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ชัดเจนสมบูรณ์และสอดคล้องกับกรอบความคิดในการวิจัยหรือไม่ โดยคณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย และในส่วนการนำเสนอผลการวิจัย ใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาจากการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นและสรุปนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะตรวจสอบและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและเข้าไปสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อยืนยันความถูกต้องและครบถ้วนทุกอย่าง ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูลจึงดำเนินการไปพร้อมกัน

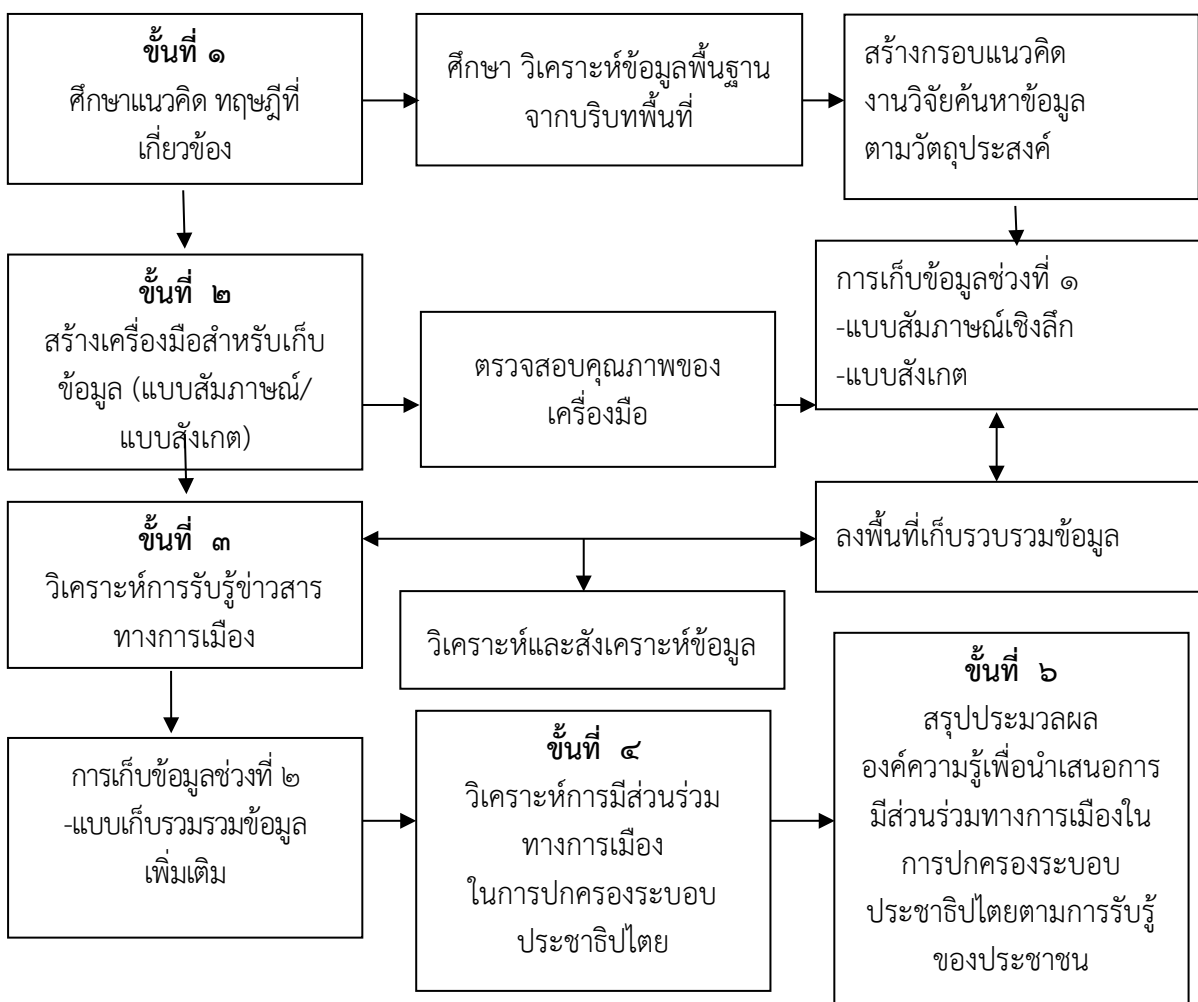
๓.๖.๒ การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอันเป็นจริยธรรมในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ และผู้ให้ข้อมูลยินยอมให้ข้อมูลซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิ์จะตอบสัมภาษณ์หรือปฏิเสธก็ได้ และระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสามารถยกเลิกหรือไม่ตอบคำถามโดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับในกรณีที่ไม่ต้องการเปิดเผย หรือมีประเด็นที่ไม่ควรเปิดเผย และจะเสนอผลการวิจัยเป็นแบบภาพรวม ทั้งนี้ ในการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูลว่าข้อมูลใด

เป็นของใคร โดยจะทำการลงรหัสผู้ให้ข้อมูลแทนการระบุบุคคลและทำการลงรหัสในการนำเสนอข้อมูลแทนการระบุชื่อบุคคลผู้ให้ข้อมูล

๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเกิดจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ที่จะทำการศึกษาวิจัย และมีการลงภาคสนามเบื้องต้นเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัย มีการศึกษาจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และเข้าไปศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความร่วมมือ เพื่อเลือกเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่จะสามารถให้ข้อมูลที่ตรงและเป็นจริงได้ในการศึกษาวิจัย จากการได้ลงพื้นที่เบื้องต้นทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนต่อไปดังแผนภาพที่ ๓.๑ นี้

แผนภาพที่ ๓.๑ แผนผังแสดงภาพรวมกระบวนการวิจัย

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น และวิเคราะห์ข้อมูลสังเคราะห์ข้อมูลเป็นบทสรุปการวิจัย และผลการวิจัยดังนี้

ผู้วิจัยนำเสนอเป็น ๔ ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

๔.๑ ศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๔.๒ ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

๔.๓ นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

๔.๔ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๔.๑.๑ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านผู้ส่งสาร

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านผู้ส่งสารของประชาชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคี พบว่า ประเด็นการติดตามรับฟังความเคลื่อนไหวของประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง ติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองบ้านเกาะราชบุรีสามัคคี หมู่ ๖ ตำบลบ้านเกาะอำเภอเมืองนครราชสีมา ดังนี้

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคี เพื่อติดตามรับฟังความเคลื่อนไหวความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปและความคิดเห็นสมาชิกชุมชนทางการเมือง กิจกรรมในชุมชนเพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของสมาชิกชุมชน และจงใจให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง การแสดงบทบาทภาคประชาชนขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองตามการแจ้งข่าวสารฝ่ายปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยฝ่ายปกครอง ผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน แสดงบทบาทการเมืองส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ประชาชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคี

การแสดงบทบาทผู้นำทางการเมืองส่งเสริมสัมมาชีพในชุมชนหลังรับรู้ข่าวสารจากหน่วยงานรัฐ การรับรู้ข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ได้จัดกิจกรรมทางการเมืองพยายามพัฒนาอาชีพและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าเป็นต้นแบบนักการเมืองมีอาชีพสุจริต ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพกับสมาชิกชุมชน ใช้ศาลากลางหมู่บ้าน พื้นที่สาธารณะซึ่งสมาชิกชุมชนมีมติร่วมกัน มีกฎกติการ่วมกัน เลือกใช้เวลาว่างดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามบาทสร้างประโยชน์สาธารณะเพื่อ

ส่วนรวมรับประโยชน์ร่วมกันมากกว่าการจัดทำนโยบายทางการเมืองแจ้งแก่สมาชิกชุมชน เน้นการนำเสนอโครงการส่งเสริมสัมมาชีพในชุมชนพร้อมแสดงอุดมการณ์ทางการเมือง ส่วนการแสดงผลงานนักการเมืองแบบตรงไปตรงมานั้นไม่นิยม ดังนั้น การรับรู้ข่าวสารทั่วไป ข่าวสารทางการเมือง การจัดกิจกรรมทางการเมืองเป็นความพยายามพัฒนาอาชีพสมาชิกชุมชน การแสดงออกอย่างไม่เป็นทางการเป็นที่นิยมมากในสมาชิกชุมชนและกลุ่มแกนนำทางการเมือง

นอกจากนี้ สมาชิกชุมชน บ้านเกาะราษฎร์สามัคคี มีจิตสำนึกที่ดีด้านประชาธิปไตยร่วมใช้การเมืองการปกครองในฐานะประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดปกครองประเทศไทย ทุกคนที่เกิดมา มีความความเท่าเทียมกันในเรื่องมีสิทธิเสรีภาพ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เคารพ กฎ กติกา หรือกฎหมาย แต่ถ้าว่า เกรงเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นในชุมชนหากแสดงบทบาททางการเมืองในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเลือกกลุ่มการเมืองใดๆชัดเจน การแสดงออกทางการเมืองจึงเป็นลักษณะสงบนิ่งรับฟังข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชนเพื่อลดความขัดแย้งในชุมชน เลือกใช้วิธีการประนีประนอม แสดงความความคิดเห็นทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ตามแบบวัฒนธรรมประชาธิปไตย

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสมาชิกชุมชนบ้านเกาะราษฎร์สามัคคี ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองตามหลักการประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองที่ผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชนจัดขึ้น มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่มีจิตใจเผด็จการ และเลือกกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมองว่าสามารถจะพัฒนาสังคม ชุมชนให้เจริญก้าวหน้า ก็จะทำให้ความสำคัญต่อข่าวสารเหล่านั้น แต่ยังคงเน้นการรับฟังข้อมูลจากทุกกลุ่มการเมือง ไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองต่อบุคคลที่คิดว่ามีความเห็นต่างทางการเมือง

การจัดทำสื่อข่าวสารออนไลน์ กลุ่มไลน์เฉพาะกลุ่มเป็นช่องทางรับรู้ ส่งข่าวสารกิจกรรมทางการเมืองไปยังสมาชิกชุมชน เพื่อนำเสนอผลงานและหวังผลทางการเมือง โดยกลุ่มไลน์ที่รวมสมาชิกชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน กลุ่มที่เน้นกิจกรรมทางการเมืองการปกครองในชุมชน มีการนำเสนอข่าวสารส่งผลต่อการแสดงบทบาททางการเมืองของสมาชิกชุมชนบ้านเกาะราษฎร์สามัคคี ในรูปแบบกลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน ไม่แสดงกลุ่มการเมือง กลุ่มพรรคการเมือง กลุ่มการเมืองภาคประชาชนในบุคคลอื่นรับรู้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของออนไลน์บ้านเกาะราษฎร์สามัคคี โดยการรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้ง การเลือกตัวแทนชุมชน ใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่แสดงการใช้สิทธิเลือกตั้งตามจำนวนคนในชุมชน ส่วนข่าวสารทางการเมืองสมาชิกชุมชนที่สนใจกิจกรรมทางการเมือง จะเข้าไปมีบทบาทร่วมกิจกรรมทางการเมือง และสมาชิกชุมชนที่สนใจทางการเมืองบางครั้งไม่แสดงออกหรือระบุดูความสนใจ ความต้องการทางการเมืองให้สังคมรับรู้ เกรงผลกระทบ การให้คุณให้โทษต่อบุคคล ชุมชน แต่เลือกข้อมูลที่นำเสนอบทบาทภาคประชาชนในการขับเคลื่อนภารกิจหมู่บ้าน ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การสร้างรายได้ การกลุ่มสมาชิกชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน และการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองสร้างสรรค์เปิดเผยต่อสาธารณชนนั้น นิยมรับรู้และส่งข่าวสารไปยังสมาชิกชุมชน จูงใจให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ แม้ว่า กิจกรรมนั้นจัดขึ้นโดยแกนนำชุมชน ตัวแทนนักการเมืองก็ตาม

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“นักการเมืองควรจะรู้ว่าพูดเพื่ออะไร มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการพูดต้องชัดเจน พูดแล้วต้องทำจริงปฏิบัติได้ มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพูด กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะสื่อพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ พูดแล้วต้องปฏิบัติได้และทำตามที่พูด”^๑

“ปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามากมายที่จะมาตรวจสอบว่าสิ่งที่สื่อสารไปนั้น เป็นสิ่งที่ถูกหรือผิดหรือเป็นข้อเท็จจริงอย่างไร จึงเป็นโอกาสที่จะช่วยให้ให้นักการเมืองระมัดระวังทุกครั้งที่จะสื่อสาร”^๒

“ในปัจจุบัน ผู้รับสารได้รับเนื้อหาและข้อมูลข่าวสารอย่างมากมาจากสื่อหลากหลาย ชนิด เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะในยุคที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารอันเป็นปัจจัยที่ ๕ สำหรับการดำเนินชีวิต จึงทำให้สื่อต่าง ๆ นั้นเข้ามามีบทบาทต่อผู้รับสารมากขึ้นเสมือนเป็นผู้นำทาง และชี้แนะทางความคิดมากยิ่งขึ้น”^๓

“การสื่อสารทางการเมืองแบบซึ่งหน้า ถ้าเป็นแกนนำชุมชนจะมีนักการเมือง ผู้แทน นักการเมืองมาจัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชนบ้างเป็นบางครั้ง การสื่อสารทางการเมืองแบบซึ่งหน้ากับ สมาชิกชุมชนในชุมชนนั้นมีน้อยมาก ไม่นิยมพูดเกี่ยวกับการเมือง ส่วนมากการพูดคุยทางการเมือง เป็นกิจกรรมแอบแฝง เช่น จะเข้ามาร่วมส่งเสริมหรือสนับสนุนการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชน”^๔

“การรู้เท่าทันข้อมูลเนื้อหาสารนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ผู้รับสารควรจะมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วย การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินหรือให้คุณค่าต่อสื่อ และการสร้างสรรค์สื่อ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้รับสารสามารถที่จะเลือกบริโภคสื่อในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”^๕

“การรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารทางการเมืองประชาชนในพื้นที่จะติดตามสถานการณ์การ บ้านเมืองตลอดเวลา แสวงหาข้อมูลจากแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ ประเมินสถานการณ์ให้ดีกว่าแจ้ง ข่าวสารนั้น ๆ ออกไป ข้อมูลข่าวสารที่จะทำการส่งให้แก่ประชาชนในพื้นที่ต้องเป็นข้อมูลที่ลง ความเห็นรายละเอียดจากคณะทีมงานแล้วเพื่อไม่ให้ก่อให้เกิดความผิดพลาดและสับสนในการสื่อสาร”^๖

“การรับข่าวสารทางการเมืองและการแสดงบทบาททางการเมืองให้สมาชิกชุมชนรับรู้ การนำเสนอข่าวสาร กิจกรรมเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง การส่งสารเป็นการส่งข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ส่วนของผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีตัวกลางคือ สารซึ่งส่งถึงกันผ่านช่องทาง ต่าง ๆ หลักการของการส่งสารจึงเป็นกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ”^๗

^๑สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^๒สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^๓สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^๔สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^๕สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^๖สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^๗สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“นโยบายพรรคการเมืองถูกส่งข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ การร่วมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองมีน้อยครั้ง ส่วนมากจะกระทำช่วงเลือกตั้ง และเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองในชุมชน ส่วนมากจะรู้ว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มใดแบ่งกันชัดเจน แต่ไม่แสดงออก”^{๘๘}

“การสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่นที่ไปสู่ สมาชิกชุมชนรับข่าวสารกิจกรรมเกี่ยวกับการเมืองในชุมชน ควรมีหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นในส่วนของเน็ตเวิร์คหรือการ ประชาสัมพันธ์โดยตรงโดยอ้อมต่าง ๆ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่นักการเมืองท้องถิ่นควรที่จะบริหารจัดการให้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเข้าถึงประชาชน”^{๘๙}

“ในพื้นที่นักการเมืองจะการส่งสารทางการเมือง อันดับแรกคือ แจ้งเพื่อทราบ การที่จะประสบ ความสำเร็จกลุ่มบรรดาโฆษกทางการเมืองจะต้องคำนึงถึง การพูดจาที่รู้เรื่อง ไม่ก่อให้เกิดความสับสน แก่บรรดาผู้ฟังประชาชนทั้งหลาย”^{๙๐}

“นักการเมืองควรจะต้องรู้ว่าพูดเพื่ออะไร มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการพูดต้อง ชัดเจน พูดแล้วต้องทำจริงปฏิบัติได้ มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพูด กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะสื่อ พูดในสิ่งที่ประโยชน์ พูดแล้วต้องปฏิบัติได้และทำตามทีพูด”^{๙๑}

บ่งบอกได้ว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านผู้ส่งสารนั้น มีลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้าแต่ไม่พูดถึงกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ แกนนำทางการเมือง การสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง การสื่อสารเฉพาะบุคคลไม่เปิดเผยต่อสาธารณะชน การกลัวความแตกแยก ทั้งนี้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนโดยอาศัยแกนนำทางการเมือง เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น เป็นแกนนำทางการเมืองในชุมชน เป็นต้น เมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจะสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง นำเสนอนโยบายพรรคการเมือง แสดงอุดมการณ์ทางการเมืองแก่สมาชิกชุมชน พูดคุยแบบไม่เป็นทางการ รวมถึงรับฟังข้อมูลจากสมาชิกชุมชนที่สนใจกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมาสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ไม่มีการจัดกลุ่มกลุ่มแกนนำทางการเมือง การกำหนดโครงสร้างกลุ่มทางการเมืองชัดเจน กระทำเพียงรับรู้ว่ามีใครเป็นแกนนำกลุ่มเท่านั้น และการจัดกิจกรรมทางการเมืองเน้นรูปแบบชักชวนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามความสนใจของสมาชิก การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการด้วยวิธีการเชิญชวนเฉพาะบุคคล ไม่แสดงออกให้เห็นความคิดเห็นทางการเมืองแบบตรงไปตรงมา ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะชน เนื่องจากสมาชิกชุมชนรับรู้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน กลัวจะก่อให้เกิดความแตกแยกในชุมชนมากกว่า ด้วยเหตุนี้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้านำไปสู่การรับรับและสื่อข่าวสารทางการเมืองของบุคคลต่อบุคคลจึงไม่เปิดเผยต่อสาธารณะชน เมื่อเกิดกลุ่มการเมืองในชุมชน แกนนำทางการเมืองที่สมาชิกกลุ่มยอมรับยกย่องให้เป็นแกนนำจะทำหน้าที่รับข่าวสารทางการเมือง นำจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน แต่ถ้าว่า การรับรู้ข่าวสารทาง

^{๘๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๘๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

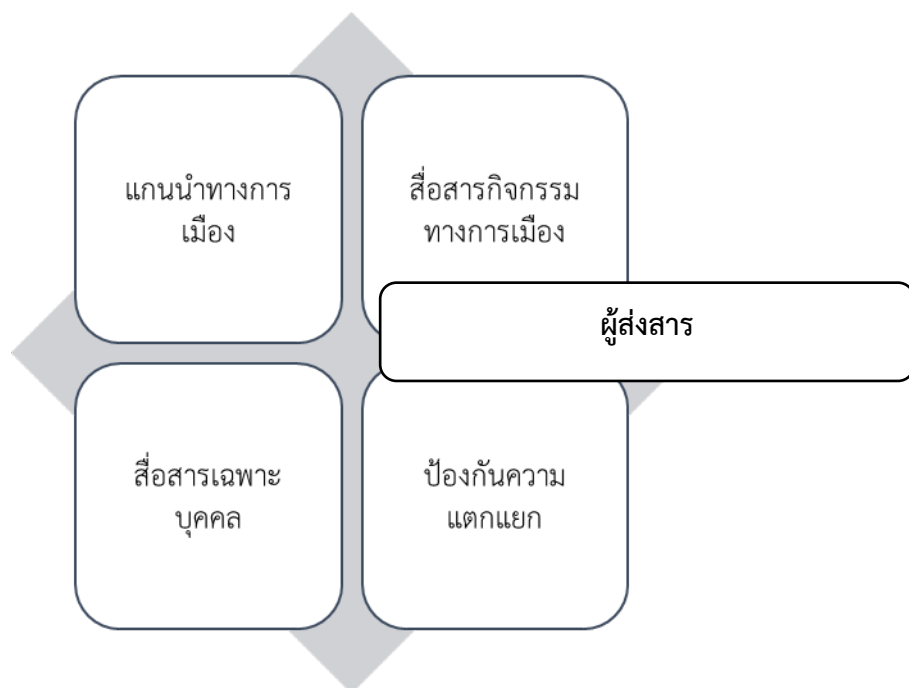
^{๙๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

การเมือง กิจกรรมทางการเมืองเป็นสิ่งที่สมาชิกชุมชนต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องรับรู้ข่าวสารทางการเมือง แลกเปลี่ยนข้อมูลเฉพาะบุคคลที่ไวใจเท่าที่จำเป็นแบบซึ่งหน้าไม่เป็นทางการลักษณะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั่วไป

จากการสรุปการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านผู้ส่งสารสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สังเคราะห์ด้านผู้ส่งสาร
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๑.๒ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านข้อมูล

ข่าวสาร

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยการสื่อสารในโครงสร้างสังคมแบบดั้งเดิมของประชาชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคี พบว่า ประเด็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านข้อมูลข่าวสาร คือ การสื่อสารทางการเมือง ข่าวสารทางการเมืองจากผู้นำชุมชน การให้ความสำคัญต่อบุคคลที่เป็นแกนนำ สมาชิกชุมชนย่อมรับยกย่องตามลักษณะสังคมไทยดั้งเดิม เช่น หัวหน้า ผู้อาวุโส ผู้นำทางศาสนา เป็นผู้มีบทบาทและอิทธิพลต่อการสื่อสารในชุมชน เป็นผู้ริเริ่มและผู้มีความรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างๆ ตัวกลางระหว่างผู้นำทางการเมืองระดับชาติกับสมาชิกชุมชน ซึ่งผู้นำชุมชนเหล่านี้ อาจเป็นผู้รับข่าวสารทางการเมือง ส่งสารข่าวสารทางการเมืองที่ทันสมัยหรือล้าหลังถูกต้องหรือบิดเบือนได้ และการสื่อสารทางการเมืองจะส่งผลกระทบต่อชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการไม่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองบ้านเกาะราชบุรีสามัคคี หมู่ ๖ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองนครราชสีมา ดังนี้

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสมาชิกชุมชนบ้านเกาะราชภัฏสามัคคี เป็นการรับรู้ติดตามรับฟังความเคลื่อนไหวทางการเมือง ความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนที่สะท้อนความต้องการทางการเมือง เพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของสมาชิกชุมชน และจงใจให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง การแสดงบทบาทภาคประชาชน ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในชุมชน โดยผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน เป็นผู้รับข่าวสารทางการเมืองและผู้ส่งข่าวสารทางการเมืองไปยังสมาชิกชุมชน จัดกิจกรรมทางการเมือง แสดงบทบาททางการเมืองเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย

ผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชนกลุ่มต่างๆ ส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของสมาชิกชุมชน แกนนำชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จัดกิจกรรมหวังผลทางการเมืองในระดับชุมชน นำเสนอข้อมูลกิจกรรมทางการเมืองหรือข้อมูลกิจกรรมต่างๆไม่หวังผลทางการเมือง แต่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ส่งข่าวสารทางการเมืองในชุมชนเป็นพลังขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง ด้วยเหตุนี้ ผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน พยายามให้สมาชิกชุมชนรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ประเด็นทางการเมืองตามที่คณะผู้นำทางการเมือง

ลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและสื่อสารข่าวสารทางการเมือง ส่งผลต่อการแสดงบทบาทภาคประชาชนในชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนโดยตรง โดยเฉพาะกลุ่มการเมืองที่สนับสนุนผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชนกลุ่มต่างๆ เนื่องจากเชื่อมั่นต่อผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชน ร่วมการพึ่งพิงระหว่างสมาชิกชุมชนกับผู้สนับสนุนพรรคการเมือง อีกทั้งยังสื่อสารทางการเมือง แจ้งข่าวสารทางการเมืองผ่านการพูดคุยกับบุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้องของผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชน

สมาชิกชุมชนบ้านเกาะราชภัฏสามัคคี แม้จะรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชนกลุ่มต่างๆ แต่ถ้าวว่า การแสดงออกและการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในชุมชนนั้น แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ เมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชนกลุ่มต่างๆ จะคล้อยตามพร้อมปฏิบัติตาม ยอมรับข่าวสารทางการเมืองนั้นเป็นจริง เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นระยะๆ ทั้งกิจกรรมในชุมชนและกิจกรรมภายนอกชุมชน ส่วนที่ ๒ เมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชนกลุ่มต่างๆ มีการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามโอกาสที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสม ไม่ส่งผลให้ตนเอง ครอบครัว คนใกล้ชิดเดือดร้อน กล้าแสดงความคิด ยกเหตุผล ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับมาโต้แย้งหรือสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นำเสนอผลประโยชน์ส่วนร่วมที่จะเกิดขึ้นในชุมชนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

ผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน เป็นแกนนำต้นแบบกิจกรรมทางการเมือง แสดงบทบาททางการเมืองในลักษณะส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ผสมผสานการแจ้งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การต่อต้านทุจริตทางการเมือง การแสดงบทบาทภาคประชาชนและการขับเคลื่อนจัดกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับหน่วยงานรัฐที่เข้ามาจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน การร่วมแก้ปัญหาชุมชน

การแสดงบทบาทผู้นำทางการเมือง การจัดกิจกรรมส่งเสริมสัมมาชีพในชุมชน จัดกิจกรรมทางการเมือง สื่อสารทางการเมือง แจ้งข่าวสารทางการเมือง เลือกใช้ศาลากลางหมู่บ้านเป็นพื้นที่ให้

สมาชิกชุมชนเข้ารับรู้ข่าวสารทางการเมือง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน เป็นแกนนำชุมชน ตัวแทนหน่วยงานรัฐ ตัวแทนพรรคการเมือง อาจพูดชักนำเอื้อประโยชน์ทางการเมือง แต่เปิดโอกาสสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ระดมความคิดจากสมาชิกชุมชนออกมิต่างกัน มีกฎกติการ่วมกัน เลือกใช้เวลาว่างดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามบาทสร้างประโยชน์สาธารณะเพื่อส่วนรวม

นอกจากนี้สมาชิกชุมชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคี มีจิตสำนึกที่ดีด้านประชาธิปไตยร่วมใช้การเมืองการปกครอง ในฐานะประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ถึงแม้ว่าจะยอมรับอำนาจจากผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน นายองค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบอำนาจจากประชาชนแล้วก็ตาม แต่เมื่อรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจะไม่แสดงออกให้เห็นความต้องการทางการเมืองชัดเจน และเป็นพลังเงียบในชุมชน ซึ่งมีจำนวนมาก เนื่องจากต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ไม่การยอมรับผู้มีอำนาจท้องถิ่น แต่ยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางที่มาจากกาเลือกตั้ง ทั้งยังต้องการใช้สิทธิทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองช่วงเลือกตั้ง

ผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน เน้นสื่อสารส่งข่าวสารทางการเมือง แจ้งข่าวสารทางการเมืองที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ข่าวสารที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐ ข่าวสารทางการเมือง กิจกรรมพรรคการเมืองที่เผยแพร่ผ่านสื่อทั่วไป เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกชุมชน กระตุ้นให้สมาชิกชุมชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จูงใจให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองด้วยความเต็มใจกับตัวแทนนักการเมือง

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“สมาชิกในชุมชนจะเชื่อฟังและยอมรับอำนาจของผู้นำในชุมชนโดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานรัฐ คณะกรรมการชุมชนชุดต่างๆ ที่ได้รับการแต่งตั้ง และทำหน้าที่สื่อสาร รับข่าวสาร นำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สู่มหาชิกชุมชน เนื่องจากสมาชิกชุมชนเชื่อว่าข้อมูลเหล่านั้นเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นข้อมูลได้รับมาจากหน่วยงานรัฐ สมาชิกชุมชนพร้อมปฏิบัติตาม”^{๑๒}

“ช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองในพื้นที่ที่มีความพร้อมไม่ว่าจะเป็นในด้านของเครือข่ายหรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลในการบริหารจัดการหรือในด้านการปกครองมีการรับข้อร้องเรียนที่สามารถให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันสถานการณ์”^{๑๓}

“ผู้นำในชุมชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนบางคนจะไม่เชื่อฟังและไม่ยอมรับข้อมูลข่าวสารที่แจ้งแก่สมาชิกชุมชน เนื่องจากผู้นำในชุมชน บางคนได้รับอำนาจแล้ว ไม่ได้ร่วมกิจกรรมในชุมชน ไม่ก่อให้เกิดความสนิทสนมกับสมาชิกชุมชน แต่มีอำนาจทำหน้าที่สื่อสาร นำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ สู่มหาชิกชุมชน ส่งผลให้สมาชิกชุมชนบางคนไม่ยอมรับและไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง”^{๑๔}

^{๑๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“ประชาชนโดยทั่วไปไม่ได้ติดตามข้อมูลข่าวสาร นักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำชุมชนต้องพยายามหาช่องทาง สื่อสารด้วยกิจกรรมหรือโครงการที่เกิดประโยชน์กับประชาชน ทำให้ประชาชนในพื้นที่ยอมรับและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในทุก ๆ ด้าน”^{๑๕}

“หน่วยงานรัฐ คณะกรรมการชุมชน ทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ สู่สมาชิกชุมชน จัดกิจกรรมร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน แกนนำในชุมชน เนื่องจากประชาชนให้การยอมรับและเชื่อถือผู้ใหญ่บ้านกับแกนนำชุมชน เนื่องจากเป็นผู้มีความใกล้ชิดกับประชาชน เมื่อมานำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จัดกิจกรรมทางการเมืองสมาชิกชุมชนก็พร้อมเข้าร่วมกิจกรรม”^{๑๖}

“ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนนักการเมือง มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ผู้ฟัง สมาชิกชุมชน จะวิเคราะห์แยกแยะ ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม”^{๑๗}

“ผู้ใหญ่บ้านส่วนมากจะแจ้งข่าวสารทางด้านการปกครองมากกว่าแจ้งข่าวสารทางการเมืองและจัดกิจกรรมทางด้านการปกครองมากกว่าจัดกิจกรรมทางการเมือง ส่วนกิจกรรมทางการเมือง ผู้ใหญ่บ้านเน้นวางตัวเป็นกลาง”^{๑๘}

“โครงสร้างชุมชน สมาชิกชุมชนอยู่ภายใต้การนำของผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน การแจ้งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การแจ้งข้อมูลข่าวสารทางราชการจึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชนที่สมาชิกชุมชนให้การยอมรับ และปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ”^{๑๙}

“การสื่อสารของผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นตัวแทนหน่วยงานรัฐ จะส่งข้อมูลข่าวสาร แนวปฏิบัติตามระเบียบราชการ ส่วนข่าวสารเกี่ยวข้องกับการเมือง การจัดกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยมีน้อยถ้าเป็นข่าวสารเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือสมาชิกชุมชน ผู้ใหญ่บ้านแนะนำด้วยตนเอง”^{๒๐}

“การส่งต่อแจ้งข่าวสารเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่สมาชิกชุมชน มีรูปแบบการส่งเสริมและการรับข่าวสาร มีลักษณะวิธีการแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสนใจส่วนบุคคล แต่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐในชุมชนจะต้องแจ้งข่าวสารให้สอดคล้องกับข่าวสารที่ประกาศโดยทั่วไป เนื่องจากสมาชิกชุมชนสามารถรับรู้ข่าวสารข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง”^{๒๑}

บ่งบอกได้ว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านข้อมูลข่าวสารนั้น มีลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและส่งข่าวสารทางการเมือง โดยมีผู้นำตามโครงสร้างชุมชนส่งข่าวสารทางการเมือง มีการชี้แนะทางการเมือง สื่อสารสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ การสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยแกนนำผู้นำชุมชนตามโครงสร้างชุมชน แสดงบทบาทหน้าที่ในชุมชนรับรู้และส่งข่าวสารทางการเมืองตามบทบาทหน้าที่นั้น กระทำพร้อมกันกับชี้แนะ

^{๑๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๗}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

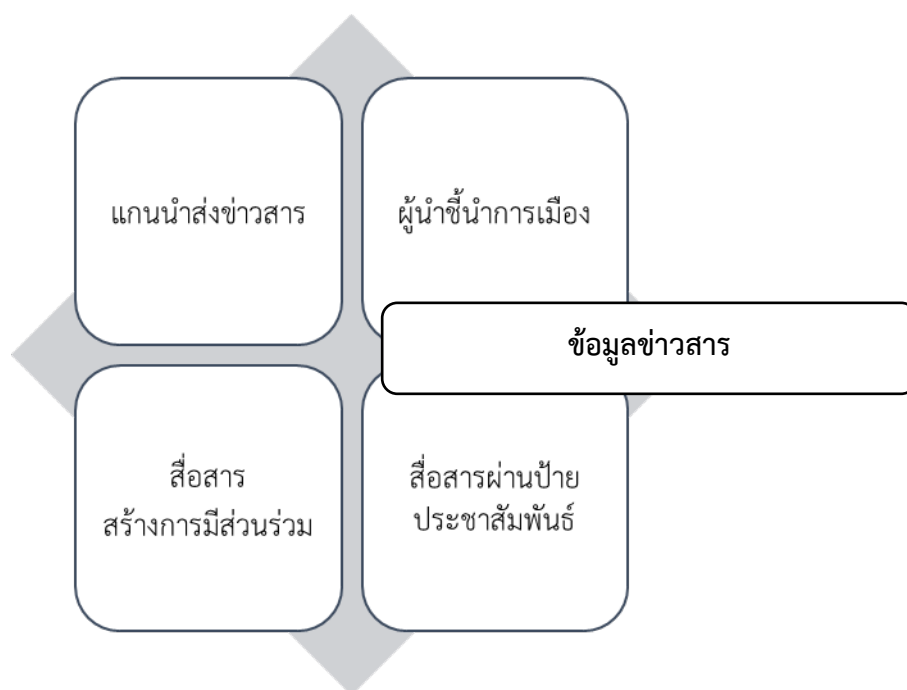
^{๑๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

แนะนำกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งสมาชิกชุมชนรับรู้ ให้การยอมรับและยกย่อง เมื่อแกนนำผู้นำชุมชนได้ปฏิบัติหน้าที่ตามชุมชนมอบหมาย นอกจากนี้ ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองในชุมชน ซึ่งแกนนำชุมชนชักชวนให้สมาชิกชุมชน สมาชิกในครอบครัวได้แสดงบทบาทเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีทั้งปฏิบัติตามแกนนำชี้แนะชักชวน และไม่ปฏิบัติตามแกนนำชุมชนชักชวน แต่ถ้าว่า การชี้แนะทางการเมืองจากแกนนำชุมชนนั้น สามารถส่งเสริมให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้มาก อาจเป็นเพราะความเชื่อถือ ยอมรับบทบาทแกนนำตามโครงสร้างทางสังคม บุคคลที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งหรือสมาชิกชุมชนไม่เคยร่วมกิจกรรมทางการเมืองจะไม่ให้การยอมรับต่อการแจ้งข่าวสารทางการเมืองครั้งนั้น อีกทั้ง สมาชิกชุมชนมีอิสระเสรี สอดคล้องกับลักษณะโครงสร้างสังคมไทยที่ปลูกฝังเชื่อผู้นำ ปฏิบัติตามผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ แม้มีความเห็นต่างทางการเมืองก็ไม่นิยมแสดงออกให้เกิดความขัดแย้งซึ่งหน้า แต่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่ไว้ใจ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน จึงเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกชุมชนและปฏิบัติตามแกนนำชุมชนนำเสนอ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกออกแบบไว้แล้วตามแนวทางผู้นำทางการเมืองในชุมชน

จากการสรุปการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านข้อมูลข่าวสารสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๒ สังเคราะห์ด้านข้อมูลข่าวสาร
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๑.๓ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านช่องทางในการสื่อสาร

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านช่องทางในการสื่อสารเป็นการถ่ายทอด ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองตามนโยบายรัฐบาล การจัดกิจกรรมทางการเมืองให้ผลโดยตรงและโดยอ้อมเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และนำข้อเรียกร้อง ความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนส่งไปยังตัวแทนนักการเมืองในชุมชน กลุ่มผลประโยชน์จัดกิจกรรมการเมืองในชุมชน พรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองหรือนักการเมืองในชุมชนให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน พบว่า ประเด็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยนำเข้าของระบบการเมือง คือ ปัจจัยทางการสื่อสารทางการเมือง ข่าวสารทางการเมืองจากสมาชิกชุมชน แสดงปัญหาความต้องการของชุมชน ส่งเสียงเรียกร้องผ่าน ผู้นำชุมชน ตัวแทนนักการเมืองในชุมชน กลุ่มผลประโยชน์ในชุมชน พรรคการเมือง ดังนี้

สมาชิกชุมชนบ้านเกาะราษฎร์สามัคคี รับรู้ข่าวสารทางการเมือง การจัดกิจกรรมทางการเมืองจากสื่อต่างๆ สะท้อนความต้องการทางการเมือง เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของสมาชิกชุมชน การแสดงบทบาทภาคประชาชน ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในชุมชน จัดทำเรียกร้องหรือความต้องการต่าง ๆ ของสมาชิกชุมชนส่งไปยังตัวแทนนักการเมืองในชุมชน กลุ่มผลประโยชน์ในชุมชนที่เชื่อมโยงกับพรรคการเมือง นักการเมือง แกนนำทางการเมืองในชุมชน เพื่อให้ นักการเมืองเข้ามาร่วมแก้ปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกชุมชน เรียกร้องขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชน

ผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชนกลุ่มต่างๆ เป็นแกนนำสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง นำความต้องการสมาชิกชุมชนไปแจ้งแก่ตัวแทนนักการเมือง นักการเมือง เพื่อจัดทำนโยบาย โครงการ กิจกรรม ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จัดกิจกรรมหวังผลคะแนนนิยมทางการเมืองระดับชุมชน เกิดผลย้อนกลับสู่ชุมชน และผู้นำชุมชนทำงานด้วยการอุทิศตน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกชุมชนให้เกิดความรัก ความสามัคคี เกื้อหนุนกันระหว่างสมาชิกชุมชน เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในชุมชนนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นข่าวสารเชิงประจักษ์ที่สมาชิกชุมชนรับรู้

ปัจจัยการสื่อสาร ข้อมูลโครงการที่เข้าสู่ชุมชน การจัดสรรงบประมาณจาก โครงการ SML โรงงานน้ำดื่มชุมชน และโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ ก่อนชุมชนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนในลักษณะเวทีชุมชน การจัดประชุมคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกชุมชนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาชุมชนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เพราะว่า การจัดทำโครงการต่าง ๆ ต้องเกิดจากความต้องการของสมาชิกชุมชน สามารถสนองตอบสนองต่อปัญหาชุมชน และผลการจัดทำโครงการต่างๆ สมาชิกชุมชนสามารถรับรู้ผลการดำเนินโครงการร่วมกัน สะท้อนผลการดำเนินโครงการชัดเจน

ศาลากลางหมู่บ้านบ้านเกาะราษฎร์สามัคคี ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเป็นพื้นที่สาธารณะสร้างการมีส่วนร่วมต่อสมาชิกชุมชนหลายรูปแบบ เนื่องจากบ้านของสมาชิกส่วนมากมีพื้นที่ใช้สอยจำกัด ด้วยเหตุนี้ ศาลากลางหมู่บ้าน จึงเอื้ออำนวยต่อการรวมกลุ่มที่

หลากหลาย ใช้เป็นสนามฟุตบอล ที่ทำการหมู่บ้าน ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ใช้สถานที่นอนพักของสมาชิกชุมชน

พื้นที่สาธารณะชุมชนเป็นปัจจัยให้เกิดกิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมและการช่วงชิงพื้นที่สาธารณะของสมาชิกในชุมชน ส่งผลให้เกิดกลุ่มการเมืองและการเรียกร้องสิทธิในพื้นที่สาธารณะชุมชน การกำหนดกฎเกณฑ์และการบังคับใช้กฎหมายให้เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม และสมาชิกชุมชนจัดกิจกรรมทางการเมืองที่หลากหลายรูปแบบเนื่องเชื่อมโยงกับการใช้พื้นที่สาธารณะ เนื่องจากพื้นที่สาธารณะชุมชนมีอยู่อย่างจำกัด การใช้อำนาจจัดกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ นำไปสู่การจัดกิจกรรมทางการเมือง การสนทนาย่อยเฉพาะบุคคล การจัดประชุมร่วมสมาชิกชุมชนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ปัจจัยกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนให้ผลโดยตรงและโดยอ้อม สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสมาชิกชุมชนกับผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะร่วมมือกับชุมชน ออกแบบโครงการ กิจกรรม แนวดำเนินงานการตามโครงการ ซึ่งสมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมเหล่านั้น และการจัดกิจกรรมอาศัยรูปแบบการเมือง การระดมความคิดเห็น การจัดเวทีประชาคมระดมความคิด การร่วมพลังดำเนินกิจกรรมและการตรวจสอบ การจัดทำรายงานผลต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ ด้วยเหตุนี้ กิจกรรมทางการเมืองในชุมชนได้สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างสมาชิกชุมชนกับผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะกับชุมชน เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนลักษณะกระจายอำนาจ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไปยังสมาชิกชุมชน แกนนำชุมชน แสดงบทบาทการเมืองภาคประชาชน ร่วมกับแกนนำชุมชน

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“การสื่อสารทางการเมือง นักการเมืองท้องถิ่นจะสื่อสารไปยังประชาชนในหลากหลายช่องทาง ทั้งจากการสื่อสารโดยตรง หรือการสื่อสารผ่านตัวแทนเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้อย่างแท้จริง และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที่และสามารถ ช่วยเหลือประชาชนได้”^{๒๒}

“เราอยู่ในท้องถิ่นก็ต้องเลือกใช้สื่อที่ตรงกับกับการรับรู้ของประชาชนจึงจะประสบความสำเร็จ จะต้องมีการกำหนดเป้าหมายของการสื่อสารว่าการสื่อสารไปเพื่ออะไร จุดมุ่งหมายคืออะไร ก่อนที่จะสร้างเนื้อหาข้อมูลของข่าวสาร หรือสร้างความน่าเชื่อถือ”^{๒๓}

“ปัจจัยสำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน อาศัยรับรู้ข่าวสารทางการเมือง นำไปสู่การจัดกิจกรรมในชุมชน ประชาชนในพื้นที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง แต่รับข่าวสารการเมืองจากสื่อต่าง ๆ และผู้นำชุมชนในพื้นที่”^{๒๔}

“สมาชิกในชุมชนจะเชื่อฟังและยอมรับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับจากตัวแทนพรรคการเมืองหรือนักการเมืองในชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน เนื่องจากเชื่อว่าข้อมูลเหล่านั้นเป็นข้อมูลที่ถูกต้องส่งเข้าชุมชนอย่างต่อเนื่อง ตัวแทนนักการเมืองหรือนักการเมืองในชุมชนจะนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานรัฐ และสมาชิกชุมชนก็ปฏิบัติตาม

^{๒๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

โดยไม่คำนึงว่างบประมาณเหล่านั้นมีที่มาอย่างไรและจะส่งผลทางการเมืองอย่างไร แต่คำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชนเท่านั้น”^{๒๕}

“รูปแบบการสื่อสารออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตรงตามความต้องการของสมาชิกในชุมชน เนื่องจากความคิดเห็นที่หลากหลาย ความต้องการที่หลากหลาย พร้อมทั้งรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนมีรูปแบบและกิจกรรมช่วยให้สมาชิกในชุมชนสามารถเลือกทำกิจกรรมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม”^{๒๖}

“สมาชิกชุมชนสามารถเลือกทำกิจกรรมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อาศัยใช้อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยตรง และสื่อสารตามลักษณะความต้องการทางการเมืองทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน”^{๒๗}

“รูปแบบการเลือกตั้งเลือกคณะกรรมการของชุมชนเป็นกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมและใช้สิทธิตามระบอบประชาธิปไตยในการเลือกผู้นำชุมชน เลือกตัวแทนเข้าไปดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชน แต่บางกิจกรรม การมีส่วนร่วมเลือกคณะกรรมการต่าง”^{๒๘}

“การสื่อสารการเมืองในปัจจุบันเปลี่ยนไปสื่อหรือช่องทางที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมปัจจุบัน คือ โซเชียลมีเดียซึ่งเป็นช่องทางที่เชื่อมโยงกับคนเข้าด้วยกันได้ผ่านโลกออนไลน์ ซึ่งคนส่วนใหญ่จะรู้วิธีใช้งานกันอยู่แล้ว จึงง่ายที่จะนำมาประยุกต์ใช้ชุมชนของเรามีหลายเครือข่ายและกลุ่มยังใช้วิธีการติดต่อสื่อสารผ่านกลุ่มไลน์ซึ่งปัจจุบันถือว่าสะดวกมาก”^{๒๙}

“การสื่อสารข่าวสารทางการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและผลประโยชน์ของแต่ละบุคคล ทำให้เกิดรูปแบบและกิจกรรมทางการเมืองที่แตกต่าง มีการแบ่งแบ่งฝ่ายทางการเมือง การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง มองดูเหมือนเกิดความแตกแยกในชุมชน แต่ความเป็นจริง เป็นรูปแบบกิจกรรมชุมชนประชาธิปไตยตามธรรมชาติ”^{๓๐}

“การตรวจสอบจากสมาชิกในชุมชน การรับเรื่องร้องเรียน การสร้างความยุติธรรม สะท้อนวิถีทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การรับส่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ส่งผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน”^{๓๑}

“การสร้างการมีส่วนร่วมกับสมาชิกชุมชนผ่านช่องทางสื่อสารและกิจกรรมกลุ่ม โดยมีการทำกลุ่มไลน์เฉพาะกลุ่มภายในชุมชนเชื่อมโยงกับภายนอกชุมชน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ทั้งเกี่ยวข้องกับการเมืองและไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง”^{๓๒}

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

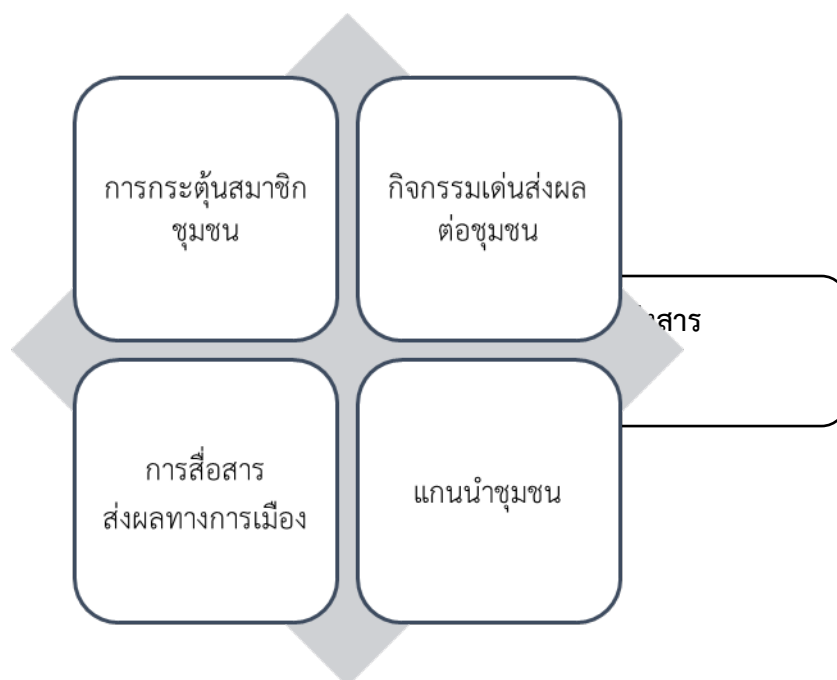
^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

บ่งบอกได้ว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองนั้น มีลักษณะการสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองในชุมชน ได้แก่ การใช้ความรู้ความสามารถกระตุ้นสมาชิก, การจัดกิจกรรมเด่นชุมชน อาจส่งผลโดยตรงต่อสมาชิกชุมชน, นักการเมืองแกนนำชุมชน, การสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองผลงานเด่นต่อชุมชน เป็นต้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการออกเสียงและใช้สิทธิทางการเมือง ร่วมแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้าน แสดงออกทางการเมือง ตามหลักประชาธิปไตย สะท้อนผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีกว่าการจัดกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง อีกทั้งยังเป็นพลังช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองได้มาก การนับสัดส่วนจำนวนสมาชิกชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประชุม การจัดทำเวทีสาธารณะในแต่ละครั้ง จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการจัดประชุมทุกครั้ง ส่วนปัจจัยนักการเมืองแกนนำชุมชน ตัวผู้นำทางการเมือง ท้องถิ่นและเป็นแกนนำทางการเมืองในชุมชนนั้น เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถจัดกิจกรรมทางการเมืองให้เกิดขึ้นในชุมชน พร้อมกับการสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง ผลงานเด่นซึ่งนักการเมืองแกนนำชุมชนเคยกระทำไว้แล้วและจะกระทำต่อไป จูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมแสดงพลังทางการเมือง และนำเสนอผลงานเด่นชัดต่อชุมชน สมาชิกชุมชนรับรู้ ใช้ประโยชน์จากผลงานแกนนำทางการเมืองโดยตรง นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน โดยเฉพาะผลงานนักการเมืองที่เป็นโครงการ กิจกรรมสร้างرابได้แก่สมาชิกชุมชน การนำเสนอนโยบายพรรคการเมือง การนำเสนอผลงานทางการเมืองต่อสมาชิกชุมชน การแสดงอุดมการณ์ทางการเมืองต่อสมาชิกชุมชนก็เป็นปัจจัยจูงใจเช่นกัน แต่ถ้าว่า การสื่อสารทางการเมืองแบบซึ่งหน้ากับสมาชิกชุมชนนั้นมีน้อยส่วนมากเป็นกิจกรรมแอบแฝงทางการเมือง การจัดทำโครงการเชื่อมโยงกับพรรคการเมืองจะเข้ามาส่งเสริมหรือสนับสนุนการพัฒนาอาชีพสมาชิกชุมชน ก่อให้เกิดการจัดทำโครงการแบบต่อเนื่องส่วนมากเป็นกิจกรรมโครงการที่เกิดจากแกนนำทางการเมืองในชุมชนใช้กระตุ้นสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้น

จากการสรุปการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านช่องทางในการสื่อสารสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๓ สังเคราะห์ด้านช่องทางในการสื่อสาร
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๑.๔ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านผู้รับสาร

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านผู้รับสาร

การสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง (Political Output Structure) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน ผลการกระจายข้อมูลข่าวสารไปให้ทั่วถึงเป็นระบบเพื่อให้ประชาชนได้รับความเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดเวลา และสื่อมวลชนเป็นปัจจัยหนึ่งสามารถส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนจำนวนมากได้ ป้องกันการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่เกิดจากการสื่อสารแบบซึ่งหน้าได้ สื่อมวลชนช่วยให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นกลุ่มผลประโยชน์ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างที่ต้องการได้

พบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมืองและสื่อมวลชน คือ ปัจจัยส่งออกของระบบการเมืองได้ผลการกระจายข้อมูลข่าวสาร การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสมาชิกชุมชนเพื่อให้สมาชิกชุมชนได้รับความเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดเวลา โดยผลการสื่อสาร ส่งข่าวสารของสื่อมวลชนช่วยให้สมาชิกชุมชนรับรู้ข่าวสาร การวิเคราะห์ข่าวสาร การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ช่วยส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาที่หน่วยงานรัฐเข้าสนับสนุนชุมชน ส่งผลให้

สมาชิกชุมชนมีอำนาจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การบริหารทรัพยากรชุมชน มีอำนาจต่อรองในการจัดการทรัพยากรชุมชนอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน สมาชิกชุมชนนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ร่วมกับตรวจสอบ การร่วมจัดกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองได้

ผลการสื่อสารข่าวสารทางการเมืองของผู้ทำหน้าที่ตามอำนาจปกครองในชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง กลุ่มแกนนำชุมชน หน่วยงานฝ่ายปกครองและหน่วยงานของรัฐที่เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ช่วงเลือกตั้ง ผลที่เกิดขึ้น ชุมชนสามารถจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตย การติดป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้สมาชิกชุมชนรับทราบกิจกรรมต่างๆทางการเมือง ไม่มีความวิตกกังวลความขัดแย้งในชุมชน สมาชิกรับรู้พร้อมใช้อำนาจทางการเมืองตัดสินใจเลือกเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

การให้ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมาชิกชุมชนดำเนินกิจกรรมต่างๆเป็นระยะๆ ขึ้นอยู่กับแกนนำทางการเมืองในชุมชนจัดขึ้น กิจกรรมชุมชนที่ผู้นำชุมชนได้จัดขึ้นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับสมาชิกในชุมชนนั้น เป็นช่องทางเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองชุมชนมีหลากหลายช่องทาง ทั้งการประชาสัมพันธ์เพื่อให้สมาชิกชุมชนได้เข้าถึงเว็บไซต์และข้อมูลข่าวสารหน่วยงานรัฐ ข่าวสารการจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

การจัดตั้งกลุ่มไลน์ในชุมชน เป็นช่องทางสื่อสาร ส่งข่าวสารไปยังสมาชิกชุมชนที่สนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง ช่วยเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่อกับกลุ่มเป้าหมาย นิยมสื่อสาร ส่งข่าวสารทั้งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองและไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ผลการจัดตั้งกลุ่มไลน์ของกลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชนและกลุ่มผู้มีความสนใจต่อกิจกรรมชุมชนจะได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมมากกว่าสมาชิกของชุมชนทั่วไป สามารถสร้างพลังร่วมจัดกิจกรรมชุมชนได้มากและรวดเร็ว อีกทั้ง กลุ่มไลน์ที่จัดทำขึ้นยังเชื่อมโยงกับสมาชิกกลุ่มภายนอกชุมชนได้อีกด้วย

หน่วยงานรัฐ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน จัดกิจกรรมรับฟังข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้แก่ การรับเรื่องร้องเรียน การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองที่เป็นธรรม ส่งเสริมสมาชิกชุมชนให้มีบทบาท การแต่งตั้งบุคคลและประกาศให้สมาชิกชุมชนรับทราบ ส่วนตัวแทนทางการเมืองในชุมชน หน่วยงานรัฐเป็นผู้รับข้อมูลเบื้องต้นเพื่อส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานรัฐที่สูงกว่า ร่วมถึงส่งข้อมูลพรรคการเมือง การรับฟังข้อมูลจากสมาชิกชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ แผนงานต่อรัฐบาลแสดงผลงานทางการเมือง

ผู้นำทางการเมืองในชุมชนบางคน มีฐานะตัวแทนหน่วยงานฝ่ายปกครองจะมีความรับผิดชอบต่อการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบาทหน้าที่ เป็นผู้ประสานงานและแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางการเมือง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน สนับสนุนการจัดกิจกรรมเลือกตั้งในชุมชน เช่น การเลือกตัวแทนสมาชิกชุมชน การหาเสียงของพรรคการเมืองที่ต้องการเสียงสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชน ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำทางการเมือง ผลการจัดกิจกรรมทางการเมืองของแกนนำทางการเมืองในชุมชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความยุติธรรม

ผลการจัดกิจกรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ช่วยลดความขัดแย้งในชุมชนได้ระดับหนึ่ง และสอดคล้องกับการดำรงชีวิตของสมาชิกชุมชน ส่งเสริมการมีรายได้ การประกอบอาชีพเป็นปกติ

และเกิดการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนอื่นๆอย่างต่อเนื่องในชุมชน

ผลการมีส่วนร่วมของประชาชน การสนับสนุนกิจกรรมที่ผู้นำในชุมชนจัดขึ้นเป็นพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อมระดับเล็ก ๆ เริ่มต้นจากชุมชน แกนนำสำคัญในชุมชน คือผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากเป็นบุคคลทางการเมือง ผ่านการเลือกตั้ง มีอำนาจทางการเมืองการปกครอง แต่ข่าวสารส่วนมากเป็นข่าวสารทางการเมืองมากกว่าข่าวสารกิจกรรมทางการเมือง และฐานะเป็นตัวแทนของรัฐอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชน ช่วยประสานงานต่าง ๆ เช่น การเรียกประชุมราษฎร การแจ้งข่าวสารทางราชการ การรับเรื่องร้องเรียน การประชาสัมพันธ์กิจกรรมชุมชน เป็นต้น

ผลการสื่อสารทางการเมือง การแจ้งข่าวสารทางการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ตรงกันในชุมชน ส่งผลต่อการดำเนินการกิจกรรมต่างๆในชุมชนเป็นทางการชัดเจน สมาชิกชุมชนรับรู้การแสดงบทบาททางการเมืองของผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน โดยประกาศเสียงตามสายแจ้งข่าวสารทางการเมือง การจัดกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยระบอบประชาธิปไตยและเชิญชวนสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม

ส่วนการสะท้อนความคิดเห็นทางการเมือง เน้นการสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับกลุ่มคนใกล้ชิดและเครือข่ายติดต่อข่าวสารทางการเมือง แจ้งข่าวสารทางการเมืองตามความคิดเห็นตนเอง นอกจากนี้ ผลการดำเนินงานบทบาทผู้ใหญ่บ้านและผู้นำทางการเมืองยังเป็นจุดพลังสร้างกระแสทางการเมืองในชุมชน ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของสมาชิกชุมชน

ผลการรับรู้แจ้งข่าวสารทางการเมืองและสื่อสารทางการเมือง พร้อมแจ้งข่าวสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อการแสดงบทบาทการเมืองภาคประชาชนในชุมชน มีผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง โดยเฉพาะกลุ่มการเมืองที่สนับสนุนผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชนกลุ่มต่างๆ อาจเนื่องจากเชื่อมั่นต่อผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชน รวมถึงการพึงพิงหรือได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมือง

ผลการแจ้งข่าวสารทางการเมืองส่วนมาก เป็นข่าวสารทางการเมืองสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ข่าวสารที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐ ข่าวสารทางการเมือง กิจกรรมพรรคการเมืองที่เผยแพร่ผ่านสื่อทั่วไป เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกชุมชน ผู้นำทางการเมือง ผู้ใหญ่บ้านจะกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จูงใจให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองด้วยความเต็มใจ บางครั้งทำหน้าที่สื่อสารเป็นตัวแทนนักการเมือง

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“สมาชิกในชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างแยกไม่ออก และผลการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้น เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะไม่ได้การตอบหรือได้รับคำอธิบายจากสมาชิกชุมชน เนื่องจากการแบ่งฝ่ายทางการเมือง ความคิดเห็นต่างทางการเมืองนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชน ผลการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนมีทั้งแสดงออกโดยตรงและไม่แสดงออกให้สมาชิกชุมชนที่ไม่ไว้ใจได้เป็นการตัดสินใจทางการเมือง”^{๓๓}

^{๓๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน ผลการจัดกิจกรรมทางการเมืองมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวิธีการและการจัดกิจกรรมให้เกิดการเชื่อมโยงกับกลุ่มการเมืองในชุมชน สมาชิกชุมชนที่เป็นตัวแทนของพรรคการเมืองและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง”^{๓๔}

“การสื่อสารทางการเมืองของผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองเกี่ยวข้องกับการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีอำนาจหน้าที่ในฐานะฝ่ายปกครอง และหน่วยงานรัฐเข้าสนับสนุนผ่านโครงการต่างๆ ช่วงเลือกตั้ง สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น การติดป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทราบกิจกรรมต่างๆทางการเมืองที่สมาชิกชุมชนต้องรับรู้และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามที่ระบุไว้ในประกาศ และเครือข่ายพรรคการเมืองสามารถเข้าทำกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน นำเสนอโครงการกิจกรรม งบประมาณเข้าสู่ชุมชนโดยตรง บางพรรคการเมืองจัดหางบประมาณสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการสร้างรายได้สมาชิกชุมชน”^{๓๕}

“ช่วงเลือกตั้งสมาชิกชุมชนชอบมาก สมาชิกชุมชนมีค่าสำหรับนักการเมือง เกิดการจ้างงานช่วยเหลือเสถียรสนับสนุน รับจ้างจัดกิจกรรมในชุมชน รายได้ต่างๆเกิดขึ้นช่วงนี้ ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสมาชิกชุมชนรับรู้”^{๓๖}

“หน่วยงานพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานที่สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมมาก เนื่องจากกิจกรรมต่างเน้นการมีส่วนร่วมและมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกชุมชน หน่วยงานพัฒนาชุมชนเองก็ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากสมาชิกชุมชนในการจัดทำแผนงาน การจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อให้ประโยชน์กระจายไปยังสมาชิกอื่นๆในชุมชน”^{๓๗}

“ผลการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน การเลือกกลุ่มผู้รับข้อมูลข่าวสารและการจัดกิจกรรมทางการเมืองภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐ หน่วยงานฝ่ายปกครองจะเลือกกลุ่มแกนนำชุมชนที่สนใจและเป็นฐานทางการเมืองของพรรคการเมืองต่างๆในชุมชน ช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน”^{๓๘}

“การใช้เครื่องมือสื่อสารส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน การใช้เอกสารติดป้ายประกาศกิจกรรมทางการเมืองช่วงเลือกตั้งให้แก่สมาชิกในชุมชนได้รับทราบ การจัดทำข้อมูลสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกชุมชนสามารถเข้าเว็บไซต์หน่วยงานรัฐ เว็บไซต์พรรคการเมือง พร้อมกิจกรรมพัฒนาชุมชน นโยบายพัฒนาชุมชน นโยบายพรรคการเมือง”^{๓๙}

“การส่งข่าวสารของพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง การติดป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกชุมชนได้รับรู้และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของพรรคการเมืองในชุมชน ส่วนมากเป็นสมาชิกชุมชนที่เป็นตัวแทนพรรคการเมืองเป็นผู้ดำเนินการ ไม่มีตัวแทนหน่วยงานรัฐเป็นผู้ดำเนินการ”^{๔๐}

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“การให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองส่วนมากเป็นกิจกรรมช่วงเลือกตั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น สมาชิกชุมชนต้องแสดงสิทธิในฐานะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รับรู้ข่าวสารการจัดกิจกรรมทางการเมือง”^{๔๑}

“การให้ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง แต่สร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมืองจะเป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆเป็นระยะๆ ขึ้นอยู่กับแกนนำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพที่รวมกลุ่มทำกิจกรรมหรือกิจกรรมที่ผู้นำชุมชนได้จัดขึ้นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับสมาชิกในชุมชน”^{๔๒}

“ช่องทางสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนมีหลากหลายช่องทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมชุมชน การสื่อสารกับสมาชิกชุมชน การสื่อสารทางการเมือง การประชาสัมพันธ์เพื่อให้สมาชิกชุมชนได้รับรู้กิจกรรมทางการเมืองโดยตรงหรืออาจเป็นกิจกรรมอื่นๆ ตามที่หน่วยงานรัฐนำเสนอต่อสมาชิกชุมชน แต่ถ้าเป็นหน่วยงานรัฐต้องการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ส่วนมากเป็นช่องทางเว็บไซต์และข้อมูลของหน่วยงานรัฐนั้น มีลักษณะเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน การจัดกิจกรรมทางการเมืองโดยหน่วยงานรัฐ”^{๔๓}

“การจัดตั้งกลุ่มไลน์ของกลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชนและกลุ่มผู้มีความสนใจในกิจกรรมของชุมชนจะได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมมากกว่าสมาชิกของชุมชนทั่วไป ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมโครงการต่างๆ ในชุมชน”^{๔๔}

บ่งบอกได้ว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมืองและสื่อมวลชนนั้น มีลักษณะการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองกับสมาชิกชุมชนก่อให้เกิดประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และร่วมกิจกรรมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการเมือง การเข้าถึงกลุ่มเฉพาะที่สนใจกิจกรรมทางการเมือง และหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานภายนอก องค์กรทางการเมือง เป็นต้น รับส่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ข้อมูลข่าวสารอื่นๆมายังผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมอื่นๆที่ต้องการให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ กิจกรรมทางการเมืองสมาชิกชุมชนรับรู้ข่าวสารทางการเมือง สมาชิกชุมชนส่วนมากไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง แต่ถ้าว่า ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองจะรู้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะในชุมชนสามารถส่งข้อมูลข่าวสารกิจกรรมทางการเมืองให้สมาชิกชุมชนกลุ่มนั้นๆ ซึ่งมีความสนใจเฉพาะประเด็นตามความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมอื่นๆได้อย่างเหมาะสม และส่งข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานภายนอก องค์กรทางการเมือง ด้วยเหตุนี้ ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองในชุมชนเป็นกลไกรับส่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน เกิดผลการกระจายข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารทั่วไปกระจายทั่วถึงสมาชิกในชุมชนและเป็นระบบเพื่อให้สมาชิกชุมชนรับรู้ความเคลื่อนไหว

^{๔๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

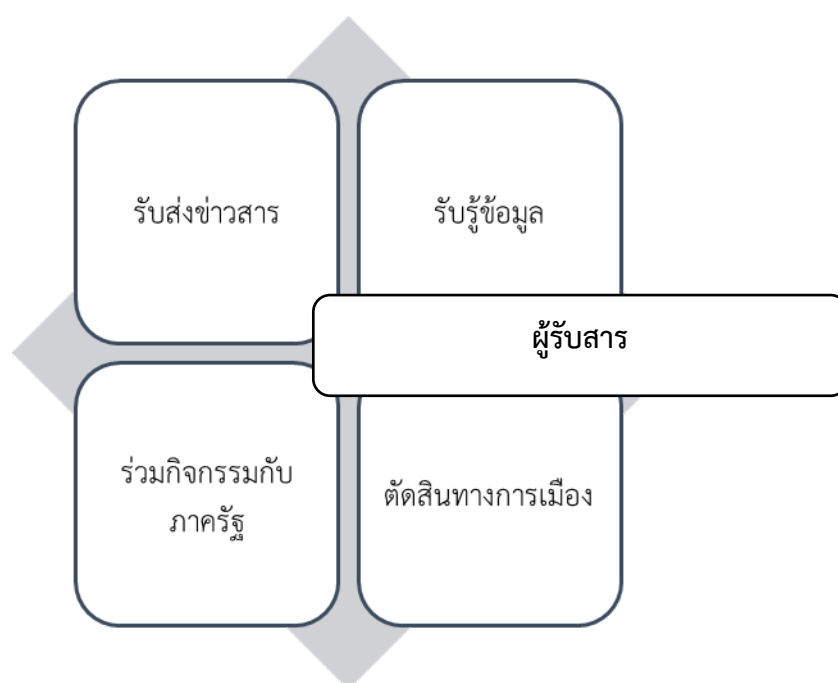
^{๔๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๔๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๔๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ทางการเมืองตลอดเวลา สอดคล้องกับการดำเนินงานของสื่อมวลชนเป็นปัจจัยหนึ่งช่วยส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกชุมชนได้เป็นจำนวนมาก ผลที่เกิดขึ้นช่วยป้องกันการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่หน่วยงานรัฐ พรรคการเมืองไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลสู่สมาชิกชุมชน แต่หลังสื่อมวลชนช่วยส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกชุมชนๆ สามารถรับรู้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ตัดสินใจด้วยตนเอง เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอาจเกิดจากการสื่อสารแบบซึ่งหน้าได้ อีกทั้งสื่อมวลชนช่วยให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว เป็นเครื่องมือกระตุ้นกลุ่มผลประโยชน์ให้เข้ามาสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนอย่างที่ต้องการได้

จากการสรุปการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านผู้รับสารสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๔ สังเคราะห์ด้านผู้รับสาร

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๒ ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

๔.๒.๑ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

จากข้อเท็จจริงสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน พบว่า

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองบ้านเกาะราชาบุรี สามีคคี พบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของ

ประชาชนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง คือ การติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ การติดตามข่าวสาร สื่อสารมวลชนหลัก การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ การติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การจัดทำป้าย ประชาสัมพันธ์ และลักษณะการติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง แต่เชื่อมโยงทางการเมืองได้ โดยติดตามรับฟังความเคลื่อนไหวความคิดเห็นข้อมูลข่าวสาร ความรู้สึก ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ผู้แทนราษฎรที่สมาชิกชุมชนมีส่วนมากเลือกช่วงมีการเลือกตั้งและมอบอำนาจทางการเมืองให้ทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตนเอง ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมาชิกชุมชนบ้านเกาะ ราษฎรสามัคคีได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง ข่าวสารเกี่ยวกับ พรรคการเมืองที่ชื่นชอบ ข่าวสารพรรคการเมืองที่ไม่ชื่นชอบ ยังติดตามรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหว ความคิดเห็นของประชาชนในสังคม ความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองที่สามารถจูงใจให้ประชาชนและสมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง การแสดงบทบาทภาคประชาชน ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในชุมชน โดยรับรู้จากสื่อสารมวลชน รับรู้และติดตามข่าวสาร จากผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน

สถานที่สมาชิกชุมชนติดตามข่าวสารทางการเมืองในชุมชน ช่วยสร้างการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยกับสมาชิกชุมชน มีกิจกรรมสื่อข่าวสารทาง การเมืองแบบซึ่งหน้าอย่างไม่เป็นทางการใช้มุมหน้าบ้าน ร้านค้าชุมชน ศาลากลางหมู่บ้านในลักษณะ สนทนาแบบไม่เป็นทางการ ผสมผสานการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง การจัด กิจกรรมออกกำลังกาย การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ แกนนำชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้นำทางการ เมือง สร้างการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตย และติดตามข่าวสารจากแกนนำชุมชน ณ ศาลากลาง หมู่บ้าน จัดกิจกรรมการสนทนาเพื่อแก้ปัญหาทุจริตในชุมชน การร่วมสะท้อนความคิดเห็นทางการเมือง เน้นการสนทนาแบบไม่เป็นทางการกลุ่มคนใกล้ชิดและเครือญาติลักษณะพูดคุย รับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกชุมชน ซึ่งการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เป็นการติดตามข่าวสาร ทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

การติดตามข่าวสารของสมาชิกชุมชน แบบซึ่งหน้าอย่างเป็นทางการ เลือกวิธีการประกาศ เสียงตามสายแจ้งข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารต่างๆไป แต่เมื่อต้องการแจ้งข่าวสารทางการเมือง พร้อมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสมาชิกชุมชน เลือกจัดกิจกรรม ณ ศาลากลางหมู่บ้านใน ลักษณะสนทนาแบบเป็นทางการ เปิดโอกาสให้สมาชิกได้ติดตาม สอบถามข้อมูลจากแกนนำชุมชน การสนทนาเพื่อแก้ปัญหาทุจริตในชุมชน การรับข้อมูลที่สมาชิกชุมชนสะท้อนความคิดเห็นทางการเมือง เน้นการสนทนาแบบเป็นทางการกับสมาชิกชุมชน

การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ณ ศาลากลางหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกชุมชนได้ติดตาม ข่าวสารทางการเมืองแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผสมผสานกับการประกาศเสียงตามสาย แจ้งข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารต่างๆไป แต่เมื่อสมาชิกชุมชนข้อมูลเพิ่มเติมสามารถมาอ่าน รายละเอียดที่ป้ายประกาศติดไว้ที่ ศาลากลางหมู่บ้าน และสนทนาแบบเป็นทางการหรือแบบไม่เป็น

ทางการ พร้อมเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ติดตาม สอบถามข้อมูลจากแกนนำชุมชนได้หลังการอ่านประกาศเหล่านั้น

การติดตามข่าวสารทางการเมืองของสมาชิกชุมชนจากสมาชิกชุมชนผ่านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารที่ก่อให้เกิดประโยชน์ตนเองโดยตรง การรับรู้ข่าวสารนำเสนอผลประโยชน์ส่วนร่วมที่จะเกิดขึ้นในชุมชนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน แสดงความคิด ยกเหตุผลมาโต้แย้งหรือสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมืองเกิดการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งยัง การติดตามข่าวสารทางการเมืองนำเสนอประสบการณ์ ความรู้สู่ส่วนบุคคลมาใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาททางการเมือง

การติดตามข่าวสารทางสื่อมวลชน การแสดงบทบาทภาคประชาชนและการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในชุมชน เป็นสื่อสารมวลชนที่สมาชิกชุมชนเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ การบริการข้อมูลข่าวสารช่องทางอินเทอร์เน็ต ช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือ Social Network ช่วยให้การติดตามข่าวสาร การรับข่าวสารมาจัดกิจกรรมทางการเมืองหรือจัดกิจกรรมอื่นๆในชุมชน

การแสดงบทบาทผู้นำทางการเมือง โดยการติดตามข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารอื่นๆมาแจ้งแก่สมาชิกชุมชน เพื่อส่งเสริมสัมมาชีพในชุมชน จัดกิจกรรมทางการเมือง แสดงความรู้ การพัฒนาตนเองเป็นต้นแบบนักการเมืองแกนนำชุมชน ใช้เวลาว่างแจ้งข่าวสารดำเนินกิจกรรมทางการเมืองสร้างประโยชน์สาธารณะเพื่อส่วนรวม แสดงผลงานตนเองแบบตรงไปตรงมา บางโอกาสนำข่าวสารมาจัดกิจกรรมทางการเมือง เน้นพัฒนาอาชีพสมาชิกชุมชน ร่วมกับสมาชิกชุมชนกลุ่มแกนนำทางการเมือง

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสำนึกที่ดีด้านประชาธิปไตยร่วมหน่วยงานฝ่ายปกครองอำเภอเมืองนครราชสีมาเพื่อให้สมาชิกชุมชนได้รับรู้ข่าวสาร วิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องโดยเฉพาะช่วงมีการเลือกตั้งในชุมชน เรื่องมีสิทธิเสรีภาพ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เคารพ กฎ กติกา หรือกฎหมาย การแสดงออกลักษณะสงบนิ่งรับฟังข้อมูลข่าวสารเพื่อลดความขัดแย้ง เลือกใช้วิธีการประนีประนอมทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่มีความคิดเห็นแตกต่างตามแบบวัฒนธรรมประชาธิปไตย

การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชนจัดขึ้น ณ ศาลากลางบ้าน เน้นการรับฟังข้อมูลจากทุกกลุ่มการเมือง ไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองต่อบุคคลที่คิดว่ามีความเห็นต่างทางการเมือง ช่วยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองตามประชาธิปไตยไทย การวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์

การติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อออนไลน์ที่สามารถเลือกได้ตามความสนใจ ทั้งสื่อออนไลน์ที่เป็นสื่อมวลชนหลัก ได้แก่ วิทยุ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตอีเมล การติดต่อสื่อสาร การสนทนาการแชท การสืบค้นข้อมูลต่างๆ ยูทูป (YouTube) ข่าวการเมืองTikTok สื่อออนไลน์ในการรณรงค์เลือกตั้ง การใช้เฟซบุ๊กเพื่อการรับส่งข่าวสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อความสนใจทางการเมือง และโฆษณาเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม การเลือกตั้ง หรือการเมือง ดำเนินการในรูปแบบออนไลน์ สามารถรับรู้ข่าวสารได้รวดเร็วตลอดเวลา และแสดงความคิดเห็น การร่วมกิจกรรมทางการเมืองเปิดเผยต่อสาธารณะชน

การติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากกลุ่มไลน์เป็นช่องทางสร้างการมีส่วนร่วม กิจกรรมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนได้มาก เนื่องจากกลุ่มไลน์เป็นกลุ่มเฉพาะ มีสมาชิกคุ้นเคย ชัดเจน หัวใจผลทางการเมือง เน้นกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมทางการเมือง รวมถึงกลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มการเมือง กลุ่มพรรคการเมือง กลุ่มการเมืองภาคประชาชน อาศัยการติดตามข่าวสาร ทั่วไป ข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อรายได้สมาชิกชุมชน ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนบ้านเกาะราษฎร์สามัคคี การติดตามข่าวสาร ช่วงเลือกตั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์พรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนให้ความสนใจมากกว่าการติดตามข่าวสารทางการเมืองที่มีในช่วงเลือกตั้ง เนื่องจาก ต้องการใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และสนใจกิจกรรมทางการเมือง ต้องการให้ สมาชิกชุมชนเข้าไปมีบทบาททางการเมือง ร่วมกับกลุ่มทางการเมืองในชุมชนและกลุ่มการเมือง ภายนอกชุมชน ทำกิจกรรมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์เปิดเผยต่อสาธารณะ จูงใจให้สมาชิกชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับแกนนำชุมชน ตัวแทนนักการเมือง

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“การติดตามข่าวสารทางการเมืองสมาชิกชุมชนนิยมติดตามข่าวสารทางการเมืองจาก สื่อสารมวลชน วิทยุ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ สื่อออนไลน์ ข้อมูลข่าวสารชุมชนทางการเมืองตามระบอบ ประชาธิปไตยเป็นความสนใจที่สมาชิกได้ติดตาม นำมาแลกเปลี่ยนสนทนากับสมาชิกชุมชน อาจเชิญ ชวนสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มจัดกิจกรรมทางการเมือง ดำเนินการโดยสงบ ไม่สร้างความเดือนร้อนหรือยุยงให้ก่อเหตุอันตรายในบ้านเมือง อาจมีบาง สมาชิกชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การชุมนุมทางการเมืองแสดงออกเชิงสัญลักษณ์สะท้อนความต้องการทางการเมืองตามสมัยนิยม”^{๔๕}

“การติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่ส่งผลการแสดงบทบาทภาคประชาชน ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในชุมชนนั้น สมาชิกชุมชนบางคน รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจะแสดงออกแบ่งฝ่ายทางการเมือง แต่สมาชิกชุมชนบางคนรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจะสื่อสารข่าวสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้าอย่างไม่เป็นทางการ และไม่แสดงออก ออกให้สมาชิกท่านอื่นรับรู้ความต้องการทางการเมือง”^{๔๖}

“การติดตามข่าวสารทางการเมืองช่วงเลือกตั้ง สมาชิกในชุมชนของเรา จะให้ความสนใจ เป็นพิเศษและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมกิจกรรมกับแกนนำทางการเมือง ร่วมกิจกรรมกับ พรรคการเมือง ติดตามข่าวกิจกรรมทางการเมืองจากทีวี เนื่องจากสมาชิกชุมชนตระหนักอำนาจ ตนเองทางการเมือง และผลการติดตามข่าวสารทางการเมืองช่วงเลือกตั้ง ส่งผลกระทบต่อรายได้ของสมาชิก ชุมชน”^{๔๗}

“ผู้นำชุมชน กลุ่มจิตอาสา กลุ่มแม่บ้านมีการติดตามข่าวสาร ข่าวสารทางการเมืองจาก หน่วยงานรัฐ นักการเมืองเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมพัฒนาชุมชน เช่น กิจกรรมกำจัด

^{๔๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๔๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๔๗}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ขณะเพิ่มรายได้ครอบครัว กิจกรรมปลูกผักส่งเสริมอาชีพเป็นต้นกับกลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชน เป็นต้น มีการประสานงานกับเครือข่ายภายนอกนำข้อมูลข่าวสารมาจัดกิจกรรมในชุมชน”^{๔๘}

“สมาชิกชุมชนที่สนใจการเมือง และเป็นแกนนำทางการเมืองในชุมชน นิยมติดตามข่าวสารนโยบายพรรคการเมือง นำเสนอข่าวสารทางการเมือง กิจกรรมทางการเมืองที่ช่วยพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่สนใจพรรคการเมืองเดียวกัน มาร่วมประชุมรับฟังนโยบายพรรคการเมือง”^{๔๙}

“การติดตามข่าวสารทางการเมืองแบบซึ่งหน้าของสมาชิกชุมชน ส่วนมากเป็นการสนทนากับแกนนำชุมชนจะมีนักการเมือง ผู้แทนนักการเมืองมาจัดกิจกรรมร่วมกันในบางครั้ง แต่การสื่อสารทางการเมืองแบบซึ่งหน้ากับสมาชิกชุมชนนั้น สมาชิกชุมชนจะติดตามกับสมาชิกชุมชนกลุ่มเล็กๆที่สนใจกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง ส่วนการติดตามข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองเป็นข่าวสารทั่วไป และไม่นิยมติดตามข่าวสารที่ไม่ให้ประโยชน์ต่อการสร้างรายได้ในชุมชน ทั้งนี้สมาชิกชุมชนจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชุมชน แม้จะรู้ว่าโครงการ กิจกรรมแอบแฝงทางการเมือง มีพรรคการเมืองสนับสนุนการพัฒนาอาชีพสมาชิกชุมชนก็ตาม”^{๕๐}

“การติดตามข่าวสารทางการเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน มีลักษณะติดตามข่าวสารแบบไม่เป็นทางการ พูดคุยซึ่งหน้าและการติดตามข่าวสารทางการเมืองแบบเป็นทางการ มีเอกสารแจ้งแนวทางดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจากผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นเป็นแกนนำทางการเมืองในชุมชน เป็นข่าวสารนโยบายพรรคการเมือง แสดงอุดมการณ์ทางการเมืองแก่สมาชิกชุมชน”^{๕๑}

“สมาชิกชุมชนที่ชื่นชอบพรรคการเมืองจะติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชน รับรู้ข่าวสารนโยบายพรรคการเมือง นำข่าวสารพรรคการเมืองที่ชื่นชอบมาแจ้งแก่สมาชิกชุมชน แกนนำทางการเมืองในชุมชนแบบตรงไปตรงมาเพื่อสร้างกลุ่มการเมืองในชุมชนเป็นฐานเสียงพรรคการเมือง”^{๕๒}

“ผู้นำชุมชนมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกชุมชนได้ติดตามข่าวสารต่างๆไป การสารทางราชการและข่าวสารทางการเมือง โดยเฉพาะข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การประกาศแจ้งข่าวสารการจัดประชุมชี้แจงอาจไม่เพียงพอ การติดป้ายประกาศสมาชิกที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารสามารถติดตามข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆได้ตลอดเวลา”^{๕๓}

“การติดตามข่าวสารทางการเมืองช่วงมีความขัดแย้งในสังคมไทย สมาชิกชุมชนจะติดตามข่าวสารผ่านกลุ่มไลน์ สื่อสารมวลชน เมื่อต้องการแสดงบทบาททางการเมือง เลือกสนับสนุนพรรค

^{๔๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๔๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๕๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๕๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๕๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๕๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

การเมืองที่ชื่นชอบ ต้องการสนับสนุนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมือง แสดงออกถึงการเลือกข้างทางการเมือง มีอุดมการณ์ทางการเมืองตามระบบประชาธิปไตย”^{๕๔}

“สื่อสารมวลชนนำเสนอนโยบายพรรคการเมือง สมาชิกชุมชนแต่ละท่านจะเลือกติดตามข่าวสารทางการเมืองตามความสนใจของตนเอง แต่อาจบอกต่อข่าวสารทางการเมือง นโยบายพรรคการเมืองแก่สมาชิกชุมชนที่สนใจเหมือนกัน ส่งข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆที่ติดต่อกันสะดวก รวมถึงข่าวสารเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ส่วนมากจะกระทำช่วงเลือกตั้งหรือข่าวสารทางการเมืองที่ให้ผลตรงต่อการพัฒนาชุมชน”^{๕๕}

“สมาชิกชุมชนจะติดตามรับข่าวสารกิจกรรมเกี่ยวกับการเมือง การติดตามหรือนำเสนอข่าวสารทางการเมืองต่อสาธารณะในชุมชนนั้นเป็นสิ่งที่ต้องระวัง เพราะการแสดงออก การพูดประเด็นทางการเมืองจะทำให้เกิดความแตกแยกตั้งนั้น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การส่งต่อข่าวสารทางการเมืองไปยังบุคคลที่ไว้ใจ พูดต่อหน้าแต่ไม่แสดงออกในบุคคลอื่นรับรู้”^{๕๖}

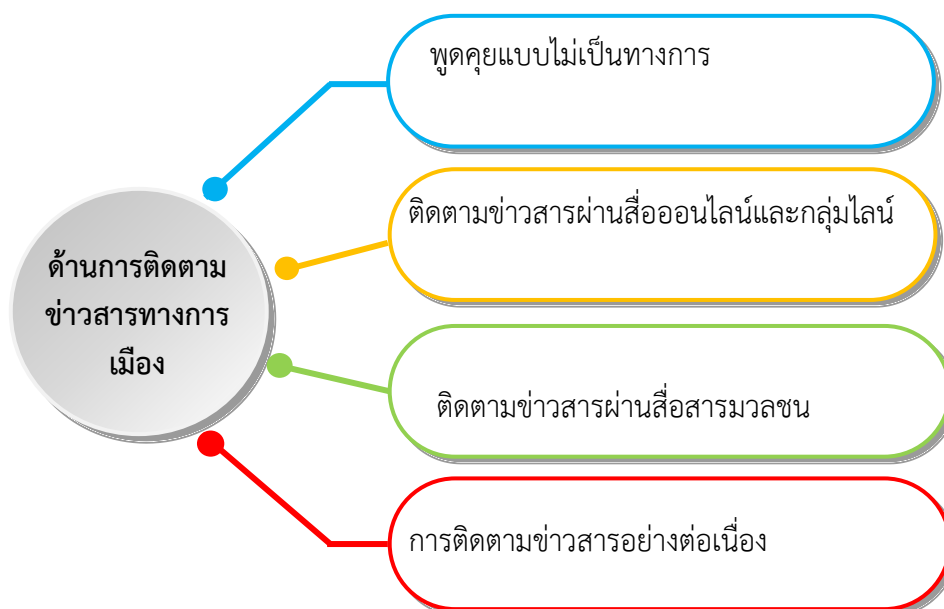
บ่งบอกได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองนั้น มีลักษณะการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นการติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ การติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลัก การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ การติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งการติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เป็นการแสดงความคิดเห็นกับข่าวสาร ในหมู่สมาชิกครอบครัว ญาติพี่น้อง กลุ่มการเมืองในชุมชน โดยเฉพาะการติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์เป็นช่องทางสร้างการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนได้มาก เนื่องจากกลุ่มไลน์เป็นกลุ่มเฉพาะ มีสมาชิกคุ้นเคยชัดเจน ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง แต่เชื่อมโยงทางการเมืองได้ ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบ ทั้งยังติดตามรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวความคิดเห็นของประชาชนทางการเมืองในสังคมจากสื่อมวลชนหลัก สื่อออนไลน์เลือกได้ตามความสนใจของสมาชิกชุมชน ส่วนการติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์พรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองนั้น สมาชิกชุมชนให้ความสนใจมาก นำไปสู่การติดตามข้อมูลทางการเมืองจากแกนนำพรรคการเมืองในชุมชน การอ่านเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองจากป้ายประชาสัมพันธ์ในชุมชนที่ติดไว้กับป้ายประชาสัมพันธ์ ณ ศาลากลางหมู่บ้าน ช่วยให้สมาชิกชุมชนสามารถติดตามข่าวสารได้ตลอดเมื่ออ่านเอกสารจากป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมือง แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติมกับสมาชิกชุมชนหรือบุคคลภายนอกชุมชน

^{๕๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๕๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๕๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

จากการสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง สรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๕ สังเคราะห์ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๒.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง พบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง คือ การให้ความสำคัญต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงออกทางการเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การตรวจสอบรายชื่อ สถานที่ การยอมรับรูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้งของสมาชิกชุมชน ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมาชิกชุมชนบ้านเกาะราษฎร์สามัคคีการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ตามพฤติกรรมการเมืองแบบสังคมไทย การปลุกฝังเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในระบบอุปถัมภ์ตามการพูดคุยชักชวนกลุ่มเครือญาติ การเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันและกัน ช่วงเคยอยู่ร่วมกันในชุมชนเดิม ก่อนย้ายเข้ามาอยู่ชุมชนบ้านเกาะราษฎร์สามัคคี การร่วมกิจกรรมกลุ่มการเมืองในชุมชน การได้รับอุปถัมภ์จากนักการเมืองพรรคการเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนภายใต้ระบบอุปถัมภ์ที่สมาชิกชุมชนได้รับ นำไปสู่การสร้างรูปแบบ วิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตอบแทนนักการเมือง พรรคการเมือง ร่วมถึงการแบ่งกลุ่มสมาชิกในชุมชน การเตรียมความพร้อมในการตรวจสอบรายชื่อ การประชาสัมพันธ์วิธีการเลือกตั้งไปยังกลุ่มเป้าหมาย สามารถ

กำหนดจำนวนเสียงสนับสนุนการเลือกตั้งนักรการเมือง พรรคการเมืองครอบคลุมพื้นที่ชุมชน ส่วนใหญ่กิจกรรมต่างๆที่กล่าวมาเกิดขึ้นเฉพาะช่วงเลือกตั้ง โดยมีแกนนำทางนักรการเมืองในชุมชนเป็นกลไกสำคัญต่อดำเนินการให้เกิดการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนที่สนใจการเมืองและแกนนำทางนักรการเมืองในชุมชน ติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่งต่อข่าวสารทางการเมืองให้สมาชิกชุมชนทราบว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องการรับเสียงสนับสนุนจากสมาชิกชุมชนลงคะแนนให้เมื่อเลือกตั้ง พร้อมแจกใบปลิว โปสเตอร์และแผ่นโฆษณา เชิญชวนสมาชิกชุมชนรับฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบายพรรคการเมือง และนำผู้สมัครพบปะสมาชิกชุมชน แต่ระวังการหาเสียงที่ไม่เหมาะสม การโจมตีฝ่ายตรงข้าม เนื่องจากเทคโนโลยีปัจจุบันช่วยบันทึก จัปทุจริตการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ง่ายขึ้น

หน่วยงานรัฐที่มีบทบาทหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ก่อนเลือกตั้งและหลังเลือกตั้ง จัดกิจกรรมให้ข้อมูลแก่สมาชิกชุมชน จัดอบรมสมาชิกชุมชนแกนนำ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสนับสนุน เอื้อประโยชน์นักรการเมือง พรรคการเมืองอย่างไม่เป็นธรรมเมื่อเลือกตั้งหรือรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งสนับสนุนการแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของสมาชิกชุมชนในเวทีชุมชน ส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม งดการซื้อสิทธิ ขายเสียง

สมาชิกชุมชนสามารถตรวจสอบรายชื่อก่อนการใช้สิทธิเลือกตั้งจากป้ายประชาสัมพันธ์ ศาลากลางหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการชุมชนนำรายชื่อมาติดประกาศไว้พร้อมประกาศให้สมาชิกชุมชนรับทราบ ทั้งยัง สามารถตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งโดยการใช้ระบบฐานข้อมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์ และเมื่อใช้สิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการเลือกตั้งให้บริการช่วยตรวจสอบรายชื่อ สมาชิกชุมชนสะดวกต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งได้ถูกต้องแม้ผู้ใช้สิทธิสูงอายุ

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง แกนนำทางนักรการเมืองในชุมชน ช่วยรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมือง สมาชิกชุมชนติดตามการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในชุมเพื่อสนับสนุนนักรการเมือง พรรคการเมืองที่ชื่นชอบ และเพื่อตรวจสอบนักรการเมือง พรรคการเมืองที่ไม่ชื่นชอบ พร้อมทั้งส่งต่อข่าวสารทางการเมือง ผ่านกลุ่มไลน์ ฝ่ายช่องทางสื่อสารออนไลน์ช่วยสนับสนุนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การให้ความรู้ ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงแก่สมาชิกชุมชน นำไปสู่การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง อย่างให้มีการพูดคุยกัน หรือมีการตัดสินใจร่วมกัน

ผู้นำชุมชน แกนนำชุมชนส่วนหนึ่ง แม้ว่าความต้องการส่วนตัวจะชื่นชอบและสนับสนุนนักรการเมือง พรรคการเมือง แต่ถ้าว่า ไม่แสดงออกให้สมาชิกชุมชนรับรู้ความจริง อาจโปร่งใสไม่เอนเอียงหรือมีความเอนเอียงทางการเมือง ส่วนใหญ่แสดงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องแก่สมาชิกชุมชน วางตัวเป็นกลางทางการเมืองเพื่อให้สมาชิกชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

การรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง แก่สมาชิกชุมชนจะดำเนินการช่วงเลือกตั้งเท่านั้น ไม่นิยมจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบต่อเนื่อง เมื่อต้องการให้สมาชิกชุมชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สิทธิ

เลือกตั้ง การเลือกคนที่เหมาะสมมาบริหารบ้านเมือง จึงจัดกิจกรรมส่งเสริมสมาชิกชุมชนให้มีการ
 ธรรมนูญที่สร้างสรรค์ เช่น จัดกิจกรรมเชิญชวนร่วมอุดมการณ์ทางการเมือง การใช้เทคโนโลยีเพิ่มช่อง
 ทางการหาเสียง และธรรมนูญหาเสียงตามนโยบายทางการเมือง ตามอุดมการณ์ทางการเมือง ตาม
 ความต้องการพัฒนาชุมชนที่ตั้งไว้เพื่อเป็นประโยชน์แก่สมาชิกชุมชน เป็นต้น

นโยบายพรรคการเมืองที่ใช้ธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้ง อาสาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงาน
 กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในชุมชนหรือนโยบายพรรคการเมืองที่ใช้ธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้ง ส่งผลต่อ
 การดำเนินชีวิตของประชาชนไทย สมาชิกชุมชนก็ได้รับประโยชน์ด้วย จูงใจให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วม
 กิจกรรมธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งที่จัดขึ้นในชุมชน และสถานที่อื่นๆ หากสามารถเข้าร่วมกิจกรรม
 ธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งได้จะเข้าร่วมทันที เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมสะท้อนปัญหาความต้องการของ
 ชุมชน ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ตระหนักถึงสิทธิของตน การมีส่วนร่วมธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้ง
 แบบทางตรงและทางอ้อม สร้างขวัญกำลังใจแก่นักการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้ง

สมาชิกชุมชนรู้สึกว่าคุณค่าช่วงการใช้สิทธิเลือกตั้งและการธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้ง
 เนื่องจาก นักการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งจะเข้ามาหาเสียงในชุมชน ยกมือไหว้ รับฟังปัญหาความ
 ต้องการของสมาชิกชุมชน บางท่านแสดงความต้องการแก้ปัญหาชุมชน นำเสนอนโยบาย แผนงาน
 โครงการที่ควรจัดขึ้นหลังเลือกตั้ง จูงใจ สร้างความหวัง สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่สมาชิก
 ชุมชน ส่วนมีผลหลังเลือกตั้งเป็นการใช้สิทธิเลือกตั้งและการธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น แต่
 การใช้สิทธิเลือกตั้งและการธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศ สมาชิกชุมชนรู้สึกว่าคุณค่าไม่มี
 คุณค่าเมื่อใช้สิทธิเลือกตั้งนักการเมือง ผู้แทนทางการเมืองไปแล้ว

การธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกชุมชนจะให้ความสำคัญกับสมาชิกชุมชนที่เป็นแกนนำ
 ทางการเมืองมากกว่านักการเมือง พรรคการเมืองเข้ามาธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งในชุมชน และผลการ
 ธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งในชุมชนของนักการเมือง พรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่ได้คะแนนเสียงตอบรับ
 จากสมาชิกชุมชน อาจเป็นเพราะสมาชิกชุมชนไม่เชื่อมั่นต่อข้อมูล นโยบาย โครงการของนักการเมือง
 พรรคการเมืองนำธรรมนูญหาเสียงช่วงเลือกตั้ง หลังเลือกตั้งทุกอย่างจะถูกกลืนไป ต่างจากแกนนำ
 ทางการเมืองในชุมชนที่จัดกิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมพัฒนาชุมชนเชื่อมโยงทางการเมือง
 ประสานนักการเมือง พรรคการเมือง ด้วยเหตุนี้ แกนนำทางการเมืองในชุมชนจึงช่วยสร้างการมีส่วน
 ร่วมทางการเมืองในชุมชน ช่วยธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งให้นักการเมือง พรรคการเมืองได้มาก ช่วย
 ระดมมวลชนเข้าร่วมรับฟังข้อมูลจากการจัดเวทีหาเสียงเลือกตั้ง

การเลือกตั้งทุกระดับสมาชิกชุมชนให้ความสำคัญโดยรวมใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงออก
 ทางการเมืองร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับแกนนำทางการเมืองในชุมชน ร่วมธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้ง
 การติดตามข่าวสารทางการเมือง เนื่องจากการอุปถัมภ์เกื้อกูลกัน แต่สมาชิกชุมชนบางคนร่วม
 กิจกรรมทางการเมืองแบบไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ และเมื่อถึงช่วงเลือกตั้ง ดำเนินการตรวจสอบ
 รายชื่อ สถานที่ใช้สิทธิเลือกตั้ง ตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งตามความคิดตนเอง แต่ก็ยอมรับรูปแบบการใช้
 สิทธิเลือกตั้งของสมาชิกชุมชนที่แตกต่าง

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของสมาชิกชุมชนเมื่อใช้
 สิทธิเลือกตั้งและการร่วมธรรมนูญหาเสียงเลือกตั้งนั้น สมาชิกใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองใช้สิทธิ

เลือกตั้งทุกครั้ง ทุกระดับ ส่วนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกชุมชนที่สนใจการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นนำทางการเมืองในชุมชน มีหลายคนหลายกลุ่ม และจะจัดกิจกรรมรณรงค์หาเสียงร่วมกันช่วงเลือกตั้ง หลังเลือกตั้งจะไม่ดำเนินการใดๆ ไม่พูดถึงอุดมการณ์ทางการเมือง”^{๕๗}

“สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง รวมไปถึงความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของสมาชิกชุมชนด้วย เนื่องจากการเลือกตั้ง เลื่อนักการเมือง เลือกพรรคการเมืองเป็นขบวนการทางด้านประชาธิปไตย เมื่อพรรคการเมืองที่เราสนับสนุนได้เสียงข้างมาก สามารถนำนโยบายโครงการสำคัญต่อตัวเราไปดำเนินการพัฒนาประเทศให้สนองความต้องการของประชาชน ปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม แก้ไขปัญหาของประชาชนแทนเราได้”^{๕๘}

“การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องสมาชิกชุมชนได้ติดตามข่าวสารทางสื่อมวลชนสม่ำเสมอ รับรู้ข่าวสารทางสื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทำหน้าที่ของประชาชนคนไทย เพื่อการให้ได้มาซึ่งผู้แทนทางการเมืองใช้อำนาจบริหารประเทศไทย และหน่วยงานรัฐเข้ามาส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนมีความรู้ที่เพิ่มขึ้น สามารถมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง ทุกครั้งที่จัดให้มีการเลือกตั้ง”^{๕๙}

“การเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนรับรู้ พร้อมใช้อำนาจตัดสินใจเลือกนักการเมืองที่ชื่นชอบพรรคการเมืองที่นำเสนอนโยบายความต้องการประชาชน ให้เข้าไปบริหารประเทศหรือการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นให้เข้าไปบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”^{๖๐}

“การเลือกตั้งมีผลต่อการให้อำนาจบุคคล กลุ่มเข้าไปบริหารงานท้องถิ่นแทนเรา จะเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีภาวะในการเป็นผู้นำที่ดีเหมาะสมที่จะเข้ามาเพื่อพัฒนาในระดับท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น”^{๖๑}

“การใช้อำนาจตัดสินใจเลือกนักการเมืองผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มากกว่าที่จะเลือกญาติพี่น้องของตนเอง เพราะการใช้สิทธิในการเลือกตั้งนั้น สมาชิกชุมชนทุกคนย่อมมีสิทธิเสมอภาคกัน การตัดสินใจในการเลือกตั้ง เป็นการมอบคะแนนส่วนของเราให้นักการเมืองหนึ่งคน”^{๖๒}

“การเลือกลงคะแนนให้กับนักการเมืองที่เชื่อใจเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ และบริหารพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ต้องเลือกผู้แทนที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มากกว่าญาติพี่น้องของตนเอง”^{๖๓}

^{๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“การเลือกตั้งทุกครั้ง สมาชิกชุมชนได้รับการอบรม การแนะนำจากสมาชิกครอบครัว สมาชิกกลุ่มไลน์ถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง การเลือกนักการเมือง ตัวแทนเรามีความรู้ มีคุณธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว”^{๖๔}

“การรณรงค์ให้ออกไปใช้สิทธิ ออกไปเลือกตั้ง เป็นการกระตุ้นเตือนสมาชิกชุมชน ประกาศเสียงตามสาย ข่าวสารจากสื่อสารมวลชน สร้างจิตสำนึกและหน้าที่ของพลเมืองดี”^{๖๕}

“การเลือกลงคะแนนให้กับนักการเมืองจะถูกปลูกฝังไม่รับเงินจากการขายเสียง หากเราไม่ขายเสียง นักการเมืองก็ไม่สามารถที่จะเข้ามาหาผลประโยชน์จากการเลือกตั้ง แต่ความเป็นในสังคมเรา เงินกับการเลือกตั้งเป็นสิ่งแรกที่ถูกพูดถึง”^{๖๖}

“สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงและโดยอ้อมตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้งอย่างถี่ถ้วน ร้องเรียนป้องกันการทุจริตเลือกตั้ง รวมไปถึงการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ย้ายเข้ามาภายในชุมชนก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง และสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกชุมชนรู้ว่าควรปกป้องการแย่งชิงอำนาจประชาชนจากการเลือกตั้ง”^{๖๗}

“การเลือกตั้งท้องถิ่น สมาชิกชุมชนจะแสดงความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งอย่างระมัดระวัง และหน่วยงานรัฐเข้ามามีส่วนสนับสนุนการเลือกตั้ง ส่งเสริมสมาชิกชุมชนวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ตัดสินใจเลือกผู้แทนทางการเมืองด้วยความสุจริตยุติธรรม”^{๖๘}

บ่งบอกได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น มีลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมาชิกชุมชนใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนบางกรรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมือง เนื่องจากสนใจกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนบางคนได้รับคำตอบแทนรายวันจึงเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมือง พูดถึงอุดมการณ์ทางการเมือง โครงการพรรคการเมืองจะทำให้ประเทศไทย ประชาชนส่วนร่วมจะได้รับหลังเลือกตั้ง และสื่อออนไลน์วิพากษ์วิจารณ์กิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนติดตามปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง พร้อมออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งส่วน สมาชิกชุมชนกลุ่มเยาวชนปัจจุบันเป็นพลังทางการเมือง ใช้เทคโนโลยีสื่อสารทางการเมืองได้ดีกว่ากลุ่มผู้สูงอายุ เป็นตัวแปรทางการเมืองที่สำคัญในชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสมาชิกชุมชนให้ความสำคัญต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงออกทางการเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ช่วยพรรคการเมือง ชวนสมาชิกชุมชนไปเลือกตั้ง นำไปสู่การสนทนาทางการเมืองในครอบครัว การรับข่าวสารทางการเมืองหลากหลายช่องทางทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้งและร่วมหาเสียงทางการเมือง

^{๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

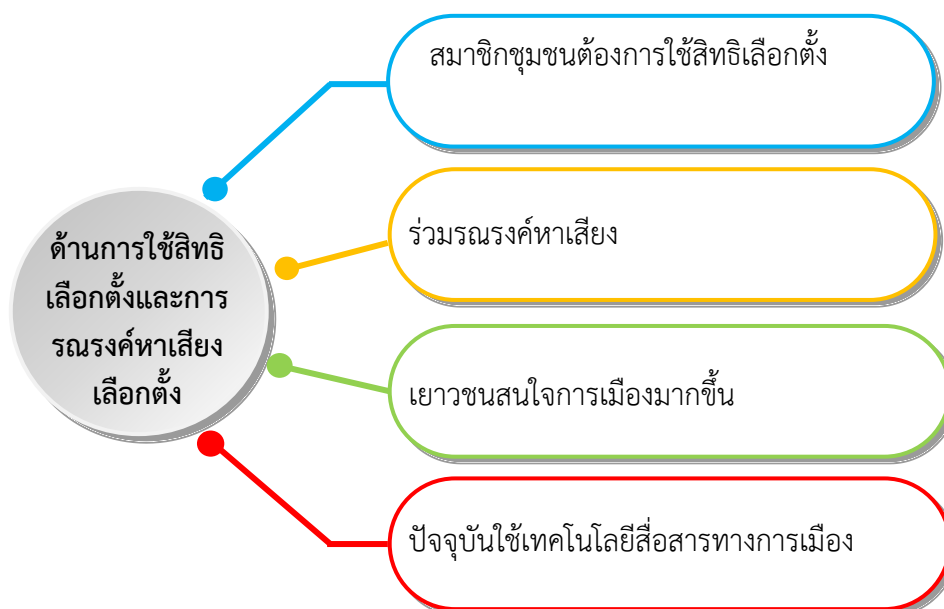
^{๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

จากการสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๖ สังเคราะห์ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๒.๓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการสนทนาเรื่องการเมือง

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการสนทนาเรื่องการเมืองบ้านเกาะราชภฏร์สามัคคีพบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการสนทนาเรื่องการเมือง คือ การสนทนาเรื่องการเมืองและการสนทนาไม่เกี่ยวกับการเมืองแต่เชื่อมโยงทางการเมือง สมาชิกชุมชนสนทนาทางการเมืองมากขึ้น การสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการและการสนทนาทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ การเรียนรู้ทางการเมืองของสมาชิกชุมชน การรวมกลุ่มสนทนาทางการเมืองในชุมชน เนื่องจากสมาชิกชุมชนติดตามรับฟังความเคลื่อนไหวความคิดเห็นข้อมูลข่าวสารมาสร้างประเด็นสนทนาทางการเมือง ประเด็นความรู้สึกรักของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ผู้แทนราษฎรที่สมาชิกชุมชนมีส่วนมากเลือกช่วงเลือกตั้งเหล่านี้ เป็นประเด็นสำคัญสมาชิกชุมชนนิยมนำสนทนาทางการเมืองในชุมชน ดังนี้

การสนทนาเรื่องการเมืองสมาชิกชุมชนบ้านเกาะราชภฏร์สามัคคีได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ ข่าวสารพรรคการเมืองที่ไม่ชื่นชอบ ยังติดตามรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวความคิดเห็นของประชาชนในสังคมความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองที่สามารถจูงใจให้

ประชาชนและสมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง การแสดงบทบาทภาคประชาชน ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในชุมชน โดยรับรู้จากสื่อสารมวลชน รับรู้และติดตามข่าวสารจากผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชนมา กำหนดเป็นประเด็นสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

การสนทนาแบบเป็นทางการ จัดประชุมวางแผนพัฒนาชุมชน รับข้อมูลจากชุมชนมา กำหนดนโยบาย แผนงานพัฒนาชุมชน มีการอภิปรายการปฏิบัติงานของนักการเมืองท้องถิ่น การปฏิบัติงานของนักการเมืองระดับชาติต่อการนำเสนอโยบายส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนตามที่เคยหาเสียงไว้ช่วงเลือกตั้ง

การสนทนาทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสนทนาและเปลี่ยนความคิดทางการเมืองรับรู้สึกของประชาชน ความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมือง ติดตามข่าวสารจากผู้นำทางการเมือง ผู้นำชุมชน อาศัยช่องทางสื่อสารหลายช่องทาง ได้แก่

การสนทนาทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ นิยมสนทนาเกี่ยวกับผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบไทยกับประชาชนคนไทยภายใต้ระบบอุปถัมภ์กับการใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย การมอบอำนาจอธิปไตยให้แก่ตัวแทนที่ตนเลือกเพื่อให้ไปทำหน้าที่แทน ซึ่งในปัจจุบัน สมาชิกชุมชนร่วมเลือกตั้ง “ผู้แทน” เป็น ๒ ระดับ คือ ผู้แทนระดับชาติ ได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทนเพื่อไปทำหน้าที่ในรัฐสภา ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และการปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกชุมชนเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ ผู้นำทางการเมืองจึงเป็นประเด็นหลักของการสนทนาทางการเมือง

การสนทนาทางการเมืองผู้แทนระดับชาติ ได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทนเพื่อไปทำหน้าที่ในรัฐสภา โดยเฉพาะการสนทนาผู้ควรแก่การตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หรือที่เรียกว่า “แคนดิเดตนายกฯ” และประเด็นสนทนาผู้ควรแก่การตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ยังสัมพันธ์กับการสนทนาตัดสินใจเลือกตัวบุคคล ผู้สมัครพรรคการเมืองในการหาคะแนนเสียงสนับสนุน โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่เป็นพรรคการเมืองที่ชาวจังหวัดนครราชสีมารู้จักดี แต่ผลการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ผู้ลงสมัครเลือกตั้งได้รับเลือกเข้ามาเพียงหนึ่งคน นำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของสมาชิกชุมชนแบบเป็นทางการของกลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชน การปรับเปลี่ยนเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การขอรับการสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน การขอรับสนับสนุนโครงการ กิจกรรมพัฒนาชุมชน เชื่อมโยงพรรคการเมือง

การสนทนาทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการของกลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชน บุคคลที่ถูกเรียกว่า “หัวคะแนน” ประเด็นสนทนามุ่งให้สมาชิกแกนนำทางการเมืองทำหน้าที่โน้มน้าวให้เกิดการลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ การสร้างกลยุทธ์ในชุมชน วิธีการต่าง ๆ เช่น การพูดโน้มน้าวให้สมาชิกชุมชนคนใกล้ชิดเห็นถึงข้อดีของผู้สมัครที่ตนชื่นชอบแบบตัวต่อตัว โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ หรือความสัมพันธ์เชิงเครือญาติสนับสนุนพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ของตนเอง

การสนทนาทางการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็นสนทนามุ่งไปที่ตัวบุคคล มากกว่าพรรคการเมือง ลักษณะของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นต้องเป็นผู้ที่สมาชิกชุมชนรู้จัก เคยช่วยเหลืองานสาธารณะมาอย่างต่อเนื่อง มีความน่าเชื่อถือ แต่งกายเหมาะสม มีความคิดเชิงการพัฒนา พูดจริงทำจริง พูดคุย สนุกสนาน มีความเป็นกันเอง สนใจรับฟังเรื่องราวปัญหาของประชาชน เคยร่วมวางแผนงานพัฒนาชุมชน สนับสนุนโครงการชุมชนจะส่งผลให้เกิดการสนทนาต่อเนื่องเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองและไม่เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสนทนาทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เริ่มต้นจากการพูดคุยปัญหาชุมชน ปัญหาสังคมไทยนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองระดับชาติ การเมืองระดับท้องถิ่น ผลการตัดสินใจเลือกตัวแทนทางการเมืองเข้าไปทำหน้าที่ แต่ผลที่ได้รับไม่เป็นดังที่เคยหาเสียงไว้ และประเด็นการสนทนาทางการเมืองยังมุ่งไปที่การติดตามข่าวสารทางการเมือง การกำกับดูแล ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร การเลือกตั้งครั้งต่อไป ซึ่งประเด็นทางการเมืองถูกนำมาตัดสินใจสนับสนุน คัดค้าน รวมกลุ่มทางการเมือง

การสนทนาทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการผ่านกลุ่มไลน์ผู้สนใจกิจกรรมทางการเมือง เป็นปัจจัยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนมีความรู้สึกผิดชอบต่อสังคม บางครั้งกลุ่มไลน์ผู้สนใจกิจกรรมทางการเมือง หลังการสนทนาจะมีการจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนหรือการจัดกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับสมาชิกกลุ่มภายนอกชุมชน เช่น การตรวจสอบป้องกันมิให้นักการเมืองกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสม การแสดงจุดยืนทางการเมือง เป็นต้น

การสนทนาทางการเมืองเป็นความเชื่อส่วนบุคคล เป็นหัวข้อที่เมื่อหยิบมาพูดคุยในชุมชน ก็อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชน สมาชิกชุมชนจะเลือกคู่สนทนา ทำให้คู่สนทนาไม่รู้สึกรู้สิดัด และอาจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง แต่บางครั้ง การสนทนาอาจสร้างความไม่พอใจแก่บุคคลที่สามารถขึ้นทำให้เพื่อนเลิกคบกับคู่สนทนาได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การสนทนาทางการเมืองในชุมชนนิยมสนทนาแบบไม่เป็นทางการ ระวังประเด็นสนทนาที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชน แต่จะไม่มีห้ามความคิดสมาชิกชุมชนว่า “ห้ามคุยการเมือง”

การสนทนาทางการเมืองแบบถกเถียงเป็นการสนทนายาระหว่างเพื่อนสนิทในชุมชนที่มีความเห็นต่างทางการเมือง เกิดขึ้นช่วงที่มีความขัดแย้งทางการเมืองสี่สัปดาห์ในสังคมไทย และหาข้อสรุปทางการเมืองร่วมกัน คอยชี้แนะประเด็นต่างๆ ให้สมาชิกชุมชนรับรู้ ว่า สิ่งใดพูดได้ สิ่งใดพูดไม่ได้ ทำให้การแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นได้ยาก สมาชิกชุมชนจึงเลือกถกเถียงในประเด็นทางการเมืองที่มีความคิดเห็นคล้ายกัน

การสนทนาทางการเมืองโดยอ้อมเป็นการสนทนาเกี่ยวกับความต้องการรายได้เพิ่มของสมาชิกชุมชนเชื่อมโยงกับปัญหาทางการเมือง ปัญหาการทำหน้าที่ของนักการเมืองที่สมาชิกชุมชนเลือกไปทำหน้าที่แทน และสมาชิกชุมชนจำนวนมากมีข้อสงสัย ต้องการคำตอบ ต้องการเห็นผลงาน การสนทนาทางการเมืองช่วยให้สมาชิกชุมชนได้คำตอบ มุมมองที่แตกต่าง บางครั้ง การรับฟังข้อมูลการโต้แย้งอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งในชุมชน ในทางตรงกันข้าม อาจได้รับการสนับสนุนข้อมูลทางการเมือง การสร้างความร่วมมือจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นผลจากการสนทนาทางการเมืองระดับท้องถิ่น

การจัดการเลือกตั้งเป็นช่วงเวลาสนทนาทางการเมืองในชุมชน สมาชิกชุมชนเปิดใจรับฟังข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ถกเถียงแลกเปลี่ยนประเด็นทางการเมือง ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยสู่ชุมชน ส่วนใหญ่แกนนำชุมชน นักวิชาการชุมชน ผู้นำชุมชนที่มีประสบการณ์ทางการเมืองเป็นแกนนำสนทนาทางการเมือง ทำให้สมาชิกชุมชนได้เห็นมุมมองทางการเมืองหลากหลายรอบด้าน และสมาชิกชุมชนนำข้อมูลจากการสนทนามาประกอบการตัดสินใจ เลือกผู้แทนทางการเมืองช่วงเลือกตั้ง นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองสร้างชุมชนประชาธิปไตย พุดคุยถกเถียงให้ชุมชนได้ค้นพบคำตอบสุดท้ายสุดทำยร่วมกัน

การสนทนาทางการเมืองในชุมชนเป็นที่สนใจมาก สนทนาผลงานรัฐบาลที่ผ่านมาที่มีทั้งสนับสนุนยกย่องรัฐบาลนี้มีผลงานดีกว่ารัฐบาลที่ผ่านมา ส่วนสมาชิกชุมชนที่ไม่ให้การสนับสนุนรัฐบาลที่ผ่านมาจะร่วมสนทนาวิจารณ์ผลงานรัฐบาลรวบอำนาจบงกชชาวไทยไปอยู่ในมือของพวกเขาเองไม่กี่คน ครอบงำศาลและกระบวนการยุติธรรม เปลี่ยนเจตนารมณ์รูปแบบการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นการสนทนาตรวจสอบรัฐบาลและสมาชิกชุมชนนิยมขยายผลการสนทนาขยายความสิ่งที่ต้องการสื่อสารชัดเจนขึ้น

การสนทนาทางการเมืองบางครั้ง สมาชิกไม่ร่วมสนทนาเป็นคำพูดให้สมาชิกชุมชนได้รับรู้ แต่แสดงออกทางกาย สายหน้าเมื่อได้รับฟังข้อมูลทางการเมืองที่ไม่ตรงกับความต้องการตนเอง และรับฟังข้อมูลทางการเมืองที่ตรงกับความต้องการตนเองจะพยักหน้าหรือยิ้มตอบรับข้อมูลทางการเมืองเหล่านั้น สบตาคู่สนทนาอย่างสบายๆ เป็นธรรมชาติ ไม่กระสับกระส่าย ไม่กัมดูโทรศัพท์ สมาชิกชุมชนที่แสดงออกทางภาษากายไม่เว้นแม้แต่ สนทนาทางการเมืองกับสมาชิกครอบครัว เพื่อนสนิท

การสนทนาทางการเมืองในชุมชน สมาชิกชุมชนบางกลุ่มเห็นคุณค่าจากการร่วมกิจกรรมทางการเมือง บางกลุ่มมองว่าการสนทนาทางการเมืองเป็นความคิดเห็นไม่ลงรอยในชุมชน การสนทนาเกิดความขัดแย้งแม้แต่ในครอบครัว และส่วนใหญ่การสนทนาทางการเมืองสมาชิกชุมชนจะมองต่างมุมทางการเมืองนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชนมากกว่าการสนทนาเพื่อพัฒนาชุมชน แต่ถ้าว่าสมาชิกชุมชนหรือแม้แต่ประชาชนทั่วไป สงสัยในข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ผลงานนักการเมือง เกิดการตั้งคำถามแสดงความสนใจใคร่รู้ในความคิดความเชื่อทางการเมือง ต้องการรับฟังความคอดของคู่สนทนา ทำให้อีกฝ่ายเห็นว่า เห็นความคิดทางการเมือง มิใช่ยึดติดในความคิดของสมาชิกชุมชนคนใดคนหนึ่งจนไม่ฟังความคิดของบุคคลอื่น

การเกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย การสนทนาทางการเมือง การตระหนักรู้ว่า ระบบการเมืองไทย ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเมืองไทยปัจจุบัน มองจากสถานการณ์ทางการเมืองปัจจุบัน ความขัดแย้ง การแบ่งฝ่ายทางการเมืองมีสูงมาก การตัดสินใจเลือกข้างทางการเมืองนำไปสู่ความขัดแย้ง ส่งผลให้สมาชิกชุมชนไม่กล้าสนทนาทางการเมือง แต่เนื่องจากสมาชิกชุมชนบางคนตระหนักรู้ผลการสนทนาทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการเมืองไทย การเมืองในชุมชนและส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน การสนทนาทางการเมืองในชุมชนช่วยให้เห็นคุณค่า มุมมองความคิดของแต่ละคนอาจเหมือนหรือแตกต่างกัน ช่วยให้สมาชิกชุมชนเข้าใจคู่สนทนามากขึ้น และยังทำให้สามารถอธิบายความคิดมุมมองทางการเมืองของตนเองชัดเจนขึ้นด้วย

การสนทนาทางการเมืองในชุมชนเริ่มต้นแบบไม่เป็นทางการจากการติดตามข่าวสารทางสื่อสารมวลชน การสนทนาเรื่องทั่วไปก่อนสนทนาทางการเมือง การนำปัญหาพัฒนาชุมชนมา

เชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมือง กำหนดประเด็นสนทนาทางการเมือง การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน แต่สมาชิกชุมชนไม่พยายามยึดเยียดความเชื่อทางการเมืองของตนเองให้คู่สนทนาให้ปรับเปลี่ยนมารับความเชื่อทางการเมืองของตนเอง โดยเฉพาะการสนทนาการเมืองกับสมาชิกในครอบครัว พ่อแม่มักคาดหวังว่าลูกน่าจะมี ความเชื่อทางการเมืองเหมือนหัวหน้าครอบครัว แต่สภาพจริงในสังคมไทย พ่อแม่ไม่กล้าสนทนาให้ลูกเปลี่ยนใจมาคิดเหมือนตัวเองได้ อาจเกิดความขัดแย้งรุนแรงภายในครอบครัว

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“การสนทนาเรื่องการเมืองสมาชิกชุมชน สนทนาเรื่องการเมืองบาง แต่จะสนทนาไม่เกี่ยวกับการเมืองมากกว่า เชื่อมโยงทางการเมืองจะส่วนใหญ่ เนื่องจากสมาชิกชุมชนติดตามรับฟังความเคลื่อนไหวความคิดเห็นข้อมูลข่าวสารมาสร้างประเด็นสนทนาทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ผู้แทนราษฎรที่สมาชิกชุมชนมีส่วนมากเลือกช่วงเลือกตั้ง”^{๖๙}

“ชุมชนเราไม่พูดคุยเรื่องการเมือง แต่ก็มีปัญหาหัวใจตัวนักการเมือง ไม่มีวันค้นพบข้อเท็จจริงนักการเมืองทำงานแทนเราจริงหรือไม่ การคุยการเมืองกับคนที่มีความคิดแตกต่างอาจทำให้เราได้คำตอบที่แตกต่างที่เราคิดเองตอบเอง เมื่อคุยการเมืองกับคนคิดต่างอาจจะได้พบมุมมองใหม่ๆ หรือได้รับรู้ข้อเท็จจริงในด้านที่ไม่เคยรู้มาก่อน”^{๗๐}

“การสนทนาเมืองส่วนมากไม่สนทนาแบบเป็นทางการ พูดกันทุกวัน ยิ่งช่วงเลือกตั้ง ดูทีวีรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจะถกเถียงแลกเปลี่ยนพูดคุยกันจะทำให้เราได้เห็นมุมมองทางการเมืองหลากหลายรอบด้าน เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกตัวแทนทางการเมือง เลือกนายกที่ชอบ”^{๗๑}

“การสร้างสังคมประชาธิปไตยในแบบที่คนส่วนใหญ่ต้องการได้นั้น ต้องยอมให้มีการพูดคุยถกเถียง สรุปเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน แม้บางครั้งอาจไม่มีบทสรุป แต่การพูดคุยเปรียบเสมือนการจุดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งดีๆ เข้าสู่ชุมชน ทำให้เราค้นพบคำตอบสุดท้ายร่วมกันหลังการพูดคุย”^{๗๒}

“การเริ่มต้นสนทนาทางการเมือง ส่วนใหญ่สมาชิกชุมชนที่สนิทกัน เปิดประเด็นเรื่องการเมือง เปิดใจรับฟังมุมมองทางการเมืองโดยไม่ตั้งธงในใจก่อนว่า สมาชิกชุมชนคู่สนทนามีความเชื่อแบบเดียวกันหรือไม่ การสนทนาทางการเมืองอาจถามความคิดเห็นทางการเมืองโดยตรงนี้ หรือเริ่มต้นจากการสนทนาเรื่องใกล้ตัวก่อน จบลงที่เรื่องเกี่ยวกับการเมือง ผลลัพธ์ก็อาจเหมือนกับหลายๆ ครั้งที่ บทสนทนาจบลงต่างฝ่ายต่างขุ่นข้องหมองใจ และอาจจบลงเข้าใจกิจกรรมทางการเมืองในสังคมไทยเหมือนกัน”^{๗๓}

“การสนทนาทางการเมือง บางครั้งไม่ต้องพูดแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นผู้ฟังที่ดี บอกคู่สนทนาว่า รัฐบาลนี้ดีที่สุดแล้ว ชอบการทำงานของรัฐบาลนี้ หรืออาจบอกว่า

^{๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๗๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ไม่ชอบรัฐบาลนี้ ไม่ชอบการทำงานของรัฐบาลนี้ เพราะบางครั้งสิ่งที่ต้องการสื่อกับสิ่งที่พูดออกมา อาจมีความคลาดเคลื่อนได้ให้ดูความต้องการรับฟังทางการเมืองคนุสนทนา”^{๗๔}

“ก่อนพูดคุยเรื่องการเมือง หลายคน สนทนาเพื่อให้คนุสนทนารับฟังความคิดเห็นทางการเมืองของตนเอง ทำให้คนุสนทนาที่มีความคิดต่างทางการเมืองเปลี่ยนมาเชื่อเหมือนกันได้ ซึ่งความคิดแบบนี้ อาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองในชุมชน”^{๗๕}

“การสนทนาทางการเมืองกับลูกหลาน สมาชิกครอบครัวต้องระวัง ไม่พยายามยัดเยียดความเชื่อของตัวเองให้ลูกหลาน เพราะเขาเข้าถึงข่าวสารทางการเมืองเก่งกว่าเรา พ่อแม่มักคาดหวังว่าลูกน่าจะมีเชื่อแบบนั้นแบบนี้ ลูกส่วนใหญ่ต้องการคำอธิบายทางการเมืองตรงกับความคิดเห็นตนเอง พ่อแม่จะมาเปลี่ยนใจให้มีความคิดทางการเมืองเหมือนตัวเองไม่ได้”^{๗๖}

“การรวมกลุ่มสนทนาทางการเมืองในชุมชน ส่วนใหญ่เริ่มต้นจากข่าวสารโครงการต่างๆที่สมาชิกชุมชนต้องการให้มีเพื่อพัฒนาชุมชนจากนั้น ขยายประเด็นสู่การสนทนาทางการเมือง มีความคิดเห็นต่างกันบาง มีความคิดเห็นแบบเดียวกันบาง สมาชิกบางท่านมีความคิดเห็นต่างกันเล็กน้อย แต่ก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน นำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน ร่วมเป็นฐานเสียงให้พรรคการเมืองที่ชื่นชอบ”^{๗๗}

“การตระหนักรู้ว่า ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย ให้คุณค่าของการเมืองแตกต่างกัน สมาชิกชุมชนส่วนหนึ่งไม่ชอบสนทนาทางการเมือง สนทนาปัญหาตัวเองดีกว่า แต่สมาชิกชุมชนอีกส่วนหนึ่ง สนทนาทางการเมืองได้ทั้งวัน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีประสบการณ์ทางการเมือง เข้าใจคนุสนทนาและยังทำให้เราสามารถอธิบายความคิดเห็นทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองตามแบบที่ตนเองต้องการ”^{๗๘}

“การสนทนาทางการเมืองบางครั้ง ประเด็นสนทนาเกี่ยวข้องกับปัญหาชุมชนที่สมาชิกชุมชนจดจำ เช่น ปัญหาการจัดการยาเสพติด ยาบ้าที่พรรคการเมืองใหญ่เคยดำเนินการ เป็นต้น ขณะที่อีกฝ่ายมองว่า การตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยอำนาจมีอยู่อย่างเดียวไม่ควรทำ การให้โอกาสและความปลอดภัยสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องยังจำเป็นเหล่านี้ เป็นประเด็นสนทนาทางการเมืองที่ยังคงมีอยู่แม้เหตุการณ์ผ่านไปแล้ว”^{๗๙}

“สมาชิกชุมชนที่เป็นแกนนำทางการเมืองมักเป็นคนช่างสงสัย เมื่อนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามดำเนินกรใดๆ อาจตั้งคำถาม นำไปสู่การสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการ ตั้งคำถามในที่ประชุม และอาจตั้งคำถามแบบไม่เป็นทางการ ส่งข้อมูลประเด็นต่างๆ ผ่านสื่อออนไลน์ กลุ่มไลน์ เฟซบุ๊ก ประมาณว่า ฉันอยากรู้จังว่าเธอคิดอย่างไรเรื่อง เป็นต้น บทสนทนาที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หรืออาจเกิดพลังมวลชนมาสู่บทสนทนาได้ตอบเพื่อค้นหาความเชื่อสนับสนุน”^{๘๐}

^{๗๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๗๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๗๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๗๗}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๗๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

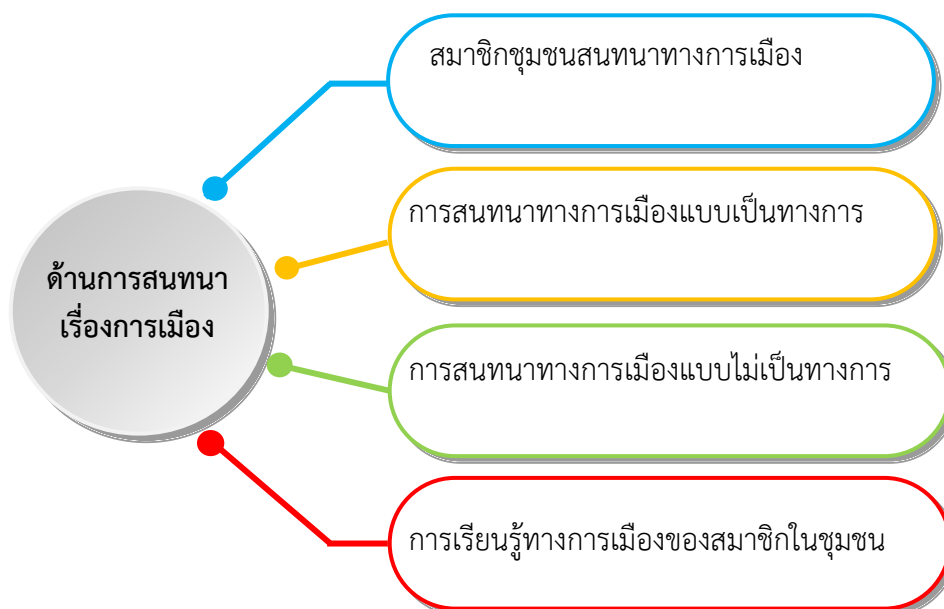
^{๗๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๘๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“การสนทนาทางการเมืองในปัจจุบันมีมากขึ้นในชุมชน ก่อนหน้านี้ สมาชิกชุมชนไม่สนทนาทางการเมือง เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมือง การแบ่งฝ่ายทางการเมืองมีความรุนแรง แม้ในครอบครัวก็ไม่กล้าสนทนาทางการเมืองแต่ปัจจุบันการสนทนามีมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนลดความยึดติดกับความคิดตนเองลงรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นมากขึ้น”^{๘๑}

บ่งบอกได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการสนทนาเรื่องการเมืองนั้น มีลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมาชิกชุมชนเลือกสนทนาทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนมากขึ้น สำหรับการสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการ ตั้งคำถามในที่ประชุม ส่วนการสนทนาเมืองแบบเป็นทางการ ดูข่าวสารจากสื่อสารมวลชน พร้อมวิจารณ์กิจกรรมข่าวสารทางการเมือง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองของสมาชิกชุมชนมีแนวโน้มเปิดใจรับฟังข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่าง ทั้งนี้ การรวมกลุ่มสนทนาทางการเมืองในชุมชน เริ่มต้นจากข่าวสารโครงการพัฒนาชุมชน และขยายประเด็นสู่การสนทนาทางการเมือง เนื่องจากสมาชิกชุมชนบางคนตระหนักถึงผลกระทบการสนทนาทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการเมืองไทย การเมืองในชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน รวมถึงการสนทนาทางการเมืองในชุมชนช่วยให้เห็นคุณค่า มุมมองความคิดของแต่ละคนอาจเหมือนหรือแตกต่างกัน ช่วยให้สมาชิกชุมชนเข้าใจคู่สนทนามากขึ้น และยังทำให้สามารถอธิบายความคิดมุมมองทางการเมืองของตนเองชัดเจนขึ้นด้วย

จากการสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการสนทนาเรื่องการเมือง สรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๗ สังเคราะห์ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

^{๘๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

๔.๒.๔ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ บ้านเกาะราชบุรีสามัคคี พบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ คือ การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ หลังติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์แกนนำทางการเมืองในชุมชน ติดตามข่าวสารจากสื่อสารมวลชนหลักหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับพรรคการเมือง ติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ ติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้งการย้ายพรรคการเมืองของนักการเมือง ร่วมจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และร่วมจัดกิจกรรมหาเสียงเลือกตั้งกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ และช่วงเลือกตั้ง ตัดสินใจเลือกนักการเมืองของตน มอบอำนาจทางการเมืองให้ทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตนเอง ดังนี้

การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ สมาชิกชุมชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคีได้ร่วมติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ ข่าวสารพรรคการเมืองที่ไม่ชื่นชอบ นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมือง และสมาชิกชุมชนที่ชื่นชอบกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนที่ต้องการมีรายได้จากการจัดกิจกรรมทางการเมืองจะเข้าร่วมจัดกิจกรรมทางการเมือง สนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง การแสดงออกซึ่งอำนาจของประชาชนสามารถจะเลือกรัฐบาลที่มีนโยบายตรงตามความต้องการตนเองหรือรัฐบาลที่มีผลงานการพัฒนาประเทศ

การเข้าร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยที่หน่วยงานรัฐจัดขึ้น สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้ง รับรู้ เรียนรู้กิจกรรมทางการเมืองตามนโยบายรัฐบาล สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ในรูปแบบกิจกรรมการเลือกตั้ง การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีส่วนร่วมทางการเมือง ต่อต้านและรังเกียจการทุจริต ซื่อสัตย์ขายเสียง

หน่วยงานรัฐและผู้นำชุมชน กลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชน ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคการเมือง ส่งเสริมระบบประชาธิปไตยให้สมาชิกชุมชนเรียนรู้ปัญหาบ้านเมืองแตกแยก แบ่งเป็นสองฝ่าย สมาชิกชุมชนได้เรียนรู้ว่า กิจกรรมทางการเมืองเป็นธรรมชาติของการอยู่ร่วมกัน การคานอำนาจกันและกัน การตรวจสอบทุจริตจากกิจกรรมทางการเมือง และการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนขยายผลสู่สถานศึกษา ความต้องการปลูกฝังจริยธรรมของระบอบประชาธิปไตยอันบริสุทธ์แก่สมาชิกชุมชนรุ่นต่อไป การเรียนรู้ยอมรับหลักการเสียงข้างมาก เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนบึงพญาปราบ สพป.นครราชสีมา เขต ๑ ซึ่งเป็นโรงเรียนชุมชน มีกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย โดยการจัดเลือกตั้งประธานนักเรียนขึ้น โดยมีการจำลองสถานการณ์ให้เหมือนการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยจริง ๆ ทุกอย่าง เพื่อให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการเลือกตั้ง ย้อนกลับสู่ผู้ปกครอง เป็นต้น

การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ สมาชิกชุมชนจะนำเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน ความต้องการความมั่นคงในชีวิต ความขัดแย้งหลังการเลือกตั้ง เมื่อเลือกตั้งแล้วนโยบายที่นำเสนอต่อประชาชนจะถึงนำไปปฏิบัติได้จริงหลังเลือกตั้ง เนื่องจากสมาชิกชุมชนไม่นิยมเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพราะได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชน การลงพื้นที่พัฒนาชุมชนของพรรคการเมืองหลังการเลือกตั้งไม่เกิดขึ้นจริง แสดงผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนได้ใช้อำนาจตรวจสอบและควบคุมการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่สมาชิกชุมชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเอง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรค การเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ โดยการติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์จากแกนนำทางการเมืองในชุมชน รับและแจ้งร้องทุกข์ บอกรายปัญหาต่างๆ แจ้งเตือนข่าวสารพรรคการเมือง นโยบายทางการเมือง กิจกรรมทางการเมืองแก่สมาชิกชุมชน เป็นกลไกพลังบวกสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ มากขึ้น และยังส่งผลต่อการระดมพลังมวลชนทางการเมืองได้รวดเร็ว

กลุ่มไลน์หน่วยงานรัฐส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนเป็นแจ้งข่าวสารของหน่วยงานกับสมาชิกชุมชน กลุ่มต่างๆในชุมชน ข้อมูลข่าวสารสำคัญที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบบประชาธิปไตย และข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่เป็นข่าวสารเชื่อมโยงทางการเมืองได้ คือ ข่าวสารโครงการพัฒนาชุมชนที่หน่วยงานรัฐปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาล การเรียนรู้ผลงาน ความก้าวหน้าของการทำงานโครงการสำคัญต่างๆ ของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย ชี้แจงประเด็นสำคัญให้ทันสถานการณ์ องค์กรความรู้ต่างๆ ที่สำคัญเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจแนวนโยบายรัฐบาล ผลการดำเนินงานของพรรคการเมือง และการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกชุมชนนำไปถ่ายทอด สร้างความรู้ให้แก่สมาชิกชุมชนได้อย่างถูกต้องส่วนมากเป็นแกนนำทางฝ่ายปกครอง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชน ข้าราชการท้องถิ่น นายก/ปลัด อบจ. /เทศบาล /อบต. เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มในชุมชนเป็นกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน แจ้งข่าวสารแก่สมาชิกกลุ่ม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกชุมชน โดยติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้งการย้ายพรรคการเมืองของนักการเมืองจากแกนนำทางการเมืองในชุมชนและสื่อสารมวลชน ข่าวประจำวัน ทั้งยังรับข่าวสารจากกลุ่มไลน์มีสมาชิกแกนนำชุมชนบางคนเท่านั้นที่รับรู้ข่าวสารจากพรรคการเมืองโดยตรง นำมาส่งเป็นข่าวสารทางการเมืองแก่สมาชิกชุมชน ทั้งนี้ สมาชิกชุมชนรับรู้ว่ามีนักการเมืองส่วนใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมา ไม่มีความผูกพันหรือจงรักภักดีต่อพรรคการเมือง พร้อมทั้งจะย้ายพรรคการเมืองตลอดเวลาตามสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป แต่มีนักการเมืองบางพรรคการเมืองที่สมาชิกชุมชนสนับสนุนไม่ย้ายพรรคการเมือง อาจมีการเปลี่ยนชื่อพรรคการเมือง หากแต่แกนนำพรรคการเมืองยังคงเป็นกลุ่มแกนนำเดิม

การตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง เลือกเข้าร่วมกิจกรรมกับนักการเมือง สนับสนุนพรรคการเมืองให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากเพื่อให้เป็นผู้แทนทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรส่วนหนึ่งมาจากการติดตามข่าวสารทางการเมือง “พรรคพลังดูดสูง” การทุ่มทุนซื้อตัวนักการเมืองที่เชื่อว่าชนะเลือกตั้งจากพรรคอื่นเข้ามาสังกัดพรรคการเมืองตนเอง และการวิเคราะห้ข่าวประเด็น

โอกาสในการเป็นพรรครัฐบาล การแข่งขันเพื่อเป็นผู้ชนะเลือกตั้ง การใช้จ่ายเงินในการหาคะแนนเสียง การใช้อำนาจรัฐและการต่อรองทางกฎหมายเพื่อกดดันนักการเมือง ให้เข้าสังกัดพรรคการเมืองตนเอง เหล่านี้ เป็นเหตุผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมือง นักการเมือง กลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชน เนื่องจาก ความคิดและเหตุผลของสมาชิกชุมชนแตกต่างกัน ส่งผลให้สมาชิกชุมชนเลือกเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน บางกลุ่มเน้นความยุติธรรมทางการเมือง บางกลุ่มเน้นเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมือง นักการเมืองผลประโยชน์ต่างตอบแทน

การเลือกเข้าร่วมกิจกรรมกับนักการเมือง สนับสนุนพรรคการเมืองของสมาชิกชุมชนบางกลุ่มต้องการรายได้จากพรรคการเมืองที่มอบให้ช่วงเลือกตั้ง โดยเฉพาะกิจกรรมก่อนจัดให้มีการเลือกตั้งมีเงินทุนจากนักการเมืองเข้าสู่ชุมชนไปยังกลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชน ยังไม่เกี่ยวกับการซื้อสิทธิ ขายเสียง แต่เป็นการเตรียมการแข่งขันหาเสียงในชุมชนนำไปสู่กิจกรรมทางการเมือง การหาสมาชิกกลุ่มในชุมชน การจัดเลี้ยงคุยกุศลธรรมทางการเมือง และหากสมาชิกชุมชนมีจำนวนมากอาจจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ร่วมกับนักการเมืองในท้องถิ่น ส่วนแกนนำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถสนับสนุนกิจกรรมโฆษณาหาเสียงในรูปแบบต่างๆ เพื่อเผยแพร่นโยบายพรรค สื่อภาพลักษณ์ รวมทั้งสโลแกนพรรคการเมืองและตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง การเตรียมสถานที่ปราศรัยใหญ่ น้อย การเข้าร่วมกิจกรรมผู้สมัครรับเลือกตั้งออกพบปะประชาชน การขึ้นป้ายโฆษณา การใช้สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อแนวใหม่ที่ได้จากการทำของกลุ่มการเมืองในชุมชนทำขึ้นและส่งต่อไปยังคนใกล้ชิด ช่วยให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่วัยหนุ่มสาวและวัยทำงาน กิจกรรมต่างๆ เกิดเป็นได้รายให้กับสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่พรรคการเมือง นักการเมืองจัดขึ้นก่อนมีการเลือกตั้งทั้งการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ส่วนมากเป็นกิจกรรมเลือกตั้งระดับชาติ

การจัดกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมือง พรรคการเมืองเมื่อต้องการสร้างการมีส่วนร่วมกับสมาชิกชุมชน ลำดับแรกต้องนำผลประโยชน์ที่สมาชิกชุมชนจะได้รับมานำเสนอต่อแกนนำทางการเมืองในชุมชนแบบไม่เป็นทางการ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ รับรู้เฉพาะบุคคลแกนนำสำคัญ บางส่วนเท่านั้น สิ่งที่น่าเสนอเป็นผลประโยชน์หรือผลตอบแทน จะต้องเอื้อประโยชน์ต่อชุมชน และท้องถิ่น และนักการเมืองบางคนเลือกนักการเมืองในชุมชนที่มีฐานเสียง กลุ่มเครือข่ายจากชุมชนเดิมก่อนย้ายเข้ามาในชุมชนแห่งนี้ กลุ่มเครือข่ายเข้ามารับฟังร่วมกิจกรรมทางการเมืองช่วงเลือกตั้ง เพื่อให้แกนนำทางการเมืองในชุมชน ระดมสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่นักการเมืองจัดขึ้น และต้องการใช้อิทธิพลฐานเสียงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้นักการเมืองตามอิทธิพลของสิ่งของเงินทองที่ได้รับจากแกนนำทางการเมือง แต่สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่อาจรับเงิน สิ่งของจากแกนนำทางการเมือง เข้าร่วมกิจกรรมกับนักการเมือง พรรคการเมือง เมื่อลงคะแนนเลือกตั้ง เงินและสิ่งของ อาจไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้นักการเมือง พรรคการเมืองเหล่านั้น

การติดตามข่าวสารทางการเมือง การนำเสนอนโยบายพรรคการเมืองและภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่สังกัด พรรคการเมืองจะต้องมีนโยบายพรรคที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของสมาชิกชุมชนมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เห็นได้ชัดเจนเยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่นำเสนอแนวคิดทางการเมืองแบบใหม่ สามารถใช้เครื่องมือสื่อสาร สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มเยาวชนในชุมชนได้ แต่สมาชิกชุมชนบางกลุ่มมีความเห็นว่านโยบายที่ดีจะทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า ประชาชนไทยจะอยู่ดี กินดี เศรษฐกิจ

เจริญรุ่งเรือง ภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองแบบนี้เป็นแรงจูงใจให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่นักการเมือง พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งจัดขึ้น สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นและจะตัดสินใจเลือกลงคะแนนเสียงให้ช่วงเลือกตั้ง

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในอดีต สมาชิกชุมชนจะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองไม่กัพรรคการเมืองเท่านั้น แต่ปัจจุบันสมาชิกชุมชนจะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองที่มีจำนวนมากขึ้น อาจเป็นเพราะจังหวัดนครราชสีมาขาดพรรคการเมืองที่เป็นภาพลักษณ์พรรคการเมืองของชาวจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมือง นักการเมืองขึ้นอยู่กับแกนนำทางการเมืองในชุมชน การสื่อสารกับสมาชิกชุมชนโดยตรง และความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับชุมชน ความสัมพันธ์กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองนำเสนอต่อชุมชนมีอรรถยาศัยดีจริงใจต่อสังคม ชุมชน ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกชุมชน ลงพื้นที่ชุมชนบ่อยครั้งก่อนเลือกตั้ง หลังเลือกตั้ง ติดต่อสมาชิกชุมชนผ่านตัวแทนนักการเมืองในชุมชนต่อเนื่อง และสมาชิกชุมชนมีรู้สึกนักการเมืองเสมือนญาติพี่น้อง เคยได้รับความช่วยเหลือจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงพรรคการเมืองมีแกนนำชุมชนเป็นฐานเสียงสำคัญช่วยให้พรรคการเมืองสามารถนำสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทุกครั้ง

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมือง นักการเมือง ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกชุมชนที่สนใจกิจกรรมทางการเมือง ร่วมกลุ่มสนทนาติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นแกนนำทางการเมืองในชุมชน ต้องการจัดกิจกรรมทางการเมืองให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ต้องการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศ ให้เป็นที่ร่วมรับของสมาชิกชุมชน รู้จักกับนักการเมืองที่สามารถเป็นที่พึ่งของสมาชิกชุมชนได้ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองจะนำไปสู่การสนทนาทางการเมืองตามมุมมองตนเอง กลุ่มการเมืองคนรุ่นเก่าคนรุ่นใหม่ ประสบการณ์ในการทำงานทางการเมือง นำไปสู่การสร้างอำนาจบารมีให้ตนเองในชุมชน ผู้ช่วยเหลือในการลงสมัครรับเลือกตั้ง และเกิดผลตอบแทนจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การแสวงหาผลประโยชน์และรักษาผลประโยชน์ของตนหรือพวกพ้องตามวิถีการเมือง การเข้าสู่อำนาจทางการเมือง

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ เนื่องจากสมาชิกชุมชนติดตามรับฟังความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองจากสื่อสารมวลชน สนทนาทางการเมืองกับผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น การชักชวนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับผู้แทนราษฎรที่สมาชิกชุมชนต้องการสนับสนุนเลือกช่วงเลือกตั้ง”^{๘๒}

“กลุ่มไลน์มีแกนนำทางการเมืองในชุมชน เชิญชวนเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมือง ไปร่วมรับฟังนโยบายพรรคการเมือง เนื่องจากชื่นชอบ รับฟังติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ และแกนนำทางการเมืองในชุมชนนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยเฉพาะช่วงเลือกตั้ง”^{๘๓}

^{๘๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๘๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“แกนนำทางการเมืองแจ้งข่าวสารกิจกรรมทางการเมืองเมือง ข้อมูลพรรคการเมือง การไปร่วมรับฟังนโยบายพรรคการเมือง โดยเฉพาะช่วงเลือกตั้ง และยังทำหน้าที่ร้องทุกข์ บอกปัญหาต่างๆ แจ้งเตือนข่าวสารแก่สมาชิกชุมชน เป็นกลไกพลังบวกสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มาก”^{๘๔}

“แกนนำกลุ่มไลน์ส่วนมากเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชน ข้าราชการท้องถิ่น นายก/ปลัด อบจ. /เทศบาล /อบต. ทำหน้าที่ชี้แจงประเด็นสำคัญ สถานการณ์ องค์ความรู้ต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้แก่สมาชิกชุมชน แจ้งข่าวสารการดำเนินงานโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน ควบคู่กับรับข้อมูลข่าวสารจากสมาชิกชุมชน ปัญหาทุจริต การแสดงตัวเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของสมาชิกกลุ่มทางการเมืองในชุมชน พร้อมแนะนำสมาชิกถึงกิจกรรมใดควรเข้าร่วม กิจกรรมใดควรระวัง อาจเสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง”^{๘๕}

“การติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้งการย้ายพรรคการเมืองของนักการเมือง สมาชิกชุมชนรับรู้ ว่า นักการเมืองส่วนใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมา ไม่มีความผูกพันหรือจงรักภักดีต่อพรรคการเมือง พร้อมทั้งจะย้ายพรรคการเมืองตลอดเวลาตามสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป แต่เราจะสนับสนุนเลือกนักการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองชัดเจน อยู่กับพรรคการเมืองของชาวโคราชทำงานให้ชาวโคราช”^{๘๖}

“ข่าวสารทางการเมืองช่วงเลือกตั้ง การย้ายพรรคการเมืองของนักการเมือง สมาชิกชุมชนรับรู้ ว่า การเมืองไทยปัจจุบันอยู่ในยุคที่ใช้เงินอย่างหนักในการซื้อตัวส.ส. พรรคการเมืองที่สะสมเงินทุนช่วงเป็นรัฐบาลเสนอเงินให้นักการเมืองย้ายพรรค สมาชิกชุมชนจำนวนมากไม่สนับสนุนนักการเมืองชายตัว ไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับกลุ่มนักการเมืองแบบนี้”^{๘๗}

“ช่วงเลือกตั้งเป็นช่วงเวลาที่นักการเมืองเห็นคุณค่าประชาชน สมาชิกชุมชนส่วนหนึ่งเข้าร่วมกิจกรรมกับนักการเมือง พรรคการเมืองที่ให้ผลประโยชน์ โดยเฉพาะเงินเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว อุดมการณ์ทางการเมืองไม่มีจริง นโยบายไม่มีจริง หลังเลือกตั้งทุกอย่างก็จบ แล้วผู้แทนราษฎรก็บอกกับประชาชนว่าเสี่ยงไม่พอจะขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจริงตามที่หาเสียงไว้ ดังนั้น ช่วงนี้เราต้องเก็บเกี่ยวรายได้ให้มากกว่าก่อนเลือกเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง”^{๘๘}

“สมาชิกชุมชนที่มีความรู้ความสามารถจะทำหน้าที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมหาเสียงของนักการเมือง จัดสื่อโฆษณาพรรคการเมือง นักการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งทำให้ที่มีรายได้ที่เกิดจากการจ้างงานก่อนเลือกเลือกตั้ง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองต้องดูเรื่องเงิน เราช่วยเขาช่วงเลือกตั้ง หลังเลือกตั้งเขาอาจไม่รู้จักรเรา”^{๘๙}

^{๘๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๘๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๘๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“สมาชิกชุมชนอาจรับเงิน สิ่งของจากแกนนำทางการเมือง เข้าร่วมกิจกรรมกับนักการเมือง พรรคการเมือง แต่เมื่อลงคะแนนเลือกตั้ง เงินและสิ่งของที่รับมาจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้ เพราะต้องดูนักการเมือง พรรคการเมือง มีผลงานที่ผู้สมัครเคยสร้างให้กับชุมชนเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร่วมทำกิจกับกับนักการเมือง”^{๙๐}

“การจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ต้องดูนโยบายพรรคการเมืองและภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่นักการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัด อยู่ และพรรคการเมืองนั้นต้องมีผลงานเป็นที่ยอมรับของประชาชน จึงจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือเข้าไปรับฟังการหาเสียงของเธอ”^{๙๑}

“สมาชิกชุมชนเข้ารับฟังการหาเสียง บางคนเข้าไปเพราะได้คำตอบแทน บางคนเข้าไปเพราะมีความเห็นว่า นโยบายที่พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งนำเสนอ นั้น มีผลดีจะทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า ประชาชนจะอยู่ดี กินดี เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง สอดคล้องกับผลงานภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองเคยสร้างผลงานไว้แล้ว เป็นแรงจูงใจให้สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นและตัดสินใจเลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้น จึงเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่พรรคการเมืองจัดขึ้น”^{๙๒}

“สมาชิกชุมชนบางท่านต้องการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นตนเองขึ้นชอบชนะเลือกตั้ง และต้องการเป็นส่วนหนึ่งพลังมวลชน เมื่อพรรคการเมืองนั้นจัดกิจกรรมทางการเมือง จะเชิญชวนสมาชิกชุมชนไปร่วมกิจกรรม ส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มเขา คุยการเมืองถูกคอกันดี”^{๙๓}

บ่งบอกได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ นั้น มีลักษณะการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ เกิดขึ้นหลังติดตามข่าวสารจากกลุ่มไลน์แกนนำทางการเมืองในชุมชน มีทั้งข่าวสารกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมพรรคการเมือง กิจกรรมนักการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับข่าวสารทางการเมือง นอกจากนี้ ยังติดตามข่าวสารจากสื่อสารมวลชนหลัก หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับพรรคการเมือง ติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ ติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การย้ายพรรคการเมืองของนักการเมือง ร่วมจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และร่วมจัดกิจกรรมหาเสียงเลือกตั้งกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ และช่วงเลือกตั้ง ตัดสินใจเลือกนักการเมืองของตน มอบอำนาจทางการเมืองให้ทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตนเอง

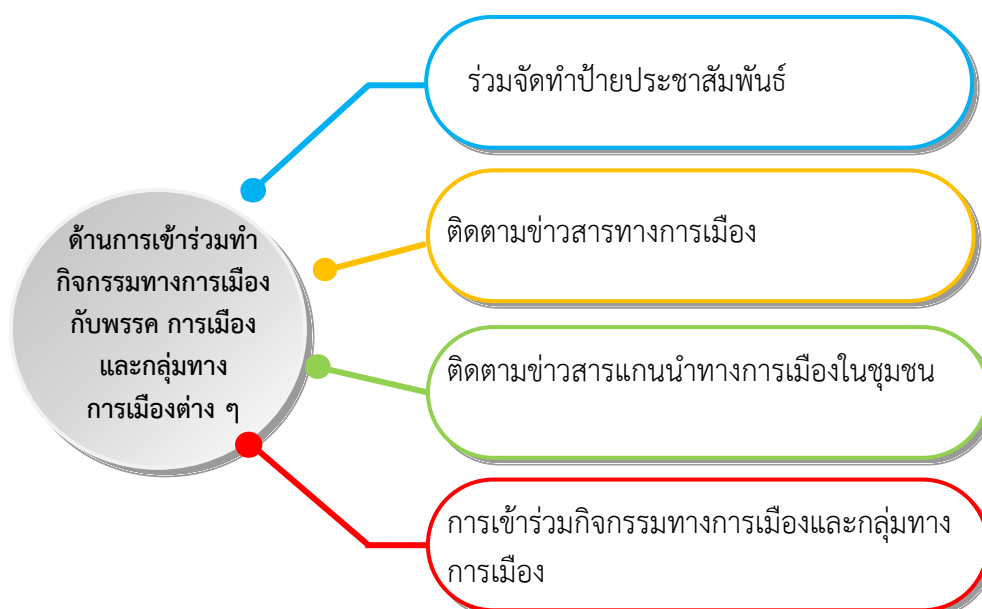
^{๙๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

จากการสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรค การเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ สรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๗ สัณเคราะห์ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรค การเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ
ที่มา : สัณเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๒.๕ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดต่อกับนักการเมือง

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดต่อกับนักการเมือง บ้านเกาะราชภานุรักษ์คคือพบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดต่อกับนักการเมือง คือ แกนนำทางการเมืองชุมชนทำหน้าที่ ประสานงานและติดต่อกับนักการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น

การติดต่อกับนักการเมือง เนื่องสมาชิกชุมชนที่สนใจการเมือง ร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองและติดต่อกับนักการเมืองเป็นสมาชิกชุมชนส่วนน้อย เป็นกลุ่มแกนนำชุมชนสนใจลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นจึงติดต่อกับนักการเมืองระดับท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติโดยตรง ส่วนสมาชิกชุมชนจำนวนมากไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นบางครั้งจึงไม่มีการติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง ยกเว้นนักการเมืองระดับท้องถิ่นมีการติดต่อกันบ้าง แต่การติดต่อเป็นความสัมพันธ์ในฐานะสมาชิกชุมชน ไม่นับติดต่อเพื่อทำกิจกรรมทางการเมือง

รูปแบบการติดต่อกับนักการเมืองของสมาชิกชุมชนที่สนใจทางการเมือง นักการเมืองจะนำเสนอข้อมูลทางการเมือง อุมการณ์ทางการเมือง ผลงานทางการเมืองที่พรรคการเมือง นักการเมือง ได้ทำแล้วและจะทำต่อหากได้รับเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรนำเสนอต่อสมาชิกชุมชนที่สนใจการเมือง ส่วนใหญ่เป็นแกนนำชุมชน เป็นกลุ่มเฉพาะเน้นกิจกรรมทางการเมือง กลุ่มจิตอาสา พัฒนาชุมชน สมาชิกชุมชนบางคนอาจติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง สมาชิกชุมชนบางคนอาจติดต่อกับนักการเมืองผ่านตัวแทนนักการเมืองในชุมชน และพรรคการเมือง นักการเมืองจะนำเสนอนโยบาย พรรคการเมือง โครงการกิจกรรมทางการเมือง การรับฟังปัญหาประชาชนนำไปจัดทำนโยบายพรรคการเมืองที่ตรงกับความต้องการประชาชน สมาชิกชุมชนให้ได้มากที่สุด ส่วนนักการเมืองระดับท้องถิ่น จะติดต่อกับสมาชิกชุมชน รับข้อมูลหรือปัญหาความต้องการของชุมชนไปจัดทำโครงการ กิจกรรม พัฒนาชุมชน แสดงผลการติดต่อระหว่างชุมชนกับนักการเมือง

รูปแบบการติดต่อกับนักการเมืองของสมาชิกชุมชนที่ไม่สนใจทางการเมือง เนื่องจากสมาชิกชุมชนรับรู้ว่า ปัญหาชุมชน การพัฒนาด้านต่างๆ ต้องเกิดจากกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนบางคนอาจติดต่อกับนักการเมืองโดยตรงและถูกเรียกเป็นตัวแทนนักการเมือง เป็นฐานเสียงพรรคการเมือง นักการเมือง แต่การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนกับนักการเมืองนั้น มีลักษณะกิจกรรมทางการเมืองมีน้อยมาก ส่วนมากเป็นกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนเชื่อมโยงทางการเมือง สมาชิกชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรม เพราะไม่ต้องการสร้างความขัดแย้งในชุมชน

นักการเมืองกับแกนนำชุมชนจะติดต่อกับแกนนำชุมชนที่สามารถระดมสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้ ส่วนมากเป็นผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองในท้องถิ่น แกนนำชุมชน อาสาสมัครชุมชน และนักการเมืองจะให้การสนับสนุน เอื้อประโยชน์ต่างตอบแทน ร่วมจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนหวังผลคะแนนนิยมทางการเมือง

นักการเมืองจะได้รับการติดต่อจากตัวแทนนักการเมือง แกนนำชุมชนเชิญเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น การร่วมงานบุญที่วัด ร่วมงานประเพณีต่างๆ เป็นประธานในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ได้แก่ งานแต่งงาน งานบวช งานศพ และมอบพวงหรีดดอกไม้สดได้ มอบเงินให้ชุมชนที่ไม่ขัดกับข้อกฎหมาย บางครั้งการมอบเงินของนักการเมืองผู้แทนนักการเมืองในชุมชนดำเนินการแทน หรือฝ่ายเจ้าภาพได้จัดเตรียมสิ่งของตามพิธีการไว้ให้มอบในงานด้วย พิธีกรจะทำหน้าที่แนะนำนักการเมืองให้สมาชิกชุมชนรู้จัก ประกาศชื่อ หมายเลขสมัคร ของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในลักษณะที่ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง ผ่านการร่วมกับกิจกรรมกับชุมชนหวังได้รับคะแนนเสียงเกิดขึ้นช่วงเลือกตั้ง สร้างความสนิทสนมกับสมาชิกชุมชน

รูปแบบการติดต่อกับนักการเมืองของเยาวชนในชุมชน เป็นการติดต่อตามกระแสทางการเมืองของกลุ่มนักการเมืองรุ่นใหม่กับสมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ต้องการพลังมวลชนจากกลุ่มเยาวชนและกลุ่มเยาวชนเองก็ต้องการแสดงออกทางการเมืองตามกระแสความนิยมการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ความต้องการนำเสนอมุมมองความคิดเห็นที่เยาวชนต้องการแสดงออกให้สังคมรับรู้ ผ่านเวทีทางการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่กลุ่มแกนนำทางการเมืองคนรุ่นใหม่ในจังหวัดนครราชสีมาจัดขึ้น ผ่านกลุ่มไลน์และช่องทางสื่อสารอื่นๆ ใช้ติดต่อและทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน

กลุ่มไลน์ที่สนใจกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน มีทั้งกลุ่มเยาวชนที่สนใจการเมืองตามแบบความคิดทางการเมือง การต่อรองทางการเมืองเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงไปยังกิจกรรมภายนอกชุมชน ส่วนมากต้องให้โรงเรียนเปลี่ยนแปลงระเบียบ วิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดตนเอง ตามกระแสการเมืองคนรุ่นใหม่ภายใต้การสนับสนุนกิจกรรมของนักการเมือง ส่วนกลุ่มไลน์ที่สนใจการเมือง แต่เป็นกลุ่มที่มีแนวคิดทางการเมืองแบบคนรุ่นเก่า จัดกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ ตามนโยบายพรรคการเมืองต้นสังกัด

ชุมชนมีการติดต่อกับนักการเมืองเพื่อนำโครงการ งบประมาณจากรัฐบาลเข้ามาสนับสนุนพัฒนาชุมชน บางโครงการสนับสนุนผ่านนักการเมืองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ แต่บางโครงการนักการเมืองเป็นผู้ประสานให้หน่วยงานรัฐนำโครงการ งบประมาณเข้ามาพัฒนาชุมชน ยกย่องระดับคุณภาพชีวิตสมาชิกชุมชน หรือประสานสถาบันศึกษามอบทุนพัฒนากลุ่มสมาชิกชุมชน แสดงผลงานนักการเมืองที่ทำงานเพื่อชุมชน มีส่วนสนับสนุนชุมชนให้เกิดการแก้ปัญหาความเดือดร้อน หลังได้รับเรื่องร้องเรียนจากสมาชิกชุมชน

สมาชิกชุมชนร่วมกลุ่มทางการเมืองแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ เป็นแกนนำพรรคการเมืองที่แตกต่าง การจัดกิจกรรมทางการเมืองตามแนวทางที่นักการเมืองต้นสังกัดกำหนดแนวทาง แผนงานไว้ล่วงหน้า พร้อมสนับสนุนเงินให้สมาชิกชุมชนได้จัดกิจกรรมทางการเมือง สนับสนุนกลุ่มแกนนำชุมชนจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาสมาชิกชุมชนเพื่อหวังผลทางการเมือง ส่วนที่ตั้งสำนักงานของกลุ่มการเมืองในชุมชน เป็นบ้านของแกนนำทางการเมืองในชุมชน แต่ไม่มีการติดป้ายระบุเป็นศูนย์ทำการพรรคการเมืองชัดเจน รับรู้เฉพาะสมาชิกกลุ่มที่สนใจเข้าร่วมกับพรรคการเมือง นักการเมืองเท่านั้น

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“แกนนำทางการเมืองชุมชนส่วนใหญ่ ชอบทำกิจกรรมในชุมชน ชอบกิจกรรมทางการเมืองและติดต่อกับนักการเมืองทุกระดับ มีประสบการณ์ทางการเมือง ทำให้มีความสัมพันธ์กับนักการเมือง พรรคการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง จึงทำหน้าที่นำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาแจ้งแก่สมาชิกชุมชน รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไปแจ้งต่อนักการเมือง ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์และการติดต่อระหว่างนักการเมืองกับสมาชิกชุมชนเกิดขึ้นต่อเนื่อง แม้ว่านักการเมือง พรรคการเมืองจะไม่เข้ามาในชุมชนก็ตาม”^{๙๔}

“พรรคการเมืองเลือกแกนนำชุมชนประสานงานและติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง ส่วนการติดตามข่าวสารทางการเมืองขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล และข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมืองนั้นก็เช่นกันขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล ส่งผลให้สมาชิกชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นตามความสนใจของแต่ละบุคคล เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทุกครั้งเป็นเพราะสนใจ ชื่นชอบ ส่วนสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นบางครั้งเพราะสนใจการเมืองเล็กน้อย”^{๙๕}

“ศูนย์ประสานงานพรรคการเมือง นักการเมืองในชุมชนเป็นบ้านแกนนำทางการเมืองชุมชน ทำหน้าที่ประสานงานและติดต่อกับนักการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่

^{๙๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

เกี่ยวข้องทางการเมือง แต่ไม่เป็นทางการเมือง สมาชิกชุมชนจะรับรู้เมื่อแกนนำชุมชนประสานงานเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองที่นักการเมืองแจ้งมา ร่วมกับผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น”^{๙๖}

“พรรคการเมืองจะมีแกนนำทางการเมืองในชุมชนทำหน้าที่ ประสานงานและติดต่อกับนักการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมือง การนำสมาชิกกลุ่มที่สนใจทางการเมืองไปเข้าร่วมกิจกรรมที่พรรคการเมืองจัดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นช่วงเลือกตั้ง หรือต้องการระดมมวลชนเคลื่อนไหวทางการเมือง”^{๙๗}

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง กลุ่มไลน์พรรคการเมืองจะแจ้งข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร การดำเนินกิจกรรมทั่วไปของพรรคการเมืองแก่สมาชิกกลุ่ม แต่ข่าวสารที่จะให้ประโยชน์ ให้โทษแก่สมาชิกชุมชนมีน้อย สมาชิกชุมชนจึงไม่ค่อยสนใจติดต่อกับพรรคการเมืองนักการเมืองระดับชาติ”^{๙๘}

“การติดต่อกับนักการเมืองก็ต่อเมื่อต้องการให้แก้ปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกชุมชน โดยเฉพาะติดต่อกับผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น มีกลุ่มไลน์ที่สมาชิกชุมชนเข้าร่วม แจ้งปัญหาความต้องการในชุมชน แจ้งข่าวสารที่ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นต้องการให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม”^{๙๙}

“สมาชิกชุมชนต้องการให้นักการเมืองท้องถิ่นจัดทำโครงการแก้ปัญหาพัฒนาชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมที่นักการเมืองท้องถิ่นจัดขึ้นจะให้ประโยชน์ ให้โทษแก่สมาชิกชุมชน สมาชิกชุมชนจึงสนใจติดต่อกับนักการเมืองท้องถิ่นหรือแกนนำชุมชนที่เป็นตัวแทนนักการเมืองท้องถิ่น”^{๑๐๐}

“ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นต้องการสร้างฐานเสียงสนับสนุนช่วงเลือกตั้ง จัดตั้งกลุ่มไลน์ มีการส่งข่าวสารทางการเมือง กิจกรรมในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมาชิกชุมชนจึงสนใจติดต่อกับนักการเมืองท้องถิ่นหรือแกนนำชุมชนที่เป็นตัวแทนนักการเมืองท้องถิ่น”^{๑๐๑}

“จัดตั้งกลุ่มไลน์ในชุมชน ส่งข่าวสารทางการเมือง กิจกรรมในชุมชน คอยเรื่องต่างๆไป เรื่องการเมืองชอบใครไม่ชอบใครจะไม่คุยในกลุ่ม แต่จะคุยกับนักการเมืองที่ชอบโดยตรง สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เผชิญหน้า สมาชิกชุมชนกิจกรรมทางการเมือง ต้องการสนับสนุนนักการเมืองคนใดจะเข้าร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่นหรือแกนนำทางการเมืองในชุมชน”^{๑๐๒}

“นักการเมืองระดับชาติจะติดต่อกับตัวแทนทางการเมืองที่เคยสนับสนุน เชื่อมต่อกับสมาชิกชุมชน ส่งข่าวสารทางการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ข่าวสารตัวแทนพรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกเพื่อให้สนับสนุนนักการเมืองร่วมกับสมาชิกชุมชน”^{๑๐๓}

^{๙๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๗}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“นักการเมืองระดับชาติจะติดต่อกับตัวแทนทางการเมืองของตนเองในชุมชนเพียงไม่กี่คนเท่านั้น และแกนนำชุมชนที่สนับสนุนนักการเมืองคนนั้นจะเป็นผู้ติดต่อให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง นักการเมืองจะไม่ติดต่อกับสมาชิกชุมชนโดยตรง”^{๑๐๔}

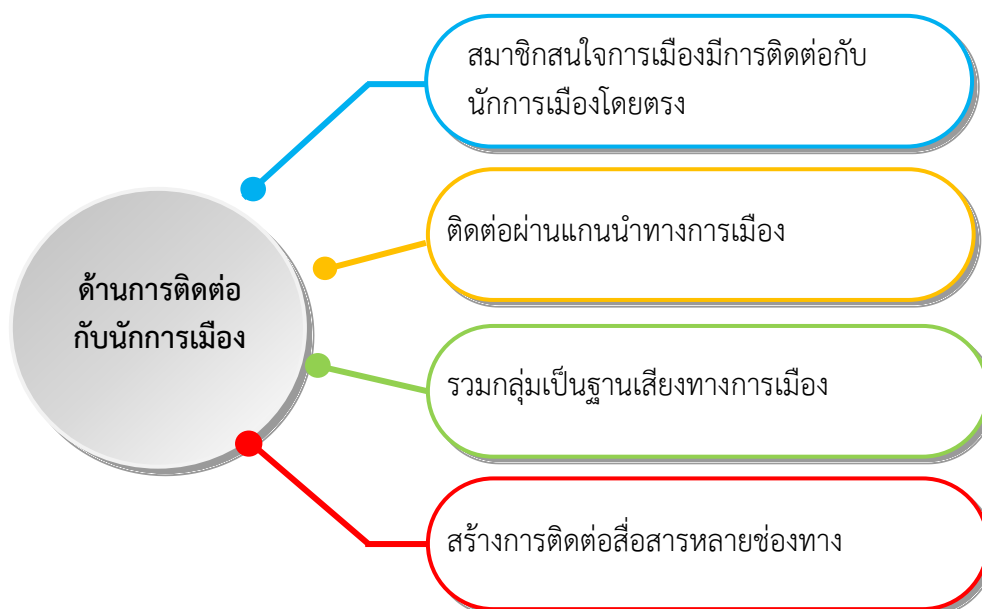
“นักการเมืองจะติดต่อกับพระสงฆ์เพื่อพัฒนาวัด พัฒนาชุมชน แจ้างนโยบายพรรคการเมือง ชุมชนได้ประโยชน์ แต่พระสงฆ์จะแจ้างติดต่อกับตัวแทนทางการเมือง สมาชิกชุมชน วางตัวเป็นกลางทางการเมือง ให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามความสนใจทางการเมือง”^{๑๐๕}

บ่งบอกได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดต่อกับนักการเมืองนั้น มีลักษณะแกนนำทางการเมืองชุมชนทำหน้าที่ประสานงานและติดต่อกับพรรคการเมือง นักการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรหรือผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกชุมชนที่สนใจการเมืองติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง ร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง นักการเมืองจะนำเสนอข้อมูลทางการเมือง อุมการณ์ทางการเมือง ผลงานทางการเมืองที่พรรคการเมือง นักการเมืองได้ทำแล้วและจะทำต่อหากได้รับเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร และนักการเมืองจะติดต่อกับแกนนำทางการเมืองในชุมชน สมาชิกชุมชนที่สนใจการเมืองส่วนใหญ่เป็นแกนนำชุมชน เป็นกลุ่มเฉพาะเน้นกิจกรรมทางการเมือง กลุ่มจิตอาสาพัฒนาชุมชน หนึ่ง สมาชิกชุมชนบางคนอาจติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง และถูกเรียกเป็นฐานเสียงพรรคการเมือง ฐานเสียงนักการเมือง ส่วนมากเป็นผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองในท้องถิ่น แกนนำชุมชน อาสาสมัครชุมชน และนักการเมืองจะให้การสนับสนุน เอื้อประโยชน์ต่างตอบแทน ร่วมจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนหวังผลคะแนนนิยมทางการเมือง ทั้งนี้ นักการเมืองจะได้รับการติดต่อจากตัวแทนนักการเมือง แกนนำชุมชนเชิญเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น การร่วมงานบุญที่วัด ร่วมงานประเพณีต่างๆ เป็นประธานในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ส่วนรูปแบบการติดต่อกับนักการเมืองของเยาวชนในชุมชน เป็นการติดต่อตามกระแสทางการเมืองของกลุ่มนักการเมืองรุ่นใหม่กับสมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ต้องการพลังมวลชนจากกลุ่มเยาวชนและกลุ่มเยาวชนเองก็ต้องการแสดงออกทางการเมืองตามกระแสความนิยม โดยการติดต่อกับนักการเมือง ตัวแทนนักการเมือง แกนนำชุมชนทางการเมืองผ่านกลุ่มไลน์ที่สนใจกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน มีทั้งกลุ่มเยาวชนที่สนใจการเมืองตามแบบความคิดทางการเมือง การต่อรองทางการเมืองเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงไปยังกิจกรรมภายนอกชุมชน

^{๑๐๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

จากการสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดต่อกับนักการเมือง สรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๘ สังเคราะห์ด้านการติดต่อกับนักการเมือง
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๒.๖ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการชุมนุมทางการเมือง

จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการชุมนุมทางการเมืองบ้านเกาะราชบุรีสามัคคีพบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง คือ การติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ การติดตามข่าวสารสื่อมวลชนหลัก การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์นำไปสู่การชุมนุมทางการเมือง การรับฟังความคิดเห็นทางการเมือง ความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ความรู้สึกของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นต่อการตัดสินใจสนับสนุนพรรคการเมือง ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมาชิกชุมชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคีได้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองช่วงปี ๒๕๕๘ ผ่านกลุ่มไลน์ที่สนใจกิจกรรมทางการเมืองและวิถีชีวิตทางการเมือง การทำการรัฐประหาร ความแตกแยกของคนในสังคม เกิดการชุมนุมการเคลื่อนไหวประท้วงเรียกร้องต่าง ๆ ในทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม เสถียรภาพทางการเมือง รวมไปถึงความเชื่อมั่นจากต่างประเทศต่อประเทศไทย สมาชิกชุมชนส่วนหนึ่งจึงเลือกร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามแนวคิดของตนเอง สมาชิกชุมชนบางคนแสดงออกอย่างเปิดเผย บางคนไม่แสดงออกจะรู้กันเฉพาะในกลุ่มไลน์ที่สนใจทางการเมือง ความตื่นตัวทางการเมืองของสมาชิกชุมชน

และสนใจข่าวสารสื่อสารมวลชนหลัก ข่าวสารสื่อออนไลน์ กิจกรรมทางการเมืองได้รวมกลุ่มสมาชิกในชุมชนที่สนใจทางการเมืองแบบเดียวกันดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อแสดงแนวทางการความคิด และอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่ม ซึ่งได้ใช้การประชุมและการเคลื่อนไหวของมวลชนในที่สาธารณะเพื่อหวังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตามเป้าหมายที่กลุ่มตนได้ตั้งไว้

การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลักได้กระตุ้นให้สมาชิกชุมชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคีรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเลือกเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามแนวคิดของตนเองหรือตามแนวคิดของกลุ่มแกนนำทางการเมืองในชุมชน ความตื่นตัวทางการเมืองตามการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การนำเสนอข้อเท็จจริงต่อสมาชิกชุมชนมีผลมากต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง การแบ่งกลุ่มทางการเมืองในชุมชน รวมถึงกลุ่มสมาชิกชุมชนที่ไม่สนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง ความรู้สึกเบื่อหน่ายความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งมีจำนวนมากในชุมชน

การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ของสมาชิกชุมชน ช่วยให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น เนื่องจากสามารถเลือกติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างอิสระเสรี โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนหรือวัยรุ่นซึ่งมีการเข้าถึงได้ง่ายกว่าวัยอื่นๆ แต่ด้วยความต้องการความรวดเร็วของผู้รับสื่อ กระแสสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ จะอาศัยสื่อออนไลน์ สร้างความเชื่อหรือการตัดสินใจทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ผ่านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การใช้ชีวิตในสังคมประชาธิปไตยและร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามข่าวสารทางการเมืองที่น่าเสนอมา

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหลังรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชนที่สนใจทางการเมือง การนำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาสนทนาทางการเมืองทั้งแบบเป็นทางการกับแบบไม่เป็นทางการ การสนทนาแบบเป็นทางการส่วนมากเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้านจัดขึ้น โดยนำเสนอข่าวสารทางการเมือง การจัดกิจกรรมทางการเมืองที่รัฐต้องการให้สมาชิกชุมชนปฏิบัติตาม การนำสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่หน่วยงานรัฐจัดขึ้นเพื่อแสดงพลังทางการเมืองสนับสนุนรัฐบาล ส่วนการสนทนาแบบไม่เป็นทางการส่วนมากเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สมาชิกชุมชนที่สนใจทางการเมือง มีความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างจากรัฐบาล ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อออนไลน์ ข่าวสารจากกลุ่มไลน์ทางการเมืองที่มีแนวคิดทางการเมืองเฉพาะกลุ่ม ระดมมวลชนในชุมชนเข้าสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง

สมาชิกชุมชนร่วมรับฟังความคิดเห็นทางการเมือง ความคิดเห็นข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในการชุมนุมทางการเมืองนั้น เกิดขึ้นหลังจากรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของแต่ละคน แต่ละกลุ่มขึ้นอยู่กับประเด็นหรือเงื่อนไขทางการเมือง เป้าหมายที่ใช้แนะนำเสนอต่อสมาชิกชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ข้อมูลที่นำเสนอหรือเชิญชวนเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกชุมชนพร้อมเข้าร่วมการประชุมทางการเมือง ส่วนมากเป็นความต้องการเรียกร้องให้มีการยุบสภา เรียกร้องให้คณะรัฐมนตรีลาออก แม้กระทั่งเรียกร้องให้ถอนร่างกฎหมาย รวมถึงสมาชิกชุมชนรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ต่างๆ มีการหมิ่นสถาบัน การแสดงพลังมวลชนเพื่อประชาธิปไตย ส่งผลให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองตามความสนใจทางการเมืองหลังรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

การรับฟังความรู้สึกของสมาชิกชุมชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการนำเสนอ มุมมองทางการเมืองที่สมาชิกชุมชนต้องการให้พรรคการเมือง นักการเมือง ได้รับรู้ความต้องการ ปัญหาประชาชนเพื่อให้พรรคการเมือง นักการเมือง นำข้อมูล ความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนไป วางแผนกำหนดนโยบายสาธารณะให้เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตของสมาชิกชุมชน สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โครงการต่าง ๆ ที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น ด้วยเหตุนี้ สมาชิกชุมชนจะสนทนากิจการเมืองแบบไม่เป็นทางการ จัดกิจกรรมชุมชนทางการเมืองย่อย ๆ ในชุมชน เพื่อร่วมกิจกรรมชุมชนทางการเมืองกับภายนอกชุมชน พร้อมจะเข้าร่วมรับฟังปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

การติดตามข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นเพื่อการตัดสินใจสนับสนุนพรรคการเมือง นักการเมือง แกนนำทางการเมืองในชุมชนก่อให้เกิดแรงจูงใจให้สมาชิกชุมชนบางคนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างเปิดเผย แต่สมาชิกชุมชนบางคนเลือกสนับสนุนพรรคการเมือง นักการเมือง แกนนำทางการเมืองในชุมชนเมื่อจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมืองแบบไม่เปิดเผยหรือเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองเป็นบางครั้ง เพื่อลดความขัดแย้งทางการเมืองในชุมชน และสมาชิกชุมชนส่วนใหญ่เลือกสนับสนุนพรรคการเมือง นักการเมือง แกนนำทางการเมืองในชุมชนช่วงเลือกตั้ง นำผลงานการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นมาตัดสินใจทางการเมือง

การดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดจากกลุ่มมวลชนสนับสนุนรัฐบาลและกลุ่มมวลชนที่เรียกร้องให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มต่างๆ จัดให้มีการระดมพลังมวลชนสนับสนุนกิจกรรมชุมชนทางการเมือง และกลุ่มที่สมาชิกชุมชนนิยมเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง ตามกระแสการเมืองรุ่นใหม่ ต้องการฟื้นฟูประชาธิปไตย เรียกร้องให้บรรดานักการเมือง เข้ามาร่วมการชุมนุมกับประชาชนชาวจังหวัดนครราชสีมา เพื่อกดดันให้เกิดการเลือกตั้งภายในปี ๒๕๖๑ แม้ว่า รัฐบาลจะกำหนดแผนการเลือกตั้งไว้แล้ว แต่สมาชิกชุมชนและกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง ยังคงเรียกร้องพร้อมกดดันให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ยุติการสืบทอดอำนาจ พร้อมจัดการเลือกตั้งในระยะเวลาที่รวดเร็ว

การดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวแสดงพลังมวลชนเพื่อตรวจสอบ ผ่อนบ้านผ่านสหกรณ์ฯ หลายปีหนี้ไม่ลด สมาชิกชุมชนรวมกลุ่มประท้วงหน้าศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา เพื่อยื่นหนังสือถึง นายธงชัย ลืออดุลย์ ผวจ.นครราชสีมา หลังได้รับความเดือดร้อน ผ่อนค่าบ้าน เนื่องจากการบริหารไม่โปร่งใสของกรรมการสหกรณ์ พบข้อบกพร่องบางจุดที่สหกรณ์ไม่สามารถนำส่งเงินให้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. ในแต่ละปีได้ครบตามจำนวน กิจกรรมทางการเมืองอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนใช้เป็นพลังกดดันให้เกิดการตรวจสอบทุจริตขององค์กรในชุมชน

จากปรากฏการณ์สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนแต่ละคน แต่และกลุ่มที่ผ่านมาเป็น ความสนใจทางการเมืองหรือเป็นส่วนหนึ่งต้องการสร้างเงื่อนไขทางการเมือง เรียกร้องให้มีการยุบสภา ให้คณะรัฐมนตรีลาออก หรือรับรู้ข่าวสารทางการเมืองตามการเข้าแทรกแซงของสื่อสารมวลชน ไม่ว่า

จะเป็นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อต่างๆ ทำให้สมาชิกชุมชนเลือกเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมทางการเมืองตามความต้องการของแต่ละคน”^{๑๐๖}

“สมาชิกชุมชนมีความสนใจทางการเมือง รับรู้ข่าวสารทางการเมืองตามที่สื่อสารมวลชนนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ต่างๆ สมาชิกชุมชนจะติดตามและเชื่อข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น และเลือกเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมทางการเมืองตามความต้องการของแต่ละคน ซึ่งในชุมชน สมาชิกชุมชนมีความสนใจกิจกรรมทางการเมืองต่างกัน หลายสี หลายกลุ่ม บางคนไม่สนใจร่วมกลุ่มทางการเมือง เปื่อการเมือง”^{๑๐๗}

“สมาชิกชุมชนความสนใจเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับสมาชิกกลุ่มที่เรียกตัวเองว่ากลุ่มฟื้นฟูประชาธิปไตย เรียกร้องให้เกิดการเลือกตั้งภายในปี ๒๕๖๑ พร้อมระดมพลังมวลชนชาวจังหวัดนครราชสีมากดดันให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ยุติการสืบทอดอำนาจ ให้จัดการเลือกตั้งภายในปี ๒๕๖๑”^{๑๐๘}

“สมาชิกชุมชนความสนใจเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองก็ต่อเมื่อได้รับผลกระทบโดยตรงเมื่อแกนนำทางการเมืองในชุมชนประชาสัมพันธ์ให้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง สมาชิกชุมชนจะไม่นิยมเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง แต่ถ้าแกนนำทางการเมืองในชุมชน ระดมพลังมวลชนแก้ปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกชุมชน ปัญหาทุจริตในชุมชน สมาชิกชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรมประท้วงครั้งนั้น”^{๑๐๙}

“แกนนำทางการเมืองในชุมชนจะเชิญชวน ให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาเยาวชนคนโคราช นัดร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่ลานหน้าย่าโม เป็นจุดที่นักการเมือง ผู้สนใจทางการเมืองนัดร่วมพลังทวงคืนประชาธิปไตย และเราต้องการเป็นส่วนหนึ่งเข้าร่วมกับกลุ่มเยาวชนปลดแอก”^{๑๑๐}

“การแสดงพลังทางการเมือง บางครั้งคิดว่า ไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองเสมอไป อาจทำกิจกรรมอะไรก็ได้ที่แสดงถึงการใช้สิทธิเสรีภาพของสมาชิกชุมชน เพื่อพัฒนาบ้านเมืองตามหลักประชาธิปไตย”^{๑๑๑}

“เยาวชนในชุมชนจำนวนมากเรียนในมหาวิทยาลัยใกล้บ้าน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับนักศึกษาตามกระแสทางการเมืองจึงนิยมมากในกลุ่มเยาวชนและสมาชิกชุมชนที่สนใจการเมือง เมื่อนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง เยาวชน สมาชิกชุมชนจะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและแสดงจุดยืนทางเสรีภาพ เพื่อแสดงพลังร่วมกับกลุ่ม Korat No เผด็จการ”^{๑๑๒}

^{๑๐๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๗}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๐}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“ฟังเหตุผลเยาวชนที่เข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง พวกเขาเคลื่อนไหวทางการเมืองแตกต่างจากยุคเรามาก เยาวชนรุ่นใหม่เขาเรียกร้องที่ประชาธิปไตยและประเด็นการเมืองในระดับประเทศควบคู่สิทธิเสรีภาพของพวกเขาในโรงเรียน บางคนเรียกร้องสิทธิในครอบครัว สมาชิกในชุมชนบางคนยอมรับไม่ได้กับพฤติกรรมทางการเมืองแบบนี้ ปัจจุบันความรุนแรงแบบนี้ไม่มีแล้ว เป็นไปตามกระแสนิยมช่วงหนึ่ง”^{๑๑๓}

“การเคลื่อนไหวทางการเมืองบนโลกออนไลน์สู่การสร้างกระแสทางการเมืองในชุมชน สมาชิกชุมชนบางกลุ่มติดตามข่าวสารทางการเมือง เข้าร่วมชุมนุมประท้วงของกลุ่มผู้ชุมนุมที่มาจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา และระดมสมาชิกชุมชนเพื่อเคลื่อนไหวทางการเมือง แต่สมาชิกชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นทางการเมืองแบบตรงข้าม รู้สึกว่า การเมืองสร้างความขัดแย้งในชุมชน สมาชิกชุมชนจำนวนมากจึงไม่ชอบคุยเรื่องการเมือง”^{๑๑๔}

“สมาชิกชุมชนบางคนเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับกลุ่มคนเสื้อแดง รู้จักกันบนโลกออนไลน์ทั้งทางทวิตเตอร์ พูดคุยแล้วเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา บางครั้งนำสมาชิกชนไปร่วมชุมนุมทางการเมืองที่กรุงเทพฯ”^{๑๑๕}

“ผมเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับหลายกลุ่ม เพื่อรับฟังเหตุผลทางการเมืองและได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนนักการเมือง นักจัดกิจกรรมทางการเมือง แกนนำชุมชน หลายคนรู้จักกันดี การเมืองต้องมีเรื่องขัดแย้ง เรื่องทะเลาะกัน เป็นธรรมดา และการเมืองจะนำไปสู่การจัดการลดความขัดแย้ง ร่วมกันคิดทำอย่างไรจะให้เมืองโคราชเกิดความเจริญรุ่งเรือง”^{๑๑๖}

“กิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนใช้เป็นกิจกรรมร่วมพลังดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวแสดงพลังมวลชนเพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ยิ่งกิจกรรมนั้นช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกชุมชน เราพร้อมเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม เคยร่วมชุมนุมตรวจสอบ ผ่อนบ้านผ่านสหกรณ์ฯ ผ่อนหลายปีหนี้ไม่ลด สมาชิกชุมชนไปประท้วงหน้าศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา”^{๑๑๗}

บ่งบอกได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการชุมนุมทางการเมืองนั้น มีลักษณะการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนหลังติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลักเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์นำไปสู่การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นสมาชิกชุมชน การรับรู้กระแสทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพที่นอกเหนือจากเสรีภาพทางการเมือง ต้องสิทธิและเสรีภาพแสดงออกภายในโรงเรียนหรือภายในสถาบันทางการศึกษา มีเป้าหมายการใช้สิทธิเสรีภาพในโรงเรียนหรือสถาบันทางการศึกษา อีกทั้งชุมชนอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย อยู่ใกล้สถานที่จัดชุมนุมทางการเมือง ลานหน้าย่าโม(ท้าวสุรนารี) เมื่อนักศึกษาจัดกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนสามารถเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมได้สะดวก ร่วมรับฟังความเคลื่อนไหวทางการเมือง และแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทั้งให้การ

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

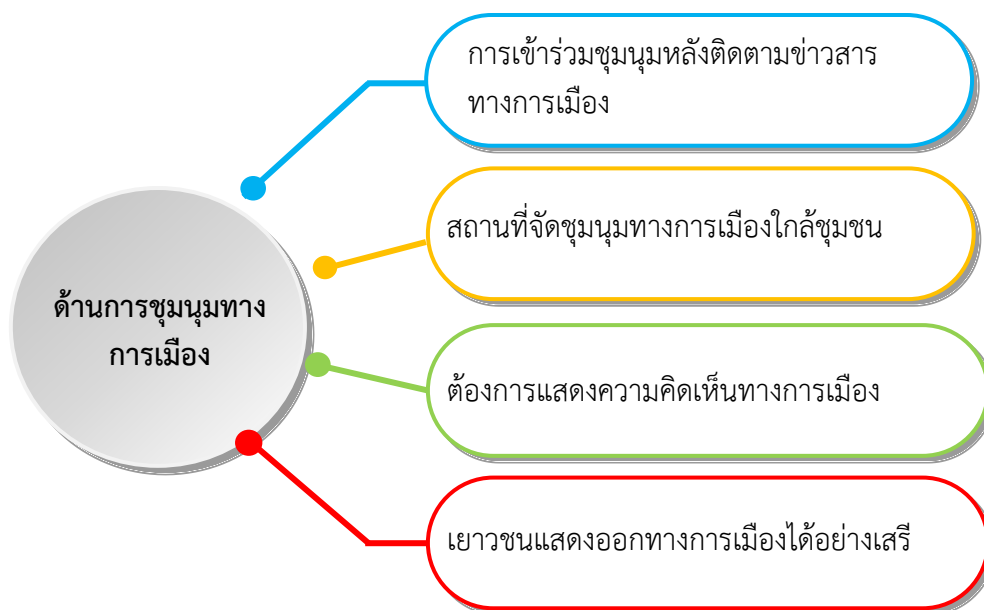
^{๑๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง ได้รับความรู้สึกของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่สมาชิกชุมชนบางกลุ่มเข้าร่วมรับฟังข้อมูลการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง ระบุว่าการเมืองสร้างความขัดแย้งในชุมชนและสังคมไทย จึงไม่สนับสนุนการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง เพียงแต่ติดตามข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นต่อการตัดสินใจสนับสนุนพรรคการเมือง

จากการสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้านการชุมนุมทางการเมือง สรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๙ สังเคราะห์ด้านการชุมนุมทางการเมือง
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๓ นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

จากข้อเท็จจริง ข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องกับข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน สมาชิกชุมชนบ้านเกาะราษฎร์สามัคคี หมู่ ๖ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน พร้อมเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สรุปความได้ดังนี้

๔.๓.๑ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการดำเนินการเลือกตั้ง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการดำเนินการเลือกตั้ง โดยพบได้จากการให้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศแต่ในสภาพสังคมปัจจุบันยอมเป็นไปไม่ได้ที่ประชาชนทุกคนจะทำหน้าที่ปกครองประเทศพร้อม ๆ กัน จึงมีความจำเป็นต้องเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน และประชาชนสามารถเปลี่ยนผู้แทนซึ่งใช้อำนาจแทนตนได้โดยเลือกตั้งผู้ที่ประชาชนเห็นว่าประโยชน์แก่ส่วนรวมตามแนวทางระบอบประชาธิปไตยโดยพิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครหรือพรรคของผู้สมัคร โดยพบได้จากการให้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

“ภาครัฐในการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าใจถึงกิจกรรมการเลือกตั้ง ประชาสัมพันธ์พื้นที่หน่วยเลือกตั้ง วางตัวเป็นกลาง อีกทั้งยังประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้ตรวจสอบนโยบายวิเคราะห์นโยบายความเป็นไปได้ก่อนมอบอำนาจให้นักการเมืองเข้าไปเป็นตัวแทนทางการเมือง”^{๑๑๘}

“ผู้นำหรือตัวแทนชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมจัดการประกาศให้มีการเลือกตั้ง ร่วมตรวจสอบก่อนมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาดูรายชื่อที่จะมีสิทธิ์การเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความยุติธรรมในทางการเมืองป้องกันปัญหาการจัดทำรายชื่อที่เสียด้าประโยชน์ต่อกลุ่มการเมืองใดกลุ่มการเมืองหนึ่ง”^{๑๑๙}

“ในพื้นที่ประชาชนจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหลังมีการประชาสัมพันธ์และประกาศตามกำหนดระยะเวลาเหมาะสมในการเลือกตั้ง โดยเข้าร่วมตรวจสอบรายชื่อ ศึกษากรรมการเมืองที่ลงรับเลือกตั้ง พร้อมทั้งไปใช้สิทธิยังหน่วยเลือกตั้ง”^{๑๒๐}

“ภาคประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมจัดการเลือกตั้งกับภาครัฐ และช่วยเตรียมความพร้อมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงขั้นตอนในการปฏิบัติก่อนการเลือกตั้งจะเป็นการวางรากฐานสู่การเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้”^{๑๒๑}

“การดำเนินการเลือกตั้งในพื้นที่มีการสื่อสารไปยังประชาชนได้เข้าถึงเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สร้างการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นโดยเลือกตั้งนักการเมืองแกนนำไปพัฒนาท้องถิ่นและการเลือกตั้งแต่ละครั้งอาจจะไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่าง แต่ประชาชนจะตื่นตัวในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อรักษาสิทธิ”^{๑๒๒}

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“เลือกตั้งมากก็ต้องทำให้มาเป็นตัวแทนของพี่น้องให้เข้าไปบริหารจัดการท้องถิ่นการไปเลือกตั้งอันดับแรกที่เลยต้องดูรายชื่อผู้สมัคร พร้อมตรวจดูรายชื่อว่าเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งหรือไม่เลือกตั้งเป็นประจำก็จะคุ้นเคยกับการปฏิบัติ”^{๑๒๓}

“การเลือกตั้งประชาชนจะให้ความสนใจกับการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งโดยการดูคุณสมบัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้งว่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสมเหมาะสมแก่การที่จะเข้ามาเป็นผู้นำบริหารท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด”^{๑๒๔}

“ผู้นำชุมชนในพื้นที่ส่งเสริมประชาชนเข้าใจถึงกระบวนการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงชวนประชาชนแสดงสิทธิและเสรีภาพตามบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง และเริ่มต้นสามารถที่จะเลือกผู้นำท้องถิ่นที่มีนโยบายที่ตรงกับความต้องการของประชาชนได้เข้ามาบริหารท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาที่ประชาชนต้องการได้ดีที่สุด”^{๑๒๕}

“การเลือกผู้นำท้องถิ่นที่ดีควรเลือกผู้ที่มีความจริงใจดำเนินงานการเมืองตามนโยบายที่ประกาศต่อประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชน การแก้ปัญหาประชาชนมุ่งบริหารงานเพื่อประชาชนเป็นหลักจะทำให้ได้ผู้นำท้องถิ่นที่ดี”^{๑๒๖}

“การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักชวนและรณรงค์ให้ประชาชนในหมู่บ้านไปลงคะแนนเสียง เลือกผู้นำที่เป็นคนดีมีคุณธรรมมีนโยบาย ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน สนับสนุนการเลือกตั้งจะทำให้การเลือกตั้งเกิดความยุติธรรมทางการเมือง เนื่องจากประชาชนจะออกไปใช้สิทธิจำนวนมาก จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้สมัครทางการเมืองท้องถิ่น ผู้ชนะเลือกตั้งโดยประชาชนเป็นผู้ใดควรได้รับการเลือกให้เป็นผู้นำท้องถิ่นของประชาชน เข้าแก้ปัญหาพัฒนาชุมชนทำให้เกิดการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น”^{๑๒๗}

“การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งจึงเป็นพื้นฐานที่ประชาชนต้องตื่นตัวและต้องเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่”^{๑๒๘}

“การจัดกิจกรรมส่งเสริมบทบาททางการเมืองจากกิจกรรมการเลือกตั้งแต่ละครั้งประชาชนส่วนใหญ่ควรให้ความสำคัญ เพราะในการเลือกตั้งจะมีผู้รับสมัครเป็นจำนวนมากที่เป็นแกนนำทางการเมืองภาคประชาชนและเป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ประชาชน ควร ดูตั้งแต่ ตัวผู้สมัคร กลุ่มการเมือง โดยเฉพาะการหาเสียงของแต่ละกลุ่มการเมืองท้องถิ่นเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน”^{๑๒๙}

บ่งบอกได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วม

^{๑๒๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

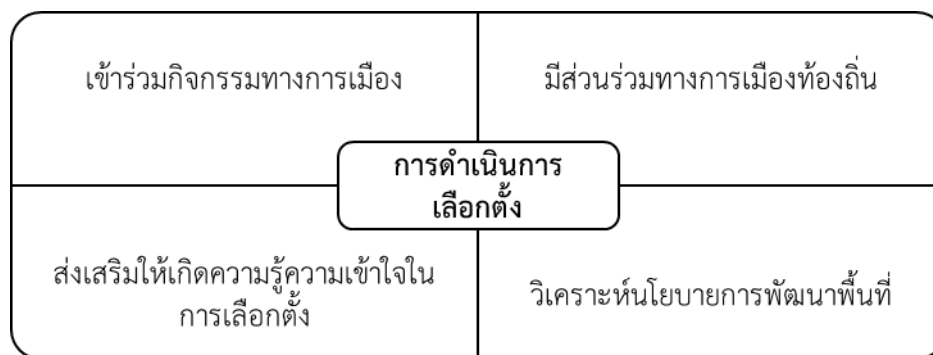
^{๑๒๗}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ทางการเมืองท้องถิ่น สร้างการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นโดยเลือกตั้งนักการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น ภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าใจถึงกิจกรรมการเลือกตั้งในรูปแบบของประชาธิปไตย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ตรวจสอบนโยบายวิเคราะห์นโยบายถึงความเป็นไปได้ที่จะนำมาปฏิบัติ กลุ่มการเมืองภาคประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเชื่อมโยงและใกล้ชิดกับนักการเมืองในท้องถิ่นทุกระดับ ช่วยให้เกิดการสนับสนุน การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ผู้ที่มีความจริงจังดำเนินงานการเมืองตามนโยบายที่ประกาศต่อประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชน การแก้ปัญหาประชาชนมุ่งบริหารงานเพื่อประชาชนเป็นหลัก

จากการสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการดำเนินการเลือกตั้ง สรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๐ สังเคราะห์ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๔.๓.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการตัดสินใจในทางการเมือง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการตัดสินใจในทางการเมือง โดยพบได้จากการให้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญของการบริหารประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากไม่ได้หมายความว่าถึงความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ หากแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง การใช้สิทธิโดยอิสระเป็นการใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนหนึ่งเสียงเท่านั้น ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยพบได้จากการให้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

“ในพื้นที่เน้นการจัดกิจกรรมทางการเมืองแบบเปิดรับฟังความคิดเห็นทางการเมือง การค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้เข้ารับสมัครเลือกตั้งและเปรียบเทียบ

กับผู้ได้รับเลือกตั้งชุดก่อนว่ามีผลงานอะไรบ้าง มีการทำประโยชน์ อะไรให้ชุมชนมากน้อยขนาดไหน เพื่อให้ประชาชนทราบประวัติตัวแทนกลุ่มการเมืองจากแผ่นพับที่แจกแนะนำตัว”^{๑๓๐}

“ผลงานที่โดดเด่นในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนของนักการเมืองในพื้นที่เป็นผลงานที่ประชาชนยอมรับ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกนักการเมืองเข้ามาทำงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง”^{๑๓๑}

“นักการเมืองในพื้นที่เสียสละทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง มีการชูนโยบายที่เป็นอุดมการณ์ที่เกิดจากประสบการณ์การจัดกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชนนำมาจัดทำเป็นนโยบายแก้ไขปัญหาตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น”^{๑๓๒}

“ประชาชนจะตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง จากตัวแทนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มก่อนตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมืองจากพรรคการเมืองทั้งนี้เพราะ ตัวแทนที่เป็นนักการเมืองของกลุ่ม มีความใกล้ชิดกับประชาชนและสมาชิกของกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของระดับท้องถิ่นมากกว่า การ แก้ไขปัญหาทางการเมืองในระดับประเทศ”^{๑๓๓}

“นโยบายทางการเมืองที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจต้องสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านในท้องถิ่นมากกว่าการกำหนดนโยบายกว้างๆ ของพรรคการเมืองที่มุ่งแก้ไขปัญหาในระดับประเทศและจัดการกับปัญหาไม่ได้จริงตามที่นโยบายของพรรคการเมือง”^{๑๓๔}

“นโยบายของพรรคการเมืองที่สอดคล้องกับนโยบายของของประชาชนจะเป็นหัวใจสำคัญในการจัดกิจกรรมทางการเมืองและจูงใจให้ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกสนับสนุนนักการเมือง และเลือกเข้ามาทำหน้าที่แทน”^{๑๓๕}

“กลุ่มการเมืองภาคประชาชนประชาสัมพันธ์แสดงการตัดสินใจเลือกผู้แทนทางการเมือง ควบคุมผลงานของนักการเมืองที่ผ่านมา การช่วยเหลือชุมชน นโยบายของกลุ่มการเมือง ผ่านผู้นำชุมชน”^{๑๓๖}

“ผลงานของนักการเมือง ที่พรรคการเมืองให้การสนับสนุน หากเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองภาคประชาชนจะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ใช้เป็นเครื่องตัดสินใจเลือกผู้แทนทางการเมืองทั้งนี้เพราะผลงานของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนเป็นการต่อสู้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและต้องการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญซึ่งประชาชนสัมผัสได้ และหากผู้สมัครพรรคการเมืองเคยร่วมงานทำงานเพื่อท้องถิ่นมีฐานเสียงเป็นกลุ่มการเมืองภาคประชาชนก็มีโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้ง รวมถึงประกาศนโยบายของกลุ่มการเมืองก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ได้รับโอกาสเข้าไปปรับใช้ท้องถิ่นด้วย”^{๑๓๗}

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

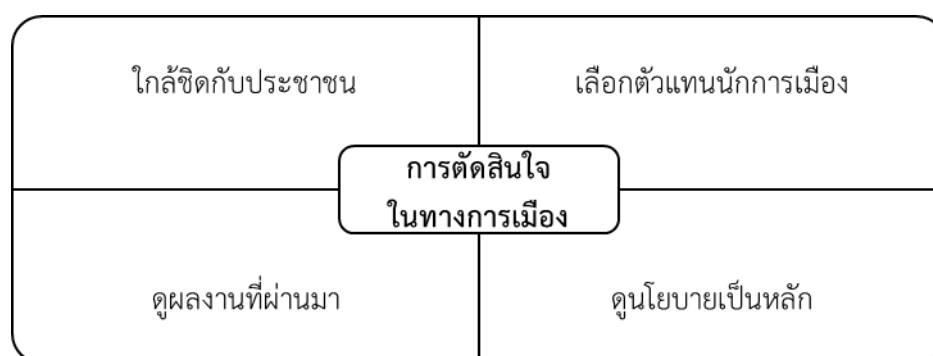
^{๑๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

“การเข้าถึงประชาชน รับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จัดกิจกรรมทางการเมืองเพื่อนำเสนอปัญหาต่อผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติจนสามารถกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงรวมถึงสามารถกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติให้การแก้ไขปัญหาประสบความสำเร็จ^{๑๓๘}”

“ประชาชนจะตัดสินใจเลือกสมาชิกของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่ตนเองรู้จัก โดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่แสดงถึงการมีคุณธรรมพร้อมจัดการกับปัญหา สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชนต้องการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนรวมถึงการบริหารจัดการต่าง ๆ ที่เป็นไปตามวิถีทางการเมืองที่ประชาชนเข้าถึงได้และตัดสินใจได้”^{๑๓๙}

บ่งบอกได้ว่า การตัดสินใจในทางการเมืองของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนจะตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง เพราะตัวแทนที่เป็นนักการเมืองของกลุ่มมีความใกล้ชิดกับประชาชนการตัดสินใจเลือกสมาชิกของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนโดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่แสดงถึงการมีคุณธรรมพร้อมจัดการกับปัญหา สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชน แก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนรวมถึงการบริหารจัดการต่าง ๆ ที่ เป็นไปตามวิถีทางการเมืองที่ประชาชนเข้าถึงได้และตัดสินใจได้ ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านในท้องถิ่นมากกว่าการกำหนดนโยบายกว้างๆ ของพรรคการเมืองที่มุ่งแก้ไขปัญหาในระดับประเทศและจัดการกับปัญหาไม่ได้จริงตามที่นโยบายของพรรคการเมืองประกาศไว้

จากการสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการตัดสินใจในทางการเมือง สรุปเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๑ สัมภาษณ์ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง

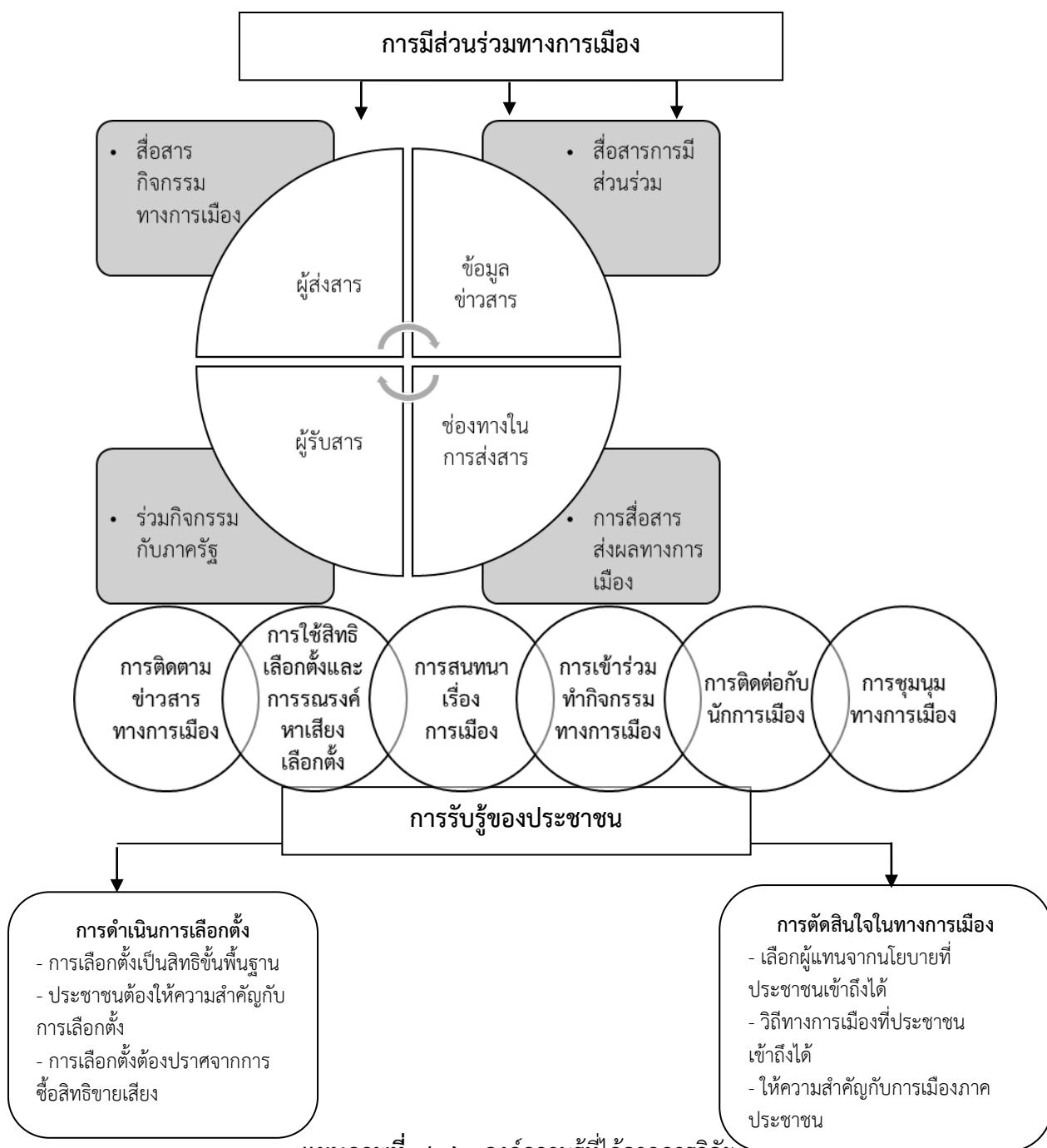
ที่มา : สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางการเมือง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “ส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน” เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน และนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้ดังแผนภาพที่ ๔.๑๒

แผนภาพที่ ๔.๑๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เป็นเพียงกระบวนการหนึ่งในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนการร่วมดำเนินการเลือกตั้งและการตัดสินใจในทางการเมืองเพื่อนำการเมืองไปสู่ความเข้มแข็งโดยเน้นหนักและให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่ผู้นำประเทศได้รับอำนาจและความชอบธรรมในการบริหารประเทศจากประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยตรง บนพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการเคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ โดยมีการแบ่งอำนาจในการปกครองประเทศอย่างชัดเจน ผ่านการกระจายอำนาจ

๑. ศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้านำไปสู่การรับรู้และสื่อข่าวสารทางการเมืองของบุคคลต่อบุคคลจึงไม่เปิดเผยต่อสาธารณะชน เมื่อเกิดกลุ่มการเมืองในชุมชน แกนนำทางการเมืองที่สมาชิกกลุ่มยอมรับยกย่องให้เป็นแกนนำจะทำหน้าที่รับข่าวสารทางการเมือง นำจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน แต่ถ้าว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กิจกรรมทางการเมืองเป็นสิ่งที่สมาชิกชุมชนต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องรับรู้ข่าวสารทางการเมือง แลกเปลี่ยนข้อมูลเฉพาะบุคคลที่ไว้ใจเท่านั้นแบบซึ่งหน้าไม่เป็นทางการลักษณะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั่วไป

สมาชิกชุมชนมีอิสระเสรี สอดคล้องกับลักษณะโครงสร้างสังคมไทยที่ปลูกฝังเชื่อผู้นำปฏิบัติตามผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ แม้มีความเห็นต่างทางการเมืองก็ไม่นิยมแสดงออกให้เกิดความขัดแย้งซึ่งหน้า แต่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่ไว้ใจ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน จึงเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกชุมชนและปฏิบัติตามแกนนำชุมชน นำเสนอ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกออกแบบไว้แล้วตามแนวทางผู้นำทางการเมืองในชุมชน

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองนั้น มีลักษณะการสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองในชุมชน ได้แก่ การใช้ความรู้ความสามารถกระตุ้นสมาชิก, การจัดกิจกรรมเด่นชุมชน อาจส่งผลโดยตรงต่อสมาชิกชุมชน, นักการเมืองแกนนำชุมชน, การสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองผลงานเด่นต่อชุมชน

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมืองและสื่อมวลชนนั้น มีลักษณะการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชน ฝ่ายปกครองกับสมาชิกชุมชนก่อให้เกิดประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกชกการร่วมกิจกรรมในชุมชนและร่วมกิจกรรมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

๒. ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

การติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ การติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลัก การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ การติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์

ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมาชิกชุมชนใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนบางคนร่วมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมืองเนื่องจากสนใจกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนบางคนได้รับคำตอบแทนรายวันจึงเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมือง พูดถึงอุดมการณ์ทางการเมือง

สมาชิกชุมชนเลือกสนทนากันทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนมากขึ้น สำหรับการสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการ ตั้งคำถามในที่ประชุม ส่วนการสนทนาเมืองแบบเป็นทางการ ดูข่าวสารจากสื่อสารมวลชน พร้อมวิจารณ์กิจกรรมข่าวสารทางการเมือง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองของสมาชิกชุมชนมีแนวโน้มเปิดใจรับฟังข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่าง

การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ เกิดขึ้นหลังติดตามข่าวสารจากกลุ่มไลน์แกนนำทางการเมืองในชุมชน มีทั้งข่าวสารกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมพรรคการเมือง กิจกรรมนักการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับข่าวสารทางการเมือง นอกจากนี้ ยังติดตามข่าวสารจากสื่อสารมวลชนหลัก หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับพรรคการเมือง ติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์

แกนนำทางการเมืองชุมชนทำหน้าที่ ประสานงานและติดต่อกับพรรคการเมือง นักการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรหรือ ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น

การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนหลังติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลักเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์นำไปสู่การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นสมาชิกชุมชน การรับรู้กระแสทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพที่นอกเหนือจากเสรีภาพทางการเมือง

๓. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

การดำเนินการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คือ ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความต้องการของกันและกัน อย่างแท้จริงทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐตอบสนองต่อผู้เป็นเจ้าของประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมการไปลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนของไทยรู้จักดีมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง การเลือกตั้งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญมากสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การตัดสินใจทางการเมือง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองคล้ายคลึงกัน มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ

อย่างไรก็ตามการเข้ามารวมตัวกันในรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีกเช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมและติดตามตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง เป็นต้น

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน และนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลจากการวิจัย สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๑) **ด้านผู้ส่งสาร** มีลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้าแต่ไม่พูดถึงกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ แกนนำทางการเมือง การสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง การสื่อสารเฉพาะบุคคลไม่เปิดเผยต่อสาธารณชน การกลัวความแตกแยก ทั้งนี้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนโดยอาศัยแกนนำทางการเมือง เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นเป็นแกนนำทางการเมืองในชุมชน เป็นต้น เมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจะสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง นำเสนอนโยบายพรรคการเมือง แสดงอุดมการณ์ทางการเมืองแก่สมาชิกชุมชน พูดคุยแบบไม่เป็นทางการ รวมถึงรับฟังข้อมูลจากสมาชิกชุมชนที่สนใจกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมาสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ไม่มีการจัดกลุ่มกลุ่มแกนนำทางการเมือง การกำหนดโครงสร้างกลุ่มทางการเมืองชัดเจน กระทำเพียงรับรู้ว่ามีใครเป็นแกนนำกลุ่มเท่านั้น และการจัดกิจกรรมทางการเมืองเน้นรูปแบบชักชวนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามความสนใจของสมาชิก การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการด้วยวิธีการเชิญชวนเฉพาะบุคคล ไม่แสดงออกให้เห็นความคิดเห็นทางการเมืองแบบตรงไปตรงมา ไม่เปิดเผยต่อสาธารณชน เนื่องจากสมาชิกชุมชนรับรู้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน กลัวจะก่อให้เกิดความแตกแยกในชุมชนมากกว่า ด้วยเหตุนี้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้านำไปสู่การรับและสื่อข่าวสารทางการเมืองของบุคคลต่อบุคคลจึงไม่เปิดเผยต่อสาธารณชน เมื่อเกิดกลุ่มการเมืองในชุมชน แกนนำทางการเมืองที่สมาชิกกลุ่มยอมรับยกย่องให้เป็นแกนนำจะทำหน้าที่รับข่าวสารทางการเมือง นำจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน แต่ถ้าวาง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กิจกรรมทางการเมืองเป็นสิ่งที่สมาชิกชุมชนต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องรับรู้ข่าวสารทางการเมือง แลกเปลี่ยนข้อมูลเฉพาะบุคคลที่ไว้ใจเท่านั้นแบบซึ่งหน้าไม่เป็นทางการลักษณะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั่วไป

๒) ด้านข้อมูลข่าวสาร มีลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและส่งข่าวสารทางการเมือง โดยมีผู้นำตามโครงสร้างชุมชนส่งข่าวสารทางการเมือง มีการขึ้นนำทางการเมือง สื่อสารสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ การสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยแกนนำผู้นำชุมชนตามโครงสร้างชุมชน แสดงบทบาทหน้าที่ในชุมชนรับรู้และส่งข่าวสารทางการเมืองตามบทบาทหน้าที่นั้น กระทำพร้อมกันขึ้น นำและนำกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งสมาชิกชุมชนรับรู้ ให้การยอมรับและยกย่องเมื่อแกนนำผู้นำชุมชนได้ปฏิบัติหน้าที่ตามชุมชนมอบหมาย นอกจากนี้ ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองในชุมชน ซึ่งแกนนำชุมชนชักชวนให้สมาชิกชุมชน สมาชิกในครอบครัวได้แสดงบทบาทเข้ามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีทั้งปฏิบัติตามแกนนำชี้แนะชักชวน และไม่ปฏิบัติตามแกนนำชุมชนชักชวน แต่ถ้าว่า การขึ้นนำทางการเมืองจากแกนนำชุมชนนั้น สามารถส่งเสริมให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้มาก อาจเป็นเพราะความเชื่อถือ ยอมรับบทบาทแกนนำตามโครงสร้างทางสังคม บุคคลที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งหรือสมาชิกชุมชนไม่เคยร่วมกิจกรรมทางการเมืองจะไม่ให้การยอมรับต่อการแจ้งข่าวสารทางการเมืองครั้งนั้น อีกทั้ง สมาชิกชุมชนมีอิสระเสรี สอดคล้องกับลักษณะโครงสร้างสังคมไทยที่ปลูกฝังเชื่อผู้นำ ปฏิบัติตามผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ แม้มีความเห็นต่างทางการเมืองก็ไม่นิยมแสดงออกให้เกิดความขัดแย้งซึ่งหน้า แต่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่ไว้ใจ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน จึงเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกชุมชนและปฏิบัติตามแกนนำชุมชนนำเสนอ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกออกแบบไว้แล้วตามแนวทางผู้นำทางการเมืองในชุมชน

๓) ด้านช่องทางในการส่งสาร มีลักษณะการสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองในชุมชน ได้แก่ การใช้ความรู้ความสามารถกระตุ้นสมาชิก, การจัดกิจกรรมเด่นชุมชน อาจส่งผลโดยตรงต่อสมาชิกชุมชน, นักการเมืองแกนนำชุมชน, การสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองผลงานเด่นต่อชุมชน เป็นต้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการออกเสียงและใช้สิทธิทางการเมือง ร่วมแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้าน แสดงออกทางการเมือง ตามหลักประชาธิปไตย สะท้อนผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีกว่าการจัดกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง อีกทั้งยังเป็นพลังช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองได้มาก การนับสัดส่วนจำนวนสมาชิกชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประชุม การจัดทำเวทีสาธารณะในแต่ละครั้ง จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการจัดประชุมทุกครั้ง ส่วนปัจจัยนักการเมืองแกนนำชุมชน ตัวผู้นำทางการเมือง ท้องถิ่นและเป็นแกนนำทางการเมืองในชุมชนนั้น เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถจัดกิจกรรมทางการเมืองให้เกิดขึ้นในชุมชน พร้อมกับการสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง ผลงานเด่นซึ่งนักการเมืองแกนนำชุมชนเคยกระทำไว้แล้วและจะกระทำต่อไป จูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมแสดงพลังทางการเมือง และนำเสนอผลงานเด่นชัดต่อชุมชน สมาชิกชุมชนรับรู้ ใช้ประโยชน์จากผลงานแกนนำทางการเมืองโดยตรง นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน โดยเฉพาะผลงานนักการเมืองที่เป็นโครงการ กิจกรรมสร้างรายได้แก่สมาชิกชุมชน การนำเสนอนโยบายพรรคการเมือง การนำเสนอผลงานทางการเมืองต่อสมาชิกชุมชน การแสดงอุดมการณ์ทางการเมืองต่อสมาชิกชุมชนก็เป็นปัจจัยจูงใจเช่นกัน แต่ถ้าว่า การสื่อสารทางการเมืองแบบซึ่งหน้ากับสมาชิกชุมชนนั้นมีน้อยส่วนมากเป็นกิจกรรมแอบแฝงทางการเมือง การจัดทำโครงการเชื่อมโยงกับพรรคการเมืองจะเข้ามาส่งเสริมหรือสนับสนุนการพัฒนาอาชีพสมาชิกชุมชน ก่อให้เกิดการจัดทำโครงการแบบต่อเนื่อง

ส่วนมากเป็นกิจกรรมโครงการที่เกิดจากแกนนำทางการเมืองในชุมชนใช้กระตุ้นสมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้น

๔) ด้านผู้รับสาร มีลักษณะการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองกับสมาชิกชุมชนก่อให้เกิดประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนและร่วมกิจกรรมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการเมือง การเข้าถึงกลุ่มเฉพาะที่สนใจกิจกรรมทางการเมืองและหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานภายนอก องค์กรทางการเมือง เป็นต้น รับส่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ข้อมูลข่าวสารอื่นๆ มายังผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องการให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ กิจกรรมทางการเมืองสมาชิกชุมชนรับรู้ข่าวสารทางการเมือง สมาชิกชุมชนส่วนมากไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง แต่ถ้าว่า ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองจะรู้จักกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในชุมชนสามารถส่งข้อมูลข่าวสารกิจกรรมทางการเมืองให้สมาชิกชุมชนกลุ่มนั้นๆ ซึ่งมีความสนใจเฉพาะประเด็นตามความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม และส่งข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานภายนอก องค์กรทางการเมืองด้วยเหตุนี้ ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองในชุมชนเป็นกลไกรับส่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน เกิดผลการกระจายข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารทั่วไปกระจายทั่วถึงสมาชิกในชุมชนและเป็นระบบเพื่อให้สมาชิกชุมชนรับรู้ความเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดเวลา สอดคล้องกับการดำเนินงานของสื่อมวลชนเป็นปัจจัยหนึ่งช่วยส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกชุมชนได้เป็นจำนวนมาก ผลที่เกิดขึ้นช่วยป้องกันการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่หน่วยงานรัฐ พรรคการเมืองไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลสู่สมาชิกชุมชน แต่หลังสื่อมวลชนช่วยส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกชุมชนๆ สามารถรับรู้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ตัดสินใจด้วยตนเอง เนื่องจากการเปิดเป็นข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอาจเกิดจากการสื่อสารแบบซึ่งหน้าได้ อีกทั้งสื่อมวลชนช่วยให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว เป็นเครื่องมือกระตุ้นกลุ่มผลประโยชน์ให้เข้ามาสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนอย่างที่ต้องการได้

๕.๑.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

๑) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นการติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ การติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลัก การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ การติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งการติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เป็นการแสดงความคิดเห็นกับข่าวสาร ในหมู่สมาชิกครอบครัว ญาติพี่น้อง กลุ่มการเมืองในชุมชน โดยเฉพาะการติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์เป็นช่องทางสร้างการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนได้มาก เนื่องจากกลุ่มไลน์เป็นกลุ่มเฉพาะมีสมาชิกคุ้นเคยชัดเจน ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง แต่เชื่อมโยงทางการเมืองได้ ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบ ทั้งยังติดตามรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวความคิดเห็นของประชาชนทางการเมืองในสังคมจากสื่อมวลชนหลัก สื่อออนไลน์เลือกได้ตามความสนใจของสมาชิกชุมชน ส่วนการติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้งรถโฆษณาประชาสัมพันธ์พรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองนั้น สมาชิกชุมชนให้ความสนใจมาก นำไปสู่การติดตามข้อมูลทางการเมืองจากแกนนำพรรคการเมืองในชุมชน การอ่าน

เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองจากป้ายประชาสัมพันธ์ในชุมชนที่ติดไว้กับป้ายประชาสัมพันธ์ ศาลากลางหมู่บ้าน ช่วยให้สมาชิกชุมชนสามารถติดตามข่าวสารได้ตลอดเมื่ออ่านเอกสารจากป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมือง แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติมกับสมาชิกชุมชนหรือบุคคลภายนอกชุมชน

๒) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนบางคนร่วมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมืองเนื่องจากสนใจกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนบางคนได้รับค่าตอบแทนรายวันจึงเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมือง พูดถึงอุดมการณ์ทางการเมือง โครงการพรรคการเมืองจะทำให้ประเทศไทย ประชาชนส่วนร่วมจะได้รับหลังเลือกตั้ง และสื่อออนไลน์วิพากษ์วิจารณ์กิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนติดตามปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง พร้อมออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนสมาชิกชุมชนกลุ่มเยาวชนปัจจุบันเป็นพลังทางการเมือง ใช้เทคโนโลยีสื่อสารทางการเมืองได้ดีกว่ากลุ่มผู้สูงอายุ เป็นตัวแปรทางการเมืองที่สำคัญในชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสมาชิกชุมชนให้ความสำคัญต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงออกทางการเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ช่วยพรรคการเมือง ชวนสมาชิกชุมชนไปเลือกตั้ง นำไปสู่การสนทนาทางการเมืองในครอบครัว การรับข่าวสารทางการเมืองหลากหลายช่องทางทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้งและร่วมหาเสียงทางการเมือง

๓) ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง สมาชิกชุมชนเลือกสนทนาทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนมากขึ้น สำหรับการสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการ ตั้งคำถามในที่ประชุม ส่วนการสนทนาเมืองแบบเป็นทางการ ดูข่าวสารจากสื่อสารมวลชน พร้อมวิจารณ์กิจกรรมข่าวสารทางการเมือง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองของสมาชิกชุมชนมีแนวโน้มเปิดใจรับฟังข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่าง ทั้งนี้ การรวมกลุ่มสนทนาทางการเมืองในชุมชน เริ่มต้นจากข่าวสารโครงการพัฒนาชุมชน และขยายประเด็นสู่การสนทนาทางการเมือง เนื่องจากสมาชิกชุมชนบางคนตระหนักถึงผลกระทบทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการเมืองไทย การเมืองในชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน รวมถึงการสนทนาทางการเมืองในชุมชนช่วยให้เห็นคุณค่า มุมมอง ความคิดของแต่ละคนอาจเหมือนหรือแตกต่างกัน ช่วยให้สมาชิกชุมชนเข้าใจคู่สนทนามากขึ้น และยังทำให้สามารถอธิบายความคิดมุมมองทางการเมืองของตนเองชัดเจนขึ้นด้วย

๔) ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ เกิดขึ้นหลังติดตามข่าวสารจากกลุ่มไลน์แกนนำทางการเมืองในชุมชน มีทั้งข่าวสารกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมพรรคการเมือง กิจกรรมนักรการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับข่าวสารทางการเมือง นอกจากนี้ ยังติดตามข่าวสารจากสื่อสารมวลชนหลัก หนังสือพิมพ์ วิทยูกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับพรรคการเมือง ติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ ติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การย้ายพรรคการเมืองของนักรการเมือง ร่วมจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และร่วมจัดกิจกรรมหาเสียงเลือกตั้งกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ และช่วงเลือกตั้ง ตัดสินใจเลือกนักรการเมืองของตน มอบอำนาจทางการเมืองให้ทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตนเอง

๕) ด้านการติดต่อกับนักรการเมือง แกนนำทางการเมืองชุมชนทำหน้าที่ประสานงานและติดต่อกับพรรคการเมือง นักรการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรหรือ ผู้นำทาง

การเมืองท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกชุมชนที่สนใจการเมืองติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง ร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง นักการเมืองจะนำเสนอข้อมูลทางการเมือง อุมการณ์ทางการเมือง ผลงานทางการเมืองที่พรรคการเมือง นักการเมืองได้ทำแล้วและจะทำต่อหากได้รับเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร และนักการเมืองจะติดต่อกับแกนนำทางการเมืองในชุมชน สมาชิกชุมชนที่สนใจการเมืองส่วนใหญ่เป็นแกนนำชุมชน เป็นกลุ่มเฉพาะเน้นกิจกรรมทางการเมือง กลุ่มจิตอาสาพัฒนาชุมชน อนึ่ง สมาชิกชุมชนบางคนอาจติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง และถูกเรียกเป็นฐานเสียงพรรคการเมือง ฐานเสียงนักการเมือง ส่วนมากเป็นผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองในท้องถิ่น แกนนำชุมชนอาสาสมัครชุมชน และนักการเมืองจะให้การสนับสนุน เอื้อประโยชน์ต่างตอบแทน ร่วมจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนหวังผลคะแนนนิยมทางการเมือง

๖) ด้านการชุมนุมทางการเมือง การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนหลังติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลักเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์นำไปสู่การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นสมาชิกชุมชน การรับรู้กระแสทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพที่นอกเหนือจากเสรีภาพทางการเมือง ต้องสิทธิและเสรีภาพแสดงออกภายในโรงเรียนหรือภายในสถาบันทางการศึกษา มีเป้าหมายการใช้สิทธิเสรีภาพในโรงเรียนหรือสถาบันทางการศึกษา อีกทั้งชุมชนอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย อยู่ใกล้สถานที่จัดชุมนุมทางการเมือง ลานหน้าย่าโม (ท้าวสุรนารี) เมื่อนักศึกษาจัดกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนสามารถเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมได้สะดวก ร่วมรับฟังความเคลื่อนไหวทางการเมือง และแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทั้งให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง รับรู้ความรู้สึกของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่สมาชิกชุมชนบางกลุ่มเข้าร่วมรับฟังข้อมูลการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง รับรู้ว่าการเมืองสร้างความขัดแย้งในชุมชนและสังคมไทย จึงไม่สนับสนุนการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง เพียงแต่ติดตามข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นต่อการตัดสินใจสนับสนุนพรรคการเมือง

๕.๑.๓ นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

๑) ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศแต่ในสภาพสังคมปัจจุบันยอมเป็นไปไม่ได้ที่ประชาชนทุกคนจะทำหน้าที่ปกครองประเทศพร้อม ๆ กัน จึงมีความจำเป็นต้องเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน และประชาชนสามารถเปลี่ยนผู้แทนซึ่งใช้อำนาจแทนตนได้โดยเลือกตั้งผู้ที่ประชาชนเห็นว่าประโยชน์แก่ส่วนรวมตามแนวทางระบอบประชาธิปไตยโดยพิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครหรือพรรคของผู้สมัคร การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการดำเนินการเลือกตั้งประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สร้างการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นโดยเลือกตั้งนักการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น ภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าใจถึงกิจกรรมการเลือกตั้งในรูปแบบของประชาธิปไตย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้ตรวจสอบนโยบายวิเคราะห่นโยบายถึงความเป็นไปได้ที่จะนำมาปฏิบัติ กลุ่มการเมืองภาคประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเชื่อมโยงและใกล้ชิดกับนักการเมืองในท้องถิ่นทุกระดับ ช่วยให้เกิดการสนับสนุน การสร้าง

ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ผู้ที่มีความจริงใจดำเนินงานการเมืองตามนโยบายที่ประกาศต่อประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชน การแก้ปัญหาประชาชนมุ่งบริหารงานเพื่อประชาชนเป็นหลัก

๒) ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญของการบริหารประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากไม่ได้หมายความว่าความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ หากแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง การใช้สิทธิโดยอิสระเป็นการใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียงเท่านั้น ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การตัดสินใจในทางการเมืองกลุ่มการเมืองภาคประชาชนจะตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง เพราะตัวแทนที่เป็นนักการเมืองของกลุ่มมีความใกล้ชิดกับประชาชนการตัดสินใจเลือกสมาชิกของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนโดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่แสดงถึงความมีคุณธรรมพร้อมจัดการกับปัญหา สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชน แก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนรวมถึงการบริหารจัดการต่าง ๆ ที่เป็นไปตามวิถีทางการเมืองที่ประชาชนเข้าถึงได้และตัดสินใจได้ ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านในท้องถิ่นมากกว่าการกำหนดนโยบายกว้างๆ ของพรรคการเมืองที่มุ่งแก้ไขปัญหาในระดับประเทศและจัดการกับปัญหาไม่ได้จริงตามที่นโยบายของพรรคการเมืองประกาศไว้

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๒.๑ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้านำไปสู่การรับรู้และสื่อข่าวสารทางการเมืองของบุคคลต่อบุคคลจึงไม่เปิดเผยต่อสาธารณะชน เมื่อเกิดกลุ่มการเมืองในชุมชน แกนนำทางการเมืองที่สมาชิกกลุ่มยอมรับยกย่องให้เป็นแกนนำจะทำหน้าที่รับข่าวสารทางการเมือง นำจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน แต่ถ้าว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกิจกรรมทางการเมืองเป็นสิ่งที่สมาชิกชุมชนต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแลกเปลี่ยนข้อมูลเฉพาะบุคคลที่ไว้ใจเท่านั้นแบบซึ่งหน้าไม่เป็นทางการลักษณะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั่วไป สมาชิกชุมชนมีอิสระเสรี สอดคล้องกับลักษณะโครงสร้างสังคมไทยที่ปลูกฝังเชื่อผู้นำ ปฏิบัติตามผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ แม้มีความเห็นต่างทางการเมืองก็ไม่นิยมแสดงออกให้เกิดความขัดแย้งซึ่งหน้า แต่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่ไว้ใจ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน จึงเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกชุมชนและปฏิบัติตามแกนนำชุมชนนำเสนอ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกออกแบบไว้แล้วตามแนวทางผู้นำทางการเมืองในชุมชน การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองนั้น มีลักษณะการสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองในชุมชน ได้แก่ การใช้ความรู้ความสามารถกระตุ้นสมาชิก, การจัด

กิจกรรมเด่นชุมชน อาจส่งผลโดยตรงต่อสมาชิกชุมชน, นักการเมืองแกนนำชุมชน, การสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองผลงานเด่นต่อชุมชน การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมืองและสื่อมวลชนนั้น มีลักษณะการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองกับสมาชิกชุมชนก่อให้เกิดประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนและร่วมกิจกรรมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัฐ กันภัย และธรรมนิตย์ วราภรณ์**^๑ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง มีการรับรู้ ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนามากที่สุด และมีการ พัฒนาด้าน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มากที่สุด การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง ข้อค้นพบจากการวิจัยทางคุณภาพจะเห็นได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารทางการเมือง จากสื่อหอกระจายข่าวและเสียงตามสายของหมู่บ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิติมา สุรสุนธิ**^๒ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับเนื้อหาทางการเมืองในเรื่องการเลือกตั้งมากที่สุด และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบไม่ชอบการเมืองมากที่สุด มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเองสำหรับสถานะกลุ่มทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีสถานะทางการเมืองแบบเป็นผู้ตามทางการเมือง และมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างน้อย ๑ ครั้ง โดยพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองมากที่สุด และพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความรู้เท่าทันสื่อน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนผู้ที่มีบุคลิกทางการเมืองแบบสนใจและชอบทางการเมืองกลับมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยที่สุด ส่วนผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเองจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด นอกจากนี้ผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเองจะมีความรู้เท่าทันสื่อให้มากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีรวัฒน์ แจ**

^๑ รัฐ กันภัย และธรรมนิตย์ วราภรณ์, การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง, ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑, (มกราคม - เมษายน ๒๕๕๘): ๑๐๗๕.

^๒ กิติมา สุรสุนธิ, การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒, (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๕).

มกระจำง^๓ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อมวลชนส่งผลที่ดีต่อทัศนคติทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองและความรู้ทางการเมืองของประชาชน ในขณะที่การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลที่ดีต่อความรู้ทางการเมืองของประชาชนซึ่งทัศนคติทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และความสนใจทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองนี้ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการโดยผลการศึกษาพบว่า ความสนใจทางการเมืองส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการ สูงสุด รองลงมาคือ ความรู้ทางการเมืองและทัศนคติทางการเมือง ตามลำดับ

๕.๒.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

การติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ การติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลัก การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ การติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมาชิกชุมชนใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนบางคนร่วมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมืองเนื่องจากสนใจกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนบางคนได้รับคำตอบแทนรายวันจึงเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมือง พูดถึงอุดมการณ์ทางการเมือง สมาชิกชุมชนเลือกสนทนาทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนมากขึ้น สำหรับการสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการ ตั้งคำถามในที่ประชุม ส่วนการสนทนาเมืองแบบเป็นทางการ ดูข่าวสารจากสื่อสารมวลชน พร้อมวิจารณ์กิจกรรมข่าวสารทางการเมือง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองของสมาชิกชุมชนมีแนวโน้มเปิดใจรับฟังข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่าง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ เกิดขึ้นหลังติดตามข่าวสารจากกลุ่มไลน์แกนนำทางการเมืองในชุมชน มีทั้งข่าวสารกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมพรรคการเมือง กิจกรรมนักการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับข่าวสารทางการเมือง นอกจากนี้ ยังติดตามข่าวสารจากสื่อสารมวลชนหลัก หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับพรรคการเมือง ติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ แกนนำทางการเมืองชุมชนทำหน้าที่ประสานงานและติดต่อกับพรรคการเมือง นักการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรหรือผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนหลังติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลักเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์นำไปสู่การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นสมาชิกชุมชน การรับรู้กระแสทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพที่นอกเหนือจาก

^๓ ถิรวัดน์ แจ่มกระจำง, ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ, วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑, (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๗) : ๔๖

เสรีภาพทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิทยา จิตรมาศ, พัฒน์ศิน สำเร็จรัมย์, ตะติยาวัฒน์ สุวรรณศรี, ณัฐภา อินทร์อิม**^๔ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกหรือสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า รูปแบบ การรณรงค์เลือกตั้งที่ทำให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งที่ดีที่สุด ๗ ลำดับ คือ หอกระจาย ข่าวหรือเสียงตามสายรถแห่ของผู้สมัคร ทีมงานผู้สมัครเดินหาเสียง เวทีปราศรัยของผู้สมัคร การจัด ประชุมชี้แจง ป้ายคัทเอ้าท์ขนาดใหญ่ของ อบต. และเวทีชุมชนตามลำดับ ส่วนรูปแบบที่เหมาะสมใน การรณรงค์เลือกตั้งควรใช้แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินทุกกิจกรรม โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่ายร่วมรณรงค์ ได้แก่ กกต.จว. กกต.อบต. ผู้สมัคร และประชาชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กฤษฎากรณ์ ยูงทอง**^๕ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลนาजू อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาजू” พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และประชาชนที่เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลนาजू โดยที่ประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชนให้ได้รับการบรรจุในโครงการหรือกิจกรรมของ เทศบาลตำบลนาजूเพื่อนำมา เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาในปีถัดไป ด้านการมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนได้ผลจากการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาजू ด้านการมี ส่วนร่วมดำเนินการ พบว่า การดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการได้เข้าร่วมประชุมจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นเพราะคิดว่าจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมี ส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า เทศบาลตำบลนาजूได้เปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมควบคุมตรวจสอบ การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผล แผนงานหรือโครงการ

๕.๒.๓ นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตาม การรับรู้ของประชาชน การดำเนินการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการ พัฒนาประชาธิปไตย คือ ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความต้องการของกันและ กันอย่างแท้จริงทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐตอบสนองต่อผู้เป็นเจ้าของประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมการไปลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนของไทยรู้จัก ดีมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง การเลือกตั้งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญมากสำหรับการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย การตัดสินใจทางการเมือง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมือง

^๔ วิทยา จิตรมาศ, พัฒน์ศิน สำเร็จรัมย์, ตะติยาวัฒน์ สุวรรณศรี, ณัฐภา อินทร์อิม, “การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกหรือสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด นครราชสีมา”, **รายงานการวิจัย**, (วิทยาลัยนครราชสีมา, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^๕ กฤษฎากรณ์ ยูงทอง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาजू อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลนาजू”, **รายงานการวิจัย**, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ก-ข.

คล้ายคลึงกัน มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ อย่างไรก็ตามการเข้ามารวมตัวกันในรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีกเช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมและติดตามตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุน กิจกรรมของพรรคการเมือง การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรสวรรค์ สุตะคาน**^๖ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การกล่อมเกลາทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย การถ่ายทอดพฤติกรรมทางการเมือง การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง การถ่ายทอดบรรทัดฐานทางสังคมหลักการธรรมาภิบาลเป็นของปวงชน หลักการสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน หลักการเคารพสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงหลักการเสียงข้างมากควบคุมไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภูสิทธิ์ ชันติกุล**^๗ ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นลักษณะลำดับขั้นฐานเจดีย์ ซึ่งเปรียบได้ว่าการเป็นฐานเจดีย์นั้นทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ก่อนส่วนอื่น ๆ มากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่ากิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด นั้นจะเป็นฐานของการสร้างประชาธิปไตย ซึ่งกิจกรรมที่ประชาชนเข้าถึงมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไปเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น หรือ ส.ส. หรือ ส.ว. นั่นเอง ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือประชาชนพร้อมที่จะเลือกไม่ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใด ๆ เลย หากกิจกรรมทางการเมืองนั้นไม่ได้มีการบังคับโดยกฎหมาย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนผู้วิจัยจึงสรุปข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๑.๑ ควรมีการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยการบูรณาการร่วมในการลงปฏิบัติในพื้นที่จริง เพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในพื้นที่ของตนอย่างแท้จริง

^๖ พรสวรรค์ สุตะคาน, การกล่อมเกลາทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒, (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๘).

^๗ ภูสิทธิ์ ชันติกุล, “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๓), หน้า ๑-๒.

๕.๓.๑.๒ ควรมีนโยบายกำหนดให้มีพื้นที่สาธารณะแก่ประชาชน ในการทำเป็นเวทีกลาง ในการแสดงความคิดเห็นของภาคประชาชน

๕.๓.๑.๓ ควรมีนโยบายทางการศึกษาจัดทำหลักสูตรการเมืองภาคประชาชนตลอดจนมี การกำหนดโครงสร้างแบบยืดหยุ่นตามบริบทพื้นที่

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๒.๑ หน่วยงานงานภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยร่วมกับท้องถิ่น

๕.๓.๒.๒. หน่วยงานงานภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการนำหลักธรรมาประยุกต์ใช้ในการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๕.๓.๒.๓ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพนักการเมืองท้องถิ่นให้เกิดการตระหนักในการการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการพัฒนาท้องถิ่น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๓.๓.๑ ควรศึกษาเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมความเป็นพลเมืองของประชาชน

๕.๓.๓.๒ ควรศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูล เชิงลึกเกี่ยวกับการ บริหารงานของนักการเมืองท้องถิ่นและสามารถนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการ บริหารงานของนักการเมืองท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๓.๓ ควรศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมความเข้มแข็ง การเมืองภาคประชาชน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ข้อมูลวิทยุภูมิ

หนังสือ

- กรมการปกครอง. **เส้นทางชุมชนที่เข้มแข็ง เล่ม ๑.** กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, ๒๕๔๘.
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล.** กรุงเทพมหานคร :
ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๖.
- โกวิท พวงงาม. **การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต.** กรุงเทพมหานคร :
วิญญูชน, ๒๕๔๖.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. **การบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริม, ๒๕๔๐.
- ชัยญา อภิบาลกุล. **หลักและระบบบริหารการศึกษา.** ขอนแก่น : ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. **ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา.**
กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
๒๕๔๙.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย.** พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สหายบล็อก
และการพิมพ์, ๒๕๒๘.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. **วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.
- ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร.** พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๓๗.
_____ . **องค์การและการจัดการทันสมัยยุคโลกาภิวัตน์.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๔๑.
- นันทิยา หุตาวัตร และณรงค์ หุตาวัตร. **การพัฒนาองค์กรชุมชน.** กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.,
๒๕๔๖.
- นวพร เรืองสกุล. **๒๖ ศตวรรษ พระพุทธเจ้าสุดยอด ซี.อี.โอ.** กรุงเทพมหานคร : บุญศิริ, ๒๕๔๙.
- บุญทัน ดอกไธสง. **การบริหารเชิงพุทธ กระบวนการทางพฤติกรรม.** กรุงเทพมหานคร : พิธการพิมพ์,
๒๕๒๘.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. **การปกครองท้องถิ่นไทย.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ ๓.
กรุงเทพมหานคร : อุษาการพิมพ์, ๒๕๔๘.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. **ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์.** พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๙.

- พัชรี ลิโรรส. **การมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **พุทธวิธีในการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๐.
- พระธรรมวรนายก (โอภาส นิรุตติเมธี), **ธรรมปริทัศน์ “๔๖”**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (พิมพ์ในโอกาสสมณวารพระเจริญอายุครบ ๖๙ ปี และในโอกาสได้รับ
พระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นธรรมที่พระธรรมวรนายก), ๒๕๔๖.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.
กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : แมส พลับลิชซิง, ๒๕๔๑.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหารหลักการทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๒.
- _____. **การบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๖.
- วีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์ และคณะ. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรม**. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๑.
- วีระพล สุวรรณนนท์. **หลักกระบวนการแก้ปัญหา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์,
๒๕๓๒.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. **องค์การและการจัดการ** กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- _____. **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- ศักดิ์สุนทร ขาวลาจันทร์. **แนวคิดและทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น**. ศรีสะเกษ : วิทยาลัยเฉลิม
กาญจนา, ๒๕๕๕.
- สุจิต บุญบงการ. **การพัฒนาทางการเมืองของไทย:ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทางการเมือง
และ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- สุปรีชา กมลาศน์. **กลยุทธ์การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕.
- สุพิณ เกชาคุปต์. **รัฐศาสตร์-การบริหาร : รวมบทความวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- สุนน อมรวิวัฒน์. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สมลักษณา ไชยเสริฐ. **การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบ
และติดตามการบริหารงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาล**. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙.
- สมยศ นาวิการ. **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๔.
- _____. **การบริหารตามสถานการณ์**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๖.
- สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๖.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด. การบริหาร
**ราชการจังหวัดแบบบูรณาการ ชุดที่ ๓ แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบ
 บูรณาการ.** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **คู่มือการกระจาย
 อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว,
 ๒๕๔๖.

เสนาะ ดิเยา. **หลักการบริหาร.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อรทัย มูลคำ และคณะ. **การบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.**

กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๒.

เอกชัย จุลจาริตต์. **แก่นธรรม (อริยสัจ ๔).** พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์,
 ๒๕๔๖.

๒. ภาษาอังกฤษ :

Cohen & Uphoff. **Effective Behavior in Organizations.** New York : Richard D. Irwin
 Inc, 1980.

Daniel Wit. **A Comparative Server of Local Govt, and Administration.** Bangkok :
 Kurasapha Press. 1967.

Dewey , J. **How We Think.** New York : Health and Company, 2010.

Gulick, L. & Urwick, L. **Papers on the Science of Administratuon.** New York :
 Columbia University, 1973.

John J. Clark. **Management in the public service : The quest for effective
 Performance.** New York : McGraw-Hill, 1954.

Koontz, H. **Managrment : A System and Contingency Analysis of Management
 Frunction.** 6th ed. New York : McGraw – Hill, 1976.

Newstrom, J.W. and Davis, K. **Human Behavior at Work : OrganizationalBehavior.**
 7th. Ed. New York : McGraw – Hill Book Company, 1993.

Philip, H. **Development Dilemmas in Rural Thailand.** Oxford : Oxford University
 Press, 1990.

Price.A. **Human Resource Management. In a Business Context. 2 edition.** London :
 Thomson Leaming, 2004.

William V. Holloway. **State and Local Government in the United States.** New York :
 McGraw-Hill, 1959.

แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

คำชี้แจง : ขอความกรุณาให้ตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงตามหัวข้อความที่ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามซึ่งข้อมูลที่ได้จะแปลผลเฉพาะในภาพรวมเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านเป็นรายบุคคลแต่ประการใด

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ตอนที่ ๓ กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ตอนที่ ๔ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ..... นามสกุล .....

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....

อาชีพ.....

รายได้.....

ตอนที่ ๒ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๑.๑ ท่านรับรู้ข่าวสารด้วยการสื่อสารแบบซึ่งหน้าอย่างไม่เป็นทางการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๑.๒ ท่านรับรู้ข่าวสารด้วยการสื่อสารในโครงสร้างสังคมแบบดั้งเดิมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๑.๓ ท่านรับรู้ข่าวสารด้วยการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยนำเข้าของระบบการเมือง
อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๑.๔ ท่านรับรู้ข่าวสารด้วยการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง
อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๑.๕ ท่านรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

ส่วนที่ ๒ กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๒.๑ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๒ ท่านมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๓ ท่านมีส่วนร่วมในการสนทนาเรื่องการเมืองอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๔ ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรค การเมืองและ
กลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๕ ท่านมีส่วนร่วมในการติดต่อกับนักการเมืองอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๖ ท่านมีส่วนร่วมในการชุมนุมทางการเมืองอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๔ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....

ประวัติคณะผู้วิจัย

๑. หัวหน้าโครงการวิจัย

๑. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ดร.ณัฐภณ ลิมปิเจริญ
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Dr.Natthaphon Limpicharoen
๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๔๘๔๙๙๐๐๐๖๕๗๒
๓. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
๔. ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๔๒๖ ถ.มุขมนตรี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ๓๐๐๐๐
๕. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา อ.เมือง จ. นครราชสีมา ๓๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๙๑-๑๒๐๙๙๙๙ E-mail : drgolfbmw168@icloud.com
๖. ประวัติการศึกษา
  - ๒๕๔๗ ศศ.บ. ภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
  - ๒๕๕๖ รป.ม. การจัดการสำหรับนักบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
  - ๒๕๕๙ ปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก
๗. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการสาขาวิชารัฐศาสตร์
๘. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย
  - ๘.๑ ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : (ไม่มี)
  - ๘.๒ หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน
  - ๘.๓ งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน (อาจมากกว่า ๑ เรื่อง)
การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน